

BIBLIOTEKA
Z. N. im. Ossolińskich

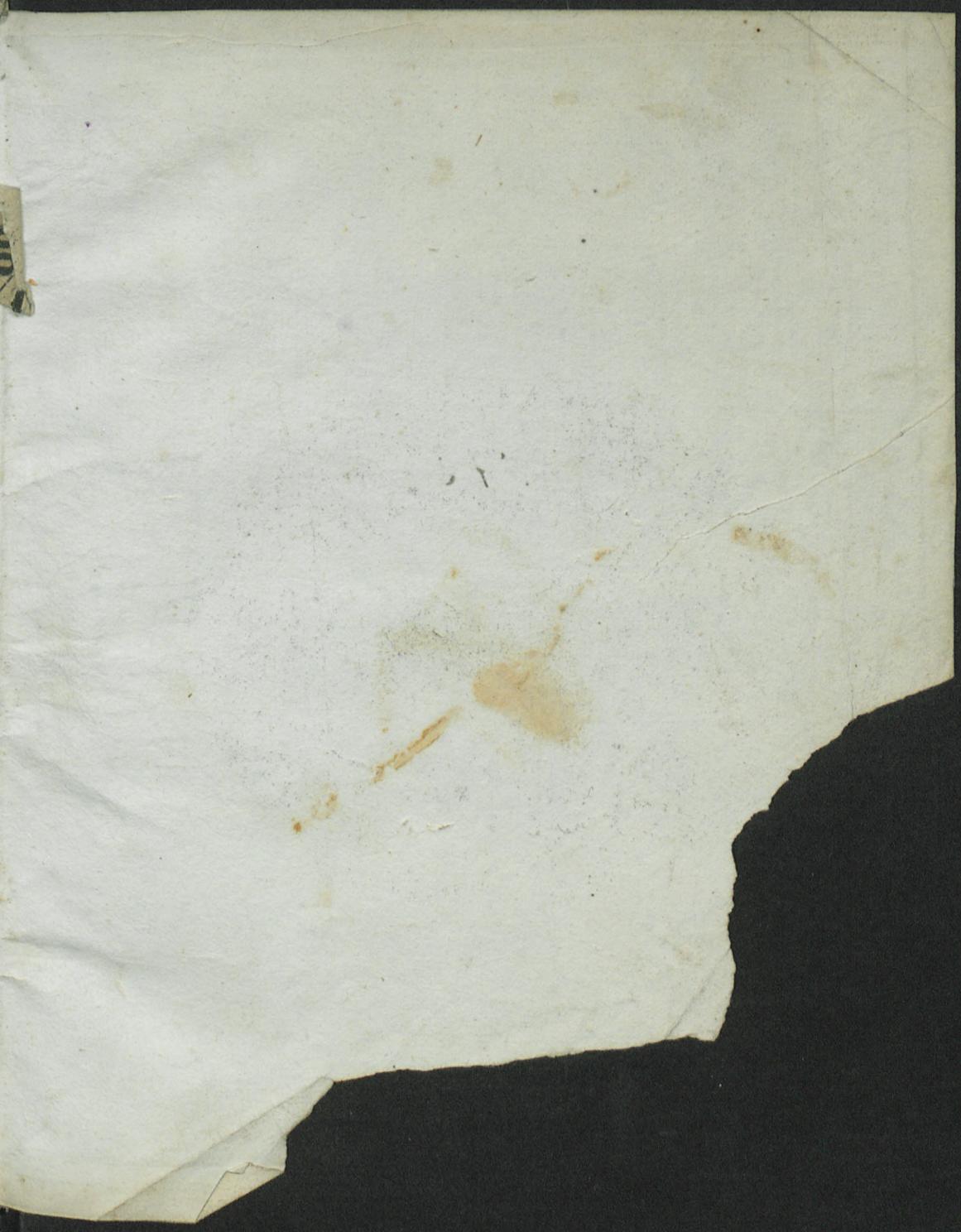
XVII-1829-III

L.IIIC.16.

1835-

52. r. 1823. VII. m. 204—200

register.

672.

ICONES
&
VITÆ
PRINCIPVM
ac
REGVM POLONIÆ
omnium
Adornatae
atque
Collectæ
à
SALOMONE NEVGEBAVERO
de Cadano.

LECHMIS I.

SIGISMUND III.

FRANCOFVRTI AD MOENVM
In Bibliopolio Iacobi de Zetter
Typis Hartm. Paltheny.

Anno M.DC.XX.

10.881

LIBRARY
UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARIES
1829

XVII-1829-IV

Illustribus ac Generosis. Dn. Dn.

**ANDREÆ & RAPHAELI
LESZCINIIS,**

COMITIBUS A LESZNO &c.

FFrr. germanis

Thesaurorum regum et ducum

SALOMON NEVGEBAVER
à Cadano.

MAGINVM AC STATVARVM
vsum antiquum & perutilem esse, Illustres
DOMINI, docent nos veterum probato-
rumque monumenta Auctorum. Vetusta-
tem earum arguit ille olim dudum à Genti-
bus frequentatus mos: quo præclarè de Re-
publica meritis & statuas in publico consecrârunt: nec in pu-
blico solum, verùm etiam in ædibus ac domesticos intra parie-
tes & sacraria demortuorum signa memoriæ & virtutis imi-
tandæ ergò virorum insignium simulacra statuerunt. Græci
omnium primi id fecisse feruntur: qui Dijs, Imperatoribus,
ac Principibus suis imagines statuasque erexerunt. Ab his vt
alia, tûm Reipublicæ administranda documenta, tûm artium
atque scientiarum prima rudimenta acceperunt Romani.

).o:(ij

Quem-

EPISTOLA DEDICAT.

Quemadmodum enim in Græcia, ita & in Italia viris, qui domi forisque res gessissent egregias, ad rostra effigies statuasque collocarunt. Hinc laudantur statuæ & icones Alcibiadis, Demosthenis, Periclis, Pythagoræ, Iulii Cæsar, Catonis vtriusq;, & cæterorum apud Plutarchum: apud alios aliorum, quos hic referre necesse non est. Et hanc ob causam Imperatorum Romanorum imagines è Prouincis Romam, & contrà ex vrbe ipsa in Prouincias mittebantur: vt, quos præsentia non poterant, imaginibus saltem honorarent.

De vsu verò ac vi eiusmodi iconum constat non solum delectationem inde, sed & virtutis stimulos capi. Verè enim apud grauissimum belli Iugurthini scriptorem ille: *Sæpe audiui ego, Q. Maximum, P. Scipionem, præter ea ciuitatis nostræ præclaros viros solitos ita dicere: cum Maiorū imagines intuerentur, vehementissimè animum sibi ad virtutem accendi: scilicet non ceram illam, neque figuram tantam vim in se habere: sed memoriā rerum gestarum eam flamمام egregiis viris in pectore crescere, neque prius sedari, quam virtus eorum famam atque gloriam adæquaret.* Perfecta autem videtur nobis tūm omnis imaginum signorūm veratio futura: vbi ipsis signis ac simulacris vitæ quoque accefferit, & virtutum succincta descriptio. Hoc enim modo & corporis & animi repræsentatur effigies, ac quasi homo totus spectandus exhibetur: nec illud vulgare sit lemma subscribendum:

— — Sic ille oculos, sic ora gerebat:
Effigiem mentis pingere nemo potest.

Hoc fine, & vt Historię Polonicę vel compendium, vel additamentum esset, vitas & icones istas Principum ac Regum Poloniæ, qui patriam excoluerunt, excultam defendenterunt, defensam

EPISTOLA DEDICAT.

fensam ad nos vsque beneficio nunquam intermorituro transmiserunt: & quorum tot nominibus memoria nobis cōmendata æternū sancta esse debet, publicatas volui.

Vobis autem Illustres D O M I N I ea inscribere placuit, tūm vt deuotæ obseruantię monumentum erga inclytam familiam vestram, de me non vno nomine benè meritā, publicitus ederem, tum vt vobis in veræ pietatis ac virtutis stadio alacriter currentibus calcar subderem. Habetis exempla illustrium majorum vestrorum, libertatis patriæ vindicum acerrimorum: in primis verò proauī vestri R A P H A E L I S L E S Z C Z I N I I Palatini & Præfecti Brestensis Cujaviensis, qui, vt legi comitiali de magistratu gemino vno in loco simul non gerendo satisfaiceret, Palatinatu se abdicavit: quem haud multò pōst Rex Sigismundus Augustus ob insignia in Rēpubl. merita Castellanatu Sremensi cohonestauit: Habetis autē vestri laudatissimę memoriam A N D R E A E L E S Z C Z I N I I Palatiṇi itidem Brestensis, necnon propatruī vestri V E N C E S L A I Palatini Calisfiensis, qui dignitate Senatoriā magna cum laude functi sunt, & etiamnum funguntur: Habetis dēnique ipsiusmet illustris parentis vestri Castellani Calisfiensis domesticum exemplum, Senatoris regni non è multis, quiq; secundūm H̄omericum illud, πολλῶν ἀνθρώπων ἴδεν ἀτάκα, ναὶ νιόν εἶγεν.

De quibus omnibus neq; locus, neque tempus hīc dicendi aperitur: celebrantur alibi eorum nomina meritissimè, quemadmodum historiarum monumenta contestantur. Eorum vestigia nullus dubito quin sitis pressuri, cùm verissimum sit illud Philosophi diuini pronuntiatum: Ἐκὸς ἀμένενος γῆγενδρος φύσεις ἐν γενναιοῖς γένεσιν. Et hāc fiduciā omnium votis firmatā longum vos valere, ac Reipublicae bono crescere, animitus voueo.

IN ICONES ET VITAS
REGVM POLONIÆ,

à Nobilissimo Viro

D. SALOMONE NEVGEBAVERO
de Cadano evulgatas,

MELIORIS ADAMI SILESII
EPIGRAMMA.

EST volupe, scitas visu usurpare figuras
Heroicorum corporum:
At mage delectat, mentis quoque cernere signa,
In literas apte indita.
Vtrumque hoc, operum, mi NEVGBAVERE, venustè
Polonicorum conditor,
Hinc inde à LECHI, magnique ætate PI ASTI,
Favente præstans Pallade:
Inclita virtutis das incentiva; decusque
Seruas Poloni sanguinis.
Fallor? an æternæ inscribis & ipse monetæ:
Heroas & quot exprimis.

2:0.0:2

AD

A D E V N D E M

*GEORGIVS PREUTTEN
DANTISCANVS.*

REX avium ut rapido super ire cacumina nisu
Tentat niuo sa nubium,
Solem non refugit, quin lumina vertit ad ipsum
Sua irretortis pupulis:
Sic tuus impigris mentis vigor igneus alis
Raptatur ad sublimia.
Lumine ferre potes Titania sidera Mundi
Acutioris ingenI.
Hinc tua mens grauibus studiis exercita Regum
Superba radit culmina.
Historiæ series testatur id illa Polonæ
Tuo polita pumice,
Illaque Magnatum speciosa toremata nuper
Manu enotata Dædalâ.
Nunc & inaccessos audes animare colore
Vultus potentum viuido.
Ante oculos sifstis cælatos ære Monarchas
Gentis Polonæ maximos
Lechos, Micczlaos, Vladislaos, Casimirosl
Stephanos, Sigismundos, polo
Fulgentes animas, nunquam temeranda Iagelli,
Deducta stirpe numina.
NEVGBAVERE parat tibi nectere Clio corollam.
Fauore textam regio.
Et meritò. Digna hæcregalis scripta cothurno
Non invidere posteris
Heroum gestas res seclis, Regibus ævum
Dare, ter quaterque regium est.

ALIVD

A L I V D

IVLII GUILIELMI ZINC-
GREFII.

MAGNA tibi multum, vir magne, Polonia debet,
Ob restitutos nuper Historiae libros;
Jam Reges quoque devincti tibi iure leguntur,
Aëre in perenni quos facis revivere.
Non hoc laude caret, populorum gesta referre:
Lucem sed ipsis Regibus dare, regium est.

ICO-

ICONES ET HISTO-
RIÆ PRINCIPVM AC
Regum Połoniæ.

LECHVS I. POLONIÆ PRINCEPS.

L ECHVS primus gentis Polonicæ conditor; frater ANNUS
Czechi Boëmiaæ Principis, ex Croatia siue Dalma- C H R .
tia in regionem latissimam, quæ nunc Polonia; ve- D L .
niens, eam ius, qui se secuti, incolendam distribuit, castello &

A. oppi-

oppido , sexto à Varta fl. millari Septemtrionem versus , in planicie patenti ex rudi & non dolata materia excitato : cuius à nido nomen in dedit , (Gniashdo enim Poloni , Boëmi Gnisdò nudum vocant) siue quod ibi nudum aquilarum inuenisset ; unde insigne Regum Poloniae boni auspicii acceptum mansit , & manet adhuc successoribus eius aquila alba expansis alis : siue quod ibidem arx illa sibi futura esset , quo nidus a uibus . Principatu igitur sic constituto , Lechus partim Gnesnæ commorando , partim prouincias suas obeundo subiectis sibi leges æquas sanxit , non ex legum Romanarum præscripto , verum ex æquo & bono , prout iudicabat ipse iustitiae obseruans . Itaque regimine usus moderato pater potius , quam dominus illorum habitus est , qui fidem suam imperiumque secuti . Et id prudentissime . Nam populus libertati adsuetus asperum imperium nunquam tulisset . Reditus tunc & agros peculiare snullos habebat , sed ei cuncti seminabant ac metebant , deq; omnium rerum prouentu ac fructibus ipsi vegetal pendebant , numus enim tunc apud Polonos incognitus erat , sed permutatione rerum , quod cuique opus erat , sibi comparabat . Quam diu vero Principatum gubernarit , quid præclarri pace bellove gesserit , quoisque liberos reliquerit , magnum historiæ doliquum & silentium est . Posteritatem

eius ad centum quinquaginta annos regnasse Vapocius memorat ad annum à Christo nato septingentesimum .

ANNO
CHR.
D.CC.

CRA-

PRINCIPVM AC REGVM POLONIAE.
CRACVS.

3

POSTERITATE Lechi deficiente, Poloni comitiis Gnes-
næ de Repub. stabienda habitis duodecim ex Procerum
numero secundùm totidem Palatinatus seu Prouincias de-
ligunt, quos Palatinos seu Woievodas, hoc est, duces bellii
linguâ patriâ nominârunt, illisq; rerum summam commit-
tunt. Horum imperio aristocratico per annos aliquot Polo-
ni vñi sunt. Pertæsi tandem horum regiminis, iterū ad vnum
aliquem Reipubl. præficiendum Gnesnam cōueniunt, ibi q;
post varias consultationes ad Cracum virum opinione virtu-

A. 3 tis.

tis clarum, & opibus clientelisq; potentem vnanimes Principatum deferunt. Qui diu multumque relictatus Reipubl. curam tandem suscepit, rebusque foris pacatis, domi licentiam impotentem coercuit, iudices priuatarum controuer- siarum constituit, urbem in laeva Vistulae ripa condidit, ac de nomine suo Cracoviam nuncupauit, addita ei arce in colle Vuelo, Vistula eam ab oppido dirimente, quam regni caput Gnesna relieta constituit. Craci famâ permoti Boëmi, Polonorum consanguinei, ipsi quoque eum Principem adscie- runt, vti Dlugosso & Vapoio rerum Polonicarum scripto- ribus placet: quamvis Æneas Sylvius & Wenceslaus Hage- cus Boëmus non hunc, sed alium Cracum siue Crocum tunc apud Boëmos regnasse, & Crocouiam siue Crocoueciam arcem in Boëmia exstruxisse, mortuumq; eo ferè tempore, quo Polonorum Cracus rerum potiri cœpit, tres filias reli- quisse perhibeant, ex quibus una Libussa saga vatesve pater- num regnum suscepit, assumpto in thori. & Principatus so- ciatem Premislo rustico homine, quem missi equites in ferrea tabula, hoc est, in vomere prandentem offendissent. Tandem ætate confectus, cum præclarè Reipub. præfuisset, inter homines esse desit, atque è regione Cracouiae ultra

Vistulam in monte Lassotino, quem admo-
dum mandarat, humatus

cst.

LE-

CRACO Lechus natu minor filius surrogatus est, quod regnandi libidine inflammatus Cracum natu grandiorrem fratrem, quem sibi ad Principatum obtinendum obstatucesserat non ignorabat, in silvas educatum venationis specie incautum interermit, ac ex equo casu lapsum periisse mentitus, simulato luctu honorifice eum sepeliit, dominatumque seelerate affectatum, qui natu maiori debebatur, sublato illo occupauit. Imitatus nimirum est hoc in facto M. Antonium Caracallam, qui flagrans regnandi cupiditate fratrem Ge-

A iij

tam

tam imperij socium, cùm veneno non posset, clam ferro sus-
tulit. Verùm non multò pòst vindex iustissimus tantum sce-
lus inultum non sicut; detecto enim parricidio, Principatu
exsitus, ac in exilium pulsus est. Nonnulli eum conscientiâ
patrati sceleris, cùm Diis hominibusq; exosus esset, paulatim
contabuisse, nullis post se liberis relictis, tradunt. Vincentius
Cadolubcus primus rerum Polonicarum scriptor, patre ad-
huc superstite, parricidium ab eo admissum, sed extin-
cto demum patre, ipsoque iam rerum po-
tiente, illud patefactum.
narrat.

2:0:2

VEN-

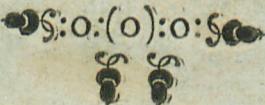
PRINCIPVM AC REGVM POLONIAE.
VENDA.

7

F Ratribus sic extinctis, V A N D Æ sorori ipsorum à Pro-
ceribus Principatus mandatus est, eâ spe, quòd præstan- C H R.
tem aliquem externorum Principum conjugio eius illectum D C C L.
Principem se habituros existimarent. Nec sanè fefelleret eos
opinio, nisi per Vendam ipsam stetisset. Nam Ritigerus fini-
timus Teutonum Princeps missis legatis coniugium eius pe-
tiuit, quod illa denegauit. Instructo itaque exercitu Ritige-
rus repulsam vlcisci statuit. Cui illa masculè obuiam iuit. Ve-
rūm antequā ad prælium ventum, Duces Ritigeri pugnam
diffusa-

diffusaserunt, ne propter intempestiuum amorem se suosque
in discrimen coniiciat, cumq; fœmina manus conserat. Ille
itaque amoris impatientiâ victus , mortem sibi consciuit.
Hoc successu clata Vanda , Cracouiam ouans ingressa , ma-
etatisque viëtimis plurimis , seipsam Diis patriis solenni ritu
deuouit, ac de ponte in Vistulam, ne quis casus aduersuseius
felicitatem obscuraret, se precipitauit. Eius cadauer Proce-
res inuentum uno ab vrbe lapide in edito loco condiderunt
supra amnem Dlubnia ; aggesto itidem, vt Patri, tu-
mulo. Vnde pagus subiacens Mogilæ , hoc
est, tumuli nomen naëtus adhuc
retinet.

PRINCIPVM AC REGVM POLONIÆ.

PREMISLVS siue LESCVS I.

VENDA fato defunctâ, Respublica iterum à duodecim
Palatinis administrata est, donec ex huiusmodi strate-
gemate ad vnum rursum Principatus delatus est. Cùm enim
Poloni à Pannonibus ac Morauis aliquoties profligati ani-
mum super defensione finium suorum desponderent, homo A N N O
quidam plebeius & aurifex (quem animo excelsò & indu- C H R .
stiâ singulari fuisse nomen ipsum arguit) coactâ aliquantâ
militum manu astu hostem fudit: Galeas enim bene defrica-
tas partim felle, partim lithargyrio illeuit; easq; noctu e con- D C C L X .
spectu

B)

Spectu hostium in locis syluosis ita appendit, ut oruscatione
 splendoris atque micatione hostium oculi perstringerentur,
 & armati exercitus speciem eminus inspectantibus exhibe-
 rent. Quod conspicati hostes, contemtu sepe à se fugitorum
 Polonorum pauci tumultuariè correptis armis quasi ad cer-
 tam prædam procurrerunt. Interea Poloni galeis submotis,
 siue combustis, fugam simulârunt. Ibi Pannones longius in
 sylvas Polonus fugientes persecuti, in præparatas à Premislo
 insidias præcipitati & concisi sunt. Poloni verò cæsorum ar-
 mis induiti, ad hostium castra contendenterunt, & pro sociis ha-
 biti, in imparatos irruerunt, magnamque stragem fecerunt.
 Ob hoc igitur tam præclarum facinus Premislus omnium
 acclamatione Princeps salutatus, nomenque Lesci apud Po-
 lonos gratosum ob Lechi conditoris memoriam oblatum
 accipit anno à Christo nato septingentesimo sexagesimo.
 Rempublicam tranquillè administravit, ac moderatum in
 suos imperium gessit. Quamdiu autem regnârit, &
 quâ morte absuntus sit, non constat. Nul-
 los quidem post se liberos re-
 liquisse fertur.

V. **H**INDA: 6:0:0:2
 Iustinius deo gratias ex preci-
 sum dicitur. **P**remislis
 genitrix autem dicitur. **A**nno
 1000 fuit regis Polonie
 regis Polonie. **C**hr. 1000
 regis Polonie. **L**escus
 regis Polonie. **E**t

LESCVS II.

PREMISLO mortuo ad præcludendas contentionum
occasions de Principatu inuentus fuit nouus electionis
modus. Indicitur certam ad diem maculosorum equorum
cursus, vt , qui primus ad metam peruenisset, is Princeps de-
clararetur. Quemadmodum & olim apud Persas factum.
Nam cum Cyri Regis stirps omnis defecisset, inter Satrapas
pactum fuit, vt cuius equus primus hinniisset, Rex crearetur.
Id vbi Darius accepit, equitu magistro futurae electionis mo-
dum subindicauit, cumq; , vt se juuaret, monuit. Qui eodem

in loco, isti rei destinato, nocte equum equæ admisit. Ita all-
bescente die Darii equus, cùm Candidati in campum pro-
cessissent, equam desiderans primus hinnijt. Atque ita Da-
rio ex lege præfixare regnum obuenit. Statuitur itaque, vt ad
propositum oratio transeat, columna in planicie ad Prand-
nicum amnem Septentrionalem ad plagam Cracouæ, ac
dies stata certamini præfigitur. Dato certaminis signo Le-
scus quispiam competitorum unus stadium ferreis stylis acu-
tis seu muricibus, quibus currentium equorum pedes læde-
rentur, clam in sabulo abdit, certo tamen spatio notato, quo
ipse ad metam equo illæso perueniret. Equi etiam sui calces
ferreis soleis, quod tum insolens erat, munit, vt, si forte cur-
rens in stylis impingeret, ne offenderet in stylis. Dic præfixâ
cùm multi ad metam contenderent, omnes in stadio impin-
gunt, præter Lescum doli autorem, cuius equus prior metam
attigit, quiq; ilicò Princeps proclamatus est. Postea cùm in
eo stadio juvenes duo obscuri pedestri cursu forte certarent,
joco principatum inter se pacti, parimodo in aculeos impe-
gere. Inuestigant rem curiosius, notantq; tramitem stylis
vacuum, quorum alter alterum præcurrendo vicit. Cùm
præmium peteret, conqueritur alter de dolo, atque ita inter
se disceptant. Res ad magistratum delata, & fraus prioris vi-
ctoriæ, quâ is ad Principatum peruererat, deprehensa est.

Protrahitur in medium Lescus, conuincitur, damna-
tur, ac tandem ab equis discer-
pitur.

LESCVS III.

LESCO illo è medio sublato, populus juvenem illum, qui dolum prædecessoris deprehendit, Principem salutat, & ne quid ad autoritatem ipsi desit, LESCVM etiam appellat. Is insperato rei euentu Princeps factus omnem dedit operam, ne opinionem de se conceptam falleret. Quantum ipsi otii à seriis Reipublicæ negotiis fuit, in exercenda virtute ac disciplina militari illud ferè consumxit: varios ludos ac certamina instituit, certantibus præmia proposuit, ipse præsedidit, ac pro meritis quenque laudauit. In hospites

B iij muni-

munificus, in suos, ac præsertim egenos, liberalis: adeuntibus
facilis, & vindicet acer in iuriis pressorum: in cultu atque vietu
corporis non nimius, nisi si quando in publico dare aliquid
splendori atque maiestati cogebatur, maximè propter exter-
nos: quin ibi quoque crassos illos pannos, quibus ante Prin-
cipatum usus esset, ob oculos sibi ponit, testes prioris
conditionis sue: ab ebrietate verò ita abhorrebat, ut bruto-
similiorem, quam homini ebrium iudicaret. Quid multis?
in nemine minus, quam in hoc locum habuit illud Poëta:

Asperius nihil est humili, cum surgit in altum.

Quamdiu rerum potitus, ac quomodo vitâ functus sit, non
certò constat; præterquam quod filium cognominem suc-
cessorem reliquit. Quidam cum in expeditione Caroli

Magni Imp. contra Polonus occubuisse tra-
dunt circa annum Christi octin-
gentesimum quin-
tum.

LE.

LESCVS IV.

LESCO Tertio surrogatur LESCVS eiusdem nominis filius, à paternis virtutibus non degener. Multa is cum finitimus, qui obscuritatem eius familiæ contemserant, bella gessit. Carolum Magnum Imperatorem, siue potius ipsius filium nothum cognominē aggredi ausus, quòd is vicinis Slavis bellum intulisset, in quo periisse fertur. Filios complures, ac ex legitima quidem vxore Popielum suscepit, penes quem rerum summam esse voluit : è connubiis verò diuersis vigiati circiter, vtpote : Boleslaum, Barnimum, Bogdaluim, Casimirum, Vladislaum, Vratislaum, Otim,

Pri.

Pribislaum, Ciesimirum, Iaxam, Semianum, Premisluim,
Siemovitum, Ziemomyslum, Sbigneum, Spiciminim, Spi-
cigneum, Sobeslaum, Vissimirum, & Vislaum. Quibus
non antè ditiones attribuit, quām sacramento adacti promi-
ssent omnia, quæ Pater de Popielo, & vniuersa herciscunda
familia statuisset, grata & rata se habituros, nec nouis dissidiis
Principatum turbaturos, aut interpellaturos. Quod ubi illi
præstiterunt, ad hunc modum inter eos partitus est prouincias:
Boleslao, Barnimo, ac Bogdalo cessit Pomerania : Ca-
simiro ac Vladislao Cassubia : Iaxac Ziemiano Serbia siue
Sorabia : Vratislao Rugia: Pribisla, Ciesimiro, & Ottac Di-
tivonia, quæ nunc Lusatia : Premislo, Siemovito, & Ziemo-
mislao Marchia Brandenburgensis, quæ Polonis Sgo-
rolecia olim vocata: reliquis reliqua eius oræ
ad Saxoniam & ostia Albis fluuij,
vergentia.

•S:o:(o);o:S:

PO-

POPIELVS SENIOR.

LESCO filius POPIELVS succedit fratrum ac pro- A N N O
 cerum adsensu, auo patrique dispar, vir timidi ac desidis C H R.
 animi. Qui regiam Cracouiâ Gnesnam transtulit, indeque DCCCXV.
 haud multò pōst Crusviciam ad Goplum lacum in Cujavia
 inter paludes ac campos, fortè quod ab Vngaris & Russis
 gente ferā longius abesset, à fratribus verò, à quibus sibi in-
 primis metuebat, securius viueret. Nil præclarri pro patria
 gessit, yentri duntaxat, & iis, quæ sub eo, indulgens. Aliquot
C. annos.

anno iuuenili aetate cum regnasset, in morbum incidit, & antequam fratres eum visitaturi aduenirent, animam efflavit. Usque adeo nihil est in hac vita caduca stabile ac firmum, secundum Poetae illud:

Quicquid habet ortus, finem timet.

In familiari sermone fertur murium depastioni se suoſq;
deuouere solitus, quod, quanquam non ipsi, filio tamen eius
Popielo ac nepotibus accidit.

PO

POPIELVS IVNIOR.

EXEQVIIIS finitis, filius eius cognominis patruorum A N N O procerumq; suffragio impubes adhuc Princeps eligitur C H R. atque inaugurator. Puberatu*s* annos cūm attigisset, florem DCCCXX. juventutis nequitia sceleribusq; polluit, patruorum monita neglexit, cum sui similibus consilia cepit, cōpotationes cum iis frequentauit: in lustris, choreis, lusibus, & amplexibus puellarum pernoctauit, in multam diem stertuit, Rempublicam & iudicia neglexit; inde omnibus iam despiciatui fuit, ita ut vulgo Chostek per contemptum nominaretur. Patru-

cum Proceribus cupientes dissolutam vitam ipsius refrena-
re, vxorem ei cōciliant Teutonici Principis cuiusdam filiam,
quā ductā, totus libidinibus immersus, auaritiā etiam auge-
scente decreta, honores, atq; magistratus vendebat, omniaq;
hæc vxore impellente faciebat. Quæ degustatā semel domi-
natus ac lucri cupiditate, despecta viri inertia, imperium ad
se transtulit, ac marito patruos eius criminibus confictis su-
spectos ac inuisos reddidit, persuasitque, illis superstribus
Principatum ipsi filiiisque suis, quos iam pepererat, firmum
esse non posse. Hunc scrupulum ut sibi eximeret, autor est
marito, vt morbum lethalem simulet, patruosque ad se ac-
ciri jubeat, ipsiisque venenum à se mixtum propinet. Ad sunt
illi, ac mœsti circumstant ægrotum, eumque consolantur.
Quibus ille vxorem & filios diligenter commendat. Tan-
dem valedicturis in signum amoris sui erga ipsos medicatum
poculum circumferri iubet. Ex quo cùm bibissent, non
multò post de statu mentis deturbati, & furentes magno
cum cruciatu examinati sunt. Ibi mulier de interitu eorum
certior facta, cadauera eorum insepulta in lacum Gopluin
prolici mandat, insidiatos eos Principi, justa D E I vindicta
percussos, repente periisse divulgat. At Numen, cùm scelera
non sinat inulta, ex illorum cadaueribus enatos mures inusi-
tatae magnitudinis in ipsum, vxorem, filiosq; immisit, qui per
aqua flammasque inter medios satellites eos persecuti, ac
tandem diffugientibus omnibus, primūm filios, deinde
vxorem aggressi, postremo tandem ipsum
Popielum miserum in modum
depastisunt.

ANNO

C.H.R.

DCCCXL

2.0:0:2

PIA-

PIASTVS.

POPIELO cum vxore & liberis portentosè extintis, A N N O
post comitia Procerum, bis frustrā habita, PIAS T V S C H R.
oppidanus Crusvicensis Cossifconis filius Poloniæ Princeps 8 4 2.
creatus est; vir staturæ mediocris, robustus, medium ætatem
supergressus, agello modico excolendo, ac mellificio vitam
fustentans, homo simplex, beneficus & hospitalis pro modo
facultatum suarum. Is ex vxore sua Repicha filium vnicum
suscepserat, eiq; viuente adhuc Popielo comam primam gen-
tili ritu tonsurus, nomenq; impositurus, amicos eam ad cere-
moniam

moniam, porco mactato & vase aquæ mulsaæ infuso, inuitaverat. Priusquam statâ dies adesset, obtulerunt sese ei fortuitò ignoti duo, habitu peregrini, Angeli à nonnullis habiti; quos ille, cùm regiâ excluderentur, comiter invitatos domum suam introduxit, ac liberaliter habuit. Ibi res mira accidit. Accrebit caro porcina, & redundavit ex vase mulsa, ita vt nō cives modò, sed etiam Principem ipsum cum omni comitatu illo convivio acceperit. Eisdem igitur hospitibus sub Comitiorum tempus revertentibus ac mandantibus, Piaſtus ex tenui penu cellaq; sua conventum illum vniuersum penuriâ laborantem omnium necessariorū augescente copiâ reficit. Quo miraculo vulgato, omnes Piaſtum vna voce diuinitus ſibi Principem dari conclamat. Recusat ille; tandem ab hospitibus illis suis persuasus, ita vt erat veste ac peronibus ex tiliæ cortice textis indutus, in regiam à primoribus deducitur, ac Princeps renuntiatur. Hic Crufviciam abominatus diro interitu Popieli defœdatam, Gnesinam domicilium ſuum tranſtulit. Sub eius Principatu incursionses hostium conqueverunt, diſſidia intestina, cædes, ac latrocinia reverentiâ magis boni Principis, quàm armis & severitate ceſſarunt. Erat bonis charus, malis reverendus, ac finitimus venerabilis, longam etiam Principum Regumque Poloniae posteritatem per multa ſecula vſque ad Caſimirum cognomento Magnum propagauit. Tandem cùm per multos annos sapienter clementerq; regnasset, ſenex admodum

ANNO

C H R.

861.

anno ætatis centesimo o vicesimo naturæ satis-

fecit anno à Christo nato octingen-

tesimo sexagesimo pri-

mo.

S: O:(O):O S:

SIE-

SIEMOVITVS.

PIASTO successit SIEMOVITVS filius unicus, qui ANNO
antea patri grandævo velut imperii socius adfuit, vir im C.R.
pigri & martij animi. Hic fasces adeptus, disciplina militari 861.
institutâ, militiæque magistro creato, ad recipenda ea, quæ
Vngari, Moravi, ac Germani sub Popielo atque interregno
detraxerant, totum se conuertit, eaq; omnia, dum hæ gentes
bellis implicitæ essent, recuperavit. A Prutenis quoque, quæ
illi superiori tempore Polonis interceperant, bello repetiuit.

Cum

Cum Pomeranorum & Cassubiorum Ducibus , Popieli sénioris nepotibus ac posteris, qui à patre suo defecerant, bellum gessit, quod tamen ad finem non perduxit, morbo vi-
delicet attritus. Obiit anno regiminis sui tricesimoprimo,

A N N O anno verò Christi octingentesimo nonagesimo secundo.

C H R. Circa quod etiam tempus Constantinus Monomachus Ori-
892. entis Imperator Roxolanos Slavos nauali prælio vicisse, ac
reliquiis eorum Bosnæ regionem incolendam dedit se furtur.

Eadem etiam tempestate Vandali & Sorabi Occiden-
tem versùs ad Germanos magna ex parte
transitionem fecerunt.

LE-

LESCVS V.

REBUS humanis exempto SIEMOVITO filius eius ANNO
vnicus L E S C V S à Proceribus surrogatur adolescen- C H R .
tulus, ei que custodes ac moderatores consiliorum proceres 892.
aliquot adiuncti. Hic cùm adolevisset, pacis & otii potius,
quam bellicæ gloriæ studiosior fuit, contentus eo, quem à
patre acceperat, dominatu. Commemoratur tamen à non-
nullis scriptoribus prælium ad Lechninum, in quo gentis
Slavicæ ad duo millia periisse dicuntur. Commemoratur et-

D

iam

iam aliàs LESCI bellum sociale contra Pomeranos Princi-
patu justè ac clementer magnâ cum ciuium benevolentia
perfundus, tandem & ipse vitâ defunctus est ætate imma-
tura anno à Christo nato nongentesimo decimotertio, reli-
cto filio Ziemomyslo. Magni tunc motus in tota Europa
exorti sunt. Nam translatio Imperii Romani à Gallis ad
Germanos non paruos tumultus atque bella secum traxit.
Circa idem etiam tempus Slavi vicini Albis ripæ ad Germanos
defecerunt. A Germanis verò præfecturæ limitaneæ seu Marchiæ, ut vulgo vocant, insti-
tutæ sunt.

ZIE-

ZIEMOMISLVS.

Anno
Chr.
844

LE SCO patri successit ZIEMOMISLVS, & ipse patris exemplum secutus bello pacem prætulit. Sed non ANNO alia re nobilior, quam filio vnico, qui ei in senecta natus, & C H R . quidem cœcus. Quod breuem ipsi lætitiam, sed longam at- 913, tulit tristitiam, sterilitate præsertim uxoris postea accedente. Cui puero cum anno ætatis septimo prima coma ritu gentili tondenda, nomenq; imponendum esset, absque vlla Medicorum, aut cuiusquam omnino ope aut spe subito visum accepit:

D ij

cepit, quem **mater** visu donatum gaudio exiliens ilico ad patrem in conuiuium adduxit. Conuiuæ improuiso ac diuinatus oblato beneficio exhilarati, Principi, Reipublicæ, ac sibi impensè gratulari, solennesque dies genio liberius indulgendo agitare cum appreceptionibus votisque. Princeps ariolos de portento & euentu tam mirabili percontatus, responsi hoc accepit : Poloniam eius Principatu illustratum iri. Puer itaque accurate patris iussu educatus, eidem circa Christi annum nongentesimum sexagesimum quartum Gnesinæ mortuo ibi- demq; sepulto suffectus est.

ANNO
CHR.
964.

MIEC-

MIECZISLAVS I.

ZIEMOMISLO patri MIECZISLAVS in Prin- ANNO
cipatu suffectus est, quem juste quidem administravit, C.H.R.
sed tamen infra spem omnium ariolorumque vaticinia, ex
quibus præclarum quiddam de ipso sibi Poloni polliceban-
tur. Vxores septem more barbarico duxit, ex quibus nullos
suscepit liberos: quas tamen postea, cum de religionis Chri-
stianæ veritate aliquid audiisset, dimisit, Dambroucamque
Christianam Boleslai primi Bohemiæ Ducis filiam nouo
964.

D ij

matri-

matrimonio sibi junxit. Quâ splendido comitatu Gnesnam aduectâ, Mieczislaus baptismo, ut convenerat, ritu Christianorum initiatur, & post nuptias magna celebritate peragit anno Christi nongentesimo sexagesimo quinto. Mox totum se ad propagandam religionem Christianam per Polonię conuertit: basilicas nouem ædificat, ornat, ac locupletat, & in dioceses distributas, duas quidem ex his Archiepiscopis, nempe Gnesensem & Cracoviensem: reliquas vero, Posnaniensem, Smogoroviensem, (quæ nunc Vratislavensis,) Crusvicensem (quæ nunc Vladislaviensis,) Plocensem, Culmensem, Lubussensem, & Camenecensem singulis Episcopis attribuit; eisq[ue] decimas omnis generis frugum edicta, perpetuo adscribit. Inde minorum gentium Sacerdotibus ac ministris Ecclesiasticis in sua cuiusque diocesi certæ portiones arbitrio Episcoporum jure sempiterno attributæ. Tempa etiam in oppidis & pagis non pauca exstructa. Deorum simulacra vbique in oppidis atque pagis confringi comburique, & vanos priscæ superstitionis ritus aboleri mandauit, constitutâ ad eam rem publicè peragendam septimâ Martii. Dum in his totus est, nascitur ei filius, cui in sacro fonte aui materni Boleslai nomen imponitur. Bellum cum Vladimiro Russorum Duce euentu non satis prospero gessit. Ceterum, quo augustiorem Principatum posteris suis relinquaret Mieczislaus, à Benedicte VII. Pontifice Romano per Episcopum Cracoviensem legatum suum diadema regium sibi mitti, Regem se ac posteros suos constitui petiit. Verum ea res certas ob causas in aliud tempus dilata. Decessit anno.

ANN O

C H R.

299;

Christi nongentesimo nonagesimo nono, postquam triginta quinque ferè annis feliciter Reipublicæ præfuiisset, Posnaniæ sepultus,

BOLES-

PRINCIPVM AC REGVM POLONIE. 31
BOLESLAVS CHROBRY PRI-
mus Rex Poloniæ.

MIECZISL AO surrogatus est Boleslaus, cognomen- ANNO
to Chrobry, summa omnium voluntate. Hic Polono- C.H.R.
rum nomen regia dignitate externorum Principum necessi- 1000.
tudinibus & clarissimis rebus gestis illustravit: militarem di-
sciplinam auxit, regni fines longè lateque propagauit; reli-
gionem stabiliuit atque ampliauit; denique agrestem gen-
tem ad ciuiliorē aliquantò vitæ cultum redigit. Hunc Otto
Ruffus III. eius nominis Imperator, reliquias noui martyris

Adal-

Adalberti à Prutenis occisi visitans, Regem solenniter creat, solumq; & amicum Romani Imperij , à tributo & omni jurisdictione Imperatorū cum posteris immunem declarat. Et quod arctior inter ipsos & posteros ipsorum esset necessitudo, Richsam Erenfridi Comitis Palatini ad Rhenum filiam , sororis suæ Mechtildis neptem, Mieczislao Regis filio despondet. Bella cum externis gessit varia. Duci Boëmiæ Boleslao propter crebras eius incursions bellum intulit. Morauos tributarios regno fecit : Iaroslauum Russiæ Ducem fudit : Kijoviam insignem ea tempestate urbem per deditonem accepit, & omnes Principes Russiæ obnoxios sibi reddidit, à quibus C H R O B R Y , hoc est, acris, appellationem propter excellentem virtutem atque animi magnitudinem tributam adeptus. Templa complura dorauit, ornauitq;. Monasterium Secechoviense in Sendomiriensi tractu, & aliud in monte caluo exstruxit. Postea Saxonibus bellum fecit, vt ea , quæ Poloniæ maiorum suorum negligentia adempta erant, recuperaret. In Prutenos expeditionem etiam suscepit, D. Adalberti necem vlturus , & illam gentem suo adiecerus imperio. Qui pacem à Rege petentes tributum pendunt, ac pensuros se deinceps promittunt. Victor inde recedens, in Ossa fl. ferream columnam ponit mille passibus à Rogosno : unde vicina villa Slupi, hoc est, columnæ nomen naæta. Cum Iaroslao Duce Russiæ, qui bellum aduersus Boleslaum magno apparatu renouabat, acre prælium commisit, eosque magna strage affecit. Reliquum vitæ tempus instituendæ Republicæ dabant, judicia exercebat, tenuiores, dum litis finem exspectant, suo sumptu sustentabant, egenis subueniebat, ac pauperibus causam suam agere nescientibus causidicum de suo datâ mercede attribuebat. In summa, omnia ad religionis decus, Republicæ salutem , atque ad præmium benè merentium de Republica conferebat. Tandem

dem annis pariter ac laboribus confectus Mieczislaum filium successorem sibi omnium consensu designauit, eiique, ut pietatem erga Deum, iustitiam, benignitatemq; in omnibus colat, moriturus præcepit. Excessit è vita summo omnium dolore atque mœrore, Posnaniæ moderatâ pompâ, vt viuus jufferat, tumulatus, cùm annos viginti quinque regnasset; & quinquaginta octo vixisset, anno Christi M X X V. ANNO Cujus morte Polonia optimè de se merito Principe orbata CHR. annum solidum in luctu tanto fuit, vt neque conuiua villa 1025. celebrarentur, neque choreæ vsquam agerentur, neque vestibus cultioribus quisquam nobilium virorum aut foeminarum veterentur. Fuit staturâ mediocrem non excedente, oris & corporis totius habitu eleganti, & ad modestiam compo-
sito: capillo denso, criso, nigroque: vietu cul-
tuque corporis non neglecto, neque
nimis tamen exqui-
fito.

EB

MIEC.

• 038

MIECZISLAVS II.

CVRATO patris funere, MIECZISLAVS filius ANNO
 vnicus ex Iuditha Vngara, annum agens tricesimum C^R.
 quintum, destinatum iam sibi regnum adiit, atque vnà cum 1025.
 vxore sua ab Archiepiscopo Gnesiensi coronatur. Mox ex-
 peditonem in Russos, qui morte Boleslai acceptâ Iaroslao
 & Mscislao Ducibus rebellârunt, fecit, ac feliciter confecit.
 Bellum dein contra Boëmos mouit, eò quòd tributum Bo-
 leslao quotannis pensum Mieczislaeo negârant : regia præsi-
 dia vndique deturbârant, atque interfecerant, Morauiamq;
 E ij quæ

quæ tunc in ditione Polonorum erat, inuaserant, ac potesta-
tis suæ fecerant: Contra quos Mieczislaus populi conuitis
impulsus exercitium duxit, sed ne oppidum quidem ullum
recuperauit, agris tantum & suburbanis vastatis, magnaque
hominum ac pecudum prædâ abactâ. Secundiore post suc-
cessu Pomeranis bellum intulit, qui etiam ad defectionem
spectabant, habens secum in exercitu Andream, Belam, &
Leventam Vngariæ Regis Stephani patrueles: in quo Po-
merani fusi profligative, & Dux in prælio occisus. Cætera,
quæ regni fuerunt, neglexit, nec vñquam ad ea recuperan-
da, quæ amiserat, animum adjecit: verùm torpori atque de-
sidiæ se dedit, iis voluptatibus indulgens, quæ tactu gustuq;
percipiuntur. Aliarum etiam præter vxorem suam mulie-
rum consuetudine usus esse dicitur: vxori tamen adeò fuit
obnoxius, vt eius maximè arbitrio regnum administraret.
Quæ quidem deinceps, cùm Rex amentiâ correptus sui
compos non esset, dominatum omnem ad se transtulit, quod
maiis etiam hominum in se ac maritum odium concitauit.
Tandem non multò post ex morbo illo moritur, Poſnaniaq;
sepulturæ traditur, homo hebes ac tardus, juvenum atque
vxoris consilia plerumque sectatus. Regimen administrauit
annis ferè nouem, vixit quadraginta quatuor, relicto
vnico filio Casimiro, sub cuius ortu

terra motus accide-
rat.

CASI-

MIĘCZISŁAO mortuo CASIMIRVS filius ob ANNO
ætatem nondum regno idoneus erat , itaque penes C H R .
Richsam matrem eius regia potestas , donec filius adoleuis- 1041 .
set , relicta : qua illa abusa exactionibus grauissimis subditos
premebat , nouas pecuniar rationes exquirebat : Polonis con-
temtis Germanos suos in consilium adhibebat , eosque ad
honores atque magistratus euehebat . Indignè ferre hoc Po-
loni , orare Reginam , hoc ut mutaret , asperioris enim domi-

E iij natus

natus se infuetos esse. Verum ubi videntur orando se nihil proficere, tremere, ac contemnere vicissim Reginæ iussa, & regias possessiones ac redditus nonnulli inuadere. Verita ergo Reginæ, ne in tanta licentia maius aliquod in se malum redundaret, consilium fugit clam init, compilato fisco regio, in quo præter alia duo diademata Regis & Reginæ erant. Poloniâ excedens in Saxoniam se contulit, ab Imperatore Conrado, oblatis ei muncribus, Salfeldum seu Magdeburgum & Brunsvicum vel emit, vel dono accepit. Casimirus quoque in Vngariam ad Stephanum Regem propinquum fugit, exinde post eius mortem ad matrem se recepit, à qua Lutetiam studiorum gratiâ missus est. Inde Italiam visâ Cluniaci in Benedictinorum Monachorum sodalitatem se dedit, monasticam vitam professus. Interen in Polonia miscentur omnia cædibus mutuis : Iatrociniis viæ publicæ infestantur: ubique miserabilis rerum facies; nihil uspiam tutum; nihil cuiquam proprium, nemo mali exors erat. Masouij, Russi, Boëmi, & Pomerani in Poloniâ irruerunt, omnia ferro flammaq; defodantes. His tempestatisbus totum ferè sexennium iactati fatigatiq; Poloni, ad famora consilia tandem animum adiiciunt, comitiisque Gnesnæ indictis post varias consultationes Casimirum querendum placandum, ac reducendum esse censuerunt. Legati igitur ad matrem mittuntur, à qua ignominiosè reiecti. Inde Cluniacum rectâ profecti, inueniunt Casimiri mutato nomine Carolum, non modò religionem professum, sed iam Diaconum factum; deprecantur culpam exilii eius; orant, respiciat afflictam patriam & auitum regnum, & ab interitu extremo vindicet. Respondet ille lacrymans, casum patriæ se miserari; sed alieni iam se juris esse: datam semel Deo, & iis, quorum potestati se subjecisset, fidem frangere non posse. Legati Abbatem adeunt, eadem illa orant. Sed ab eo ad Pontificem Roma-

Romanum Benedictum IX. rejiciuntur : à quo tandem magnis precibus dispensationem impetrant, ut Casimirus professionis religione solutus ad regnum paternum redeat, vxoremq; ducat, pœnitentiâ hac iniunctâ, primùm ut de singularis capitibus, exceptis Nobilibus, & qui sacris addicti, quotannis obulus unus in lucernam perpetuò in æde Diui Petri Romæ arsuram pendatur, qui etiamnam S. Petri nummus dicitur: deinde ut omnes Poloni rotunda, more Monachorum, tonsura capillorum vtantur, nec ultra aures quisquam omnino comam promittat, & ut festis solennibus, dum sacra peraguntur, equites fasciam lineam albam in modum stolæ è collo suspensam ferant. Voti compotes facti Legati, Casimirum in Poloniam secum reduxerunt, vbi effusa omnis generis multitudo ingens Regem suum ouans excipit, ac reduci gratulatur. Restitutus igitur Casimirus in regnum paternum summo omnium applausu Gnesnæ de more coronatus est. Mox ad Reipubl. vulnera sananda animum adiecit: pacem publicam inter ciues grauibus edictis sancit, ac præteritarum iniuriarum obliuionem edicit: foedus & affinitatem cum Iaroslao Russi e Principe contrahit, sorore eius Maria, quæ post Dobrogneva nuncupata, vxore ducta. Maslaum Masouiorum tyrannum bis vicit fuditque, ac desperatis rebus ad laqueum adegit, totaque Masoviâ potitus est. Prutenos missis legatis ac pacem petentibus in gratiam recepit. Pacato regno, memor pristinæ conditionis, Cluniacum, vbi Monachus fuerat, legarionem amplis cum muneribusmittit, Monachos aliquot ad se mitti postulans, quibus Tinecense monasterium uno Cracouiâ milliari compluribus pagis ac prouentibus dotauit. Suscepit autem ex uxore sua filios, Boleslaum, Vladislaum, Miesconem, Ottонem, & filiam Svantochnam; qui duo posteriores in pueritia deceperunt. Obiit optimus Princeps, cum octodecim annis falces

ANNO
CHR.
1058.

fasces gefissæt, xiv. Kal. Decemb. & magno omnium mœ-
rore Posnaniae terre mandatur anno Christi millesimo quin-
quagesimo octauo, cuius mortem Cometes portenderat.
Fuit procerioris staturæ, formæ liberalis, neruosus, barbâ
promissâ, capillo nigro, literis sic satis imbutus; in pupillos &
viduas clementis, in Ecclesiasticos propensus: erga omnes co-
mis, lenis, ac benignus.

B.OLESLA V.S. II. COGNO-
mento AVDAX.

ANNO
CHR.
1059.

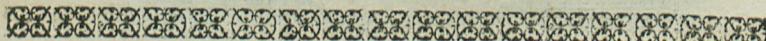
C O N V E N T U. Gnesnæ habitu Boleslaus Casimiri fi-
lius natu maximus summo omnium Ordinum applau-
su anno ætatis suæ decimo sexto regno inaugurus est, &
initio quidem speciem boni Principis præbuit: sed adultior
factus, rebus secundis inflatus, impotentiùs dominari coepit,
Vratislao Boëmorum Principi, qui infesto exercitu in Polo-
niæ ingressus est, ac Silesiam igni ferroq; vastauit, bellum
intulit, eumq; superavit. Verùm pax inter illos post affinitate
fancitur. Prutenos Pomeraniam finitimam infestantes sibi-
que rebellantes repressit, adq; officium reuocauit. Belam
Andreae Vngariae Regis fratrem fusis Vngaris cæsoque ipso
Rege in regnum restituit. Procerum deinde suasu vxorem
duxit Visselavam Russiæ Principis cuiusdam filiam vnicam,
ad quam hæreditas paterna spectabat. Inde ad bellum Rus-
sicum in gratiam Izaslai à Kijoviensibus suis pulsi se parat;
potitusq; Kijovia ac Polocia, aliquandiu Kijoviæ cōmoratus
est, loci amoenitate ac deliciis, mulierumq; venustate captus.
Exin in Premisliensem tractu exercitū ducit, ac minoribus
quidem oppidis primo aduentu potitus est: verùm Premys-
liam ipsam magno impetu oppugnatā tandem expugnat, ac
mili-

militibus in prædā dat: arcem verò, quia difficilis eius videbatur expugnatio, coronā obsedit, atq; post longam obsidionem brumā ingruente deditione capit. Belæ Vngariæ Regis filios à Salomonē patruele suo regno iterum eiectos cum exercitu in Vngariam reduxit, ac Salomonē ad pacem petendam cōpulit. Interea Izaſlaus iterum à fratribus Principatu Kijoviensi eiectus est, cuius gratiâ Boleslaus denuò in Russiā mouet: Volyniam vnà cum Lusco in potestatem suam redigit; Igorum Ducem fratrem Izaslai in gratiam recepit, Vucevolodum valido cum exercitu profligauit: Dehinc Kijoviam.

joviam contendit, quam primo impetu frustrà oppugnatam fame tandem domuit, atq; ie ad deditiōnem compulit. Post tot tantasq; victorias devictæ vrbis lasciuia, libidinibusq; ac flagitiis vicitus est. Quam ob causam Stanislaus Szczepanowius Episcopus Cracoviensis eum humanius primū, deinde acerbius admonet, obsecratq; ut illis moribus ac corruptelis finem statuat, eumq; nulla emendatione subsecuta anathemate percellit. Rex verò ea re magis exacerbatus, Episcopum sacris vacantem occidi, ac minutim concidi iussit. Qua illius atrocitate commotus Pontifex Gregorius VII. toti Poloniæ sacrīs interdixit, Regem diris deuouit, regnoq; priuauit. Regnauit tamen Boleslaus posthac annum & amplius, sed iniuisus omnibus, in cuius necem cùm conspirāfserent Proceres ac Nobiles nonnulli, in Vngariam cum Mieczislawo filio fugit, à Ladislae Rege comiter habitus. Verùm exagitante eum indies patrati sceleris conscientiā, amentiā correptus, mortem sibi ipsi consciuit anno Christi millesimo octogesimo primo; sepultus Ossiæ in monasterio Carinthiæ, cùm imperium tenuisset annos ferè viginti duos.

ANNO
CHR.
1081.

VLADISLAVS I. COGNOMENTO HERMANNVS.

ANNO
CHR.
1082.

B OLESLAVVM Regē secutus est VLADISLAVS frater, qui Principatum quidem suscepit, sed Regem se appellari passus non est, Principis tantū ac hæredis Poloniæ titulo contentus; Vir prudens quidem, ac virtute præditus: verùm ad quietem & otium propensior quam ad bellum. Initio statim Principatus sui Poloniā commotam nō nihil pacauit, latrocinisq; purgauit. Ad Pontificem Romanum de tollendo interdicto, quo Polonia ob necem Episcopi Cracoviensem

couiensis obnoxia erat, legatum misit. Vxorem deinde duxit Iuditham Vratislai Boëmorum Principis filiam, ex qua initio sterili Boleslaum Crivoustum precibus D. Ægidii, ad cuius monumentum Legatos cum muneribus miserat, suscitatuit. Mieczislaum Boleslai fratri filium ex Vngaria reuocauit, fortunę eius misertus, quem filii loco habebat: qui tamen sexto, postquam rediit, anno, immaturā mortem obiit, nullā prole relictā. Vxore primā mortuā, duxit postmodum alteram, Sophiam Salomonis Regis Vngariæ viduā, Henrici IV. Imperatoris sororem, quæ tres ei filias peperit. Sub hoc Prin-

F ij cipe

scipe Russi in libertatem rursus sese afferuere : defecere quoq;
 Pruteni ac Pomerani , quos Vladislaus , dilatis in aliud tem-
 pus Russis , bello persecutus , & Pomeranorum fines depopu-
 latus est , tandemq; eos ad deditioñem coëgit . Boëmos Pre-
 dislao Duce , qui regium nomen & ius in Poloniā sibi ven-
 dicabat , fines Poloniæ devastantes fudit fugauitque , & è Mo-
 stravia prædam ingentem abegit . Inde Secechum Palatinum
 Cracoviensem cum exercitu in Pomeranos misit , qui arcem
 Medireciam interceperant , ex eaq; latrocinia exercuerant ,
 quam recepit ac refecit . Hanc Vladislai felicitatem tandem
 Secechi impotens dominatus cõtaminauit , à quo multi bo-
 nis exsuti , multi proscripti , ope Boëmorum Duce Sbigneo
 Principis filio notho ex monasterio extracto Poloniā no-
 uis motibus concusserunt : qui tamen à Principe iuxta Go-
 plum lacum vieti sunt , capto ac tandem in gratiam accepto
 Sbigneo , cumq; filio legitimo Boleslao in hæreditate adeun-
 da exæquato . In Pomeranos deinde , qui Santocum arcem
 Polonis ad reprimendos ipsorum motus opportunam inter-
 cipere conati sunt , mittit Vladislaus Sbigneum iusto cum
 exercitu , sed is re infectâ recessit . Quod indignè ferens Bo-
 leslaus , mox expeditis cum copiis profectus ad hostem per-
 uenit . Pomerani superioris temporis successu feroce im-
 petum in Polonos ex arce faciunt , quos fusos Boleslaus in ar-
 cem compellit . Ad ultimum Russos , qui Poloniæ fines in-
 festarunt , magnâ strage profligauit . Tandem cùm annos vi-
 ginti rerum potitus fuisset , vixissetq; propemodum quinqua-

ginta nouem , morbo & angore confectus obiit pridie

Junij anno Christi 1102. solenniq; in Basilica

Plocensi sepulturâ affectus
est.

ANNO
CHR.
1102.

BOLES-

PRINCIPVM AC REGVM POLONIÆ.
BOLESLAUS III. CRIVOUSTUS.

POST mortem patris VLADISLAI successit BO-^{ANNO}
LESLAVS cognomine CRIVOUSTUS seu dis-^{CHR.}
tortus, ab ore retorto sic dictus. Qui luctu exacto vxorem 1103
duxit Sbislauam Stopolci Michaëlis Kijoviensis Principis fi-
liam. Quo tempore Boëmi Sbignei fratris precibus moti,
Poloniam inuaserunt, cuius temeritatis pœnas subsequenti
anno, vastatâ Moraviâ, dedérunt. Tribus expeditionibus
cùm Pomeraniam castigâsse, ipse venationibus recreare se
cupiens, in Pomeranos, qui tunc fortè in Polonię incursio-

F ij nem

nem fecerunt, incidit; cum quibus quamuis longè impar manus cōseruit, magnâq; in eis strage editâ, dum iterum atq; iterum perrumpit agmen hostile, vix cum triginta saluus e- uasit. Quos ut vltum iret, Scarbimirum exercitus Duce in Pomeranos misit, qui ipsorum fines nemine obviam prodeunte vastauit, exercitumq; prädâ onustum reduxit. Ipse Boleslaus interim Sventopelci Bohemiæ Principis, cum Bohemis suis in Poloniam irruptionem facere volentis, impetum retardauit. Sequenti anno omnem belli molem in Pomeranos conuertit, Bialogrodū siue Belgradum expugnauit, Colbergam, Caminum, Velinum siue Iulinum, Cosslinum, & alia quædam oppida suæ potestatis fecit. Haud multò post Henricus Imp. à Sbigneo exule persuasus numerosum in Poloniā exercitum ducit, captisq; nonnullis oppidis, Glogoviam obsidet acerimè magnâ suorum clade. Inde Boleslao à castris hostium commicatum prohibente, Cæsar Vratislaviam contendit, eamq; circumdat, Boleslao eum à tergo carpente; qui acie instructâ cum Cæfare de summa rei dimicantis eius exercitum in campo, uno à Vratislaviâ milliarī, qui postea caninus dictus est, fudit fugauitq;. Verùm post victoriā Boleslaus vel sponte vel aliorum instinetu Bambergam ad Cæsarem splendido apparatu profectus, cum eo amicitiā affinitatemq; contraxit. Boleslaus enim Henrici sororem Adleidam duxit, ac filio suo Vladislao impubi adhuc Christianam eiusdem Cæsaris filiam etiam impubem despōndit. Post Germanicū bellum in Prutenos ac Pomeranos in Masoviam excurrentes, eamq; vastantes se conuertit, eosque ad internectionem delevit, captis mille ducentis: Naclum cum sex oppidis aliis eis ademit. Suscepit dein expeditionem in Bohemos Sobeslai Principis ipsorum Vladislai fratri causâ, qui in Polonia exulabat, ob Vasconem Consiliarium interemptum, ibi q; obvia quæque vastat & exurit. Quam nō multò

pōst

pòst pax inter vtrumque fratrem Boleslao autore sécuta est. Eodem anno Prutenos bello aggressus est, quos vnà cum Pomeranis sequenti biennio expeditione gemina ad extremum perdomuit, totâ Pomeraniâ in potestatem veniente, & Christianam fidem, quam bis abjecerat, tertium recipiente. In Russiam, vt Iaroslauum Vladimiriensium Ducem reduce-ret, cum copiis ingressus est: sed occiso Iaroslao à Kijovien-sibus re infecta domum reuersus. Absente Boleslao Volodor Premislienſium Dux immemor foederum atque iuris iurandi sui, Poloniā præſidio vacuam infestauit, sed à Boleslao reuerso iusto prælio victus, Volodor Haliciam fugit. His ita gestis Boleslaus aliquandiu quieuit. A Sbigneo fratre notho plurimas iniurias multis annis acceperat, qui ſaepius nunc apertavi, nunc clām vitæ Boleslai insidiabatur, ſaepius à fratre in gratiam receptus, noua bella ciebat, qui tandem illo con-niuite ē medio sublatuſ est. Cuius facinoris admissi Boles-laum deinceps ſic pœnituit, vt præter quotidiana ieunia & eleemosynas, variis etiā peregrinationes instituerit, nudisq; pedibus eas magna ex parte confecerit. Pòst in Vngariam valido exercitu contendit, vt nepotes ſuos Stephani Regis filios exules cum matre reduceret, ſed bis à Bohemis Poloniā vexantibus reuocatur, quos tandem vltus est. Interea Russos Iaſopelcus Halicienſium Dux ad defectionem ſoli-citauit; ſed à Petro Vloſtovicio aftu captus, nouo sacramen-to Boleslao obſtrictus dimiſſus est: qui aftu aftum vlcisci vo-lens, & par pari referre, Halicienses ſubornauit, Boleslaum orarent, eiectum ut Principem reduceret. Habuit fidem di-ctis Boleslaus (vt erat naturâ credulus) & aliquot cohortibus stipatus ad condičum locum venit, vt qui nil hostile metue-bat. Interim Russi Boleslao obuiam procedunt, tanquam gratulaturi, eum cum comitatu cingunt, ac hostiliter inua-dunt: quibus eti Boleslaus impar eſſet, turpe tamen ratus fugi-

ANNO
CHR.
M. 39.

fugiendo victoriā hostiū ltrō concedere, strenuē pugnauit,
ac tandem fugā se seruauit. Quæ ignominia adeo animum-
cius auxit, ut paulò pōst ex mōrōre illo animi in morbum in-
ciderit, qui sensim ingrauescens eum sustulit maximo totius:
Poloniæ desiderio anno millesimo centesimo tricesimo no-
no, cùm rerum summam administrasset post patrem 36. an-
nis, vixisset 53. Funere Ploscum solenni pompā elatus, & iu-
xta patrem conditus. Fuit autem Boleslaus habitudine cor-
poris satis robustus, ac laborum patiens, colore fusco, staturā
mediocri: os ei carbunculus ab ætate ineunte distorserat, vñ-
de Crivouſtus seu distortus cognominatus: animi verò ex-
celſi ac periculorum contemptor fuit: ad iram & misericor-
diam pronus, æqui obſeruans: ad credendum perfacilis: ad
beneficentiam & clementiam promptus, pacis artium non
omnino expers, sed belli studiis longè præstantior, miles stre-
nuus, dux prouidus, solers, ac felix, excepto illo vltimo Haliciensi
prælio. Liberos reliquit ex Sbislava Vladislaum, ex
Adelheida, filia Henrici IV. Imperatoris, Casimirum, pōst
decem annorum sterilitatem natum, atq; immatura morte
extinctum; Boleslaum, Mieczislaum, Henricum, &c. denuo
Casimirum. Inter filios quatuor partitus omnia, quæ tunc
erant Polonicæ ditionis, Principatum & summam rerum pe-
nès Vladislaum natu maximū constituit. In partitione quin-
tum filium Casimirum, qui superiori anno natus erat, præter-
ierat: causam rogatus respondit: currum à quatuor rotis ge-
stari, Casimirum verò suum in medio currus sessurum,
ac tandem ad summam rerum per-
uenturum.

3:0:0 200

VLA

BOLESLAO successit filius natu grandior, cui, regni **ANNO**
 partitione secundum patris descriptionem facta, cessere **CHR.**
 Cracoviensis, Siradiensis, ac Lenciciensis tractus cum Sile-
 sia. Boleslao verò Masovia, Cujavia, Culmensis & Dobri-
 nensis, Calissiensis & Pomerania citerior: Henrico Sendo-
 miensis & Lublinensis. Casimirus verò infans, quemad-
 modum pater voluerat, à Vladislaoo educandus suscep-
 tus est. Mutata itaque Reipublicæ formâ, non diu vicinorum arma-

quietere. Sobeslaus enim Boëmiae Dux immemor fœderū cum Boleslao ictorum, Silciam longè lateq; populatus est, & ad subigendam omnem eam oram animum adiecit: sed hoc molientem febris ardentissima corripit, ac non multò post extinguit. Vladislaus autem mutilatum Principatum ægrè ferens, sibi q; erepta dicens ea, quæ fratribus voluntate patris cesserant, acceptas iniurias vastationemque ditionis suæ vlcisci minimè perrexit, ægrumq; eius animum vxor mulier auara, & quæ Polonos porcorum loco habebat, Germanis suis impedio deleqtata, magis etiam inflammavit, & in fratres concitauit, querendo, lacrymando, obiurgandoq; marito, ut fratres ditionibus suis deturbaret, omneq; imperium ad se transferret, autor fuit. Conuocat Senatum Princeps, questus, perniciosum esse multorum imperium, vnius esse tutissimum, velint, iubeantque penes vnum, quem prærogatiua primitiui cæteris fratribus prætulisset, esse regnum: attributurum se fratribus aut definitos à fisco suo reditus, aut verò agros nonnullos & territoria, in quibus illi vitam honestè sustentare queant. Senatus sententiam rogatus, consilium Principis detestatus est. Itaque Vladislaus fratribus bellum, Russorum auxiliis fretus, intulit. Henricum Sendomiriā, & Boleslaum Plosco Masouiāq; exterminauit. Restabat Mieczislaus, ad quem cæteri fratres configerant. Vladislaus Posnaniam, quæ ipsi portas clauerat, cùm primo impetu capere non posset, obsidione cinxit: quæ dum protrahitur, & in obsidentium castris disciplina militaris nulla esset, à tergo fratres, & à fronte obseSSI ex inopinato in exercitum imperium faciunt, ac Vladislaum castris spoliant: nec destiterunt, priusquam eum toto Principatu exsuerent, postquam non integrum septennium præfuisset Reipublicæ. Sic infelix Vladislaus, qui vxoris suauis iniuste aliena concipiuerat, sua iuste amisi, & qui in amplissima fortuna Principatusque prærogatiua

PRINCIPVM AC REGVM POLONIAE.

51

rogatiua non acquieuerat, in exilium cum uxore ire coactus,
in Germaniam ad Conradum III. Imperatorem profugit,
opem imploraturus.

BOLESLAVS IV. COGNOMEN-
TO CRISPVS.

EXaugurato VLADISLAO Principe, BOLES-ANNO
L A V S concordis fratrum ac Procerum sententia ei sur- C H R.
G ij rogatur, 1146.

52. **ICONES ET HISTORIÆ**

rogatur. Et moderatè is Principatum gessit, fratre s̄q; magnâ benevolentiâ complexus, liberalitate etiam magis sibi deuinxit. Initio Principatus legationem Cæsarî, quæ Vladislao ditiones ademtas, ac Principatum reddi postulabat, comiter accepit, ac ei prudenter respondens, Cæsarî propositum de restituendo Vladislao non nihil immutauit. Eodem anno exercitum in Russiam Izaslai Kijoviensium Principis electi gratiâ duxit. Sed ob Izaslai ignauiam nulla re memorabili patratâ exercitum in Poloniā reduxit. Cæsari ab expeditione Asiatica reuerso, qui bellum ipsi intentauit, ob Vladislaum pulsum, eumque reducere volenti occurrit. Sed bellum illud statim solutum est. Inde Fridericū Barbarosam Imp. idem molientem placat, & attributâ Vladislao Silesiâ, cum eo pacem iniit. Apparabat iam Vladislau exul redditum in patriam Cæsarî beneficio impetratum post tredecim annorum exilium: verùm in ipso apparatu extinctus, & Aldenburgi in Holsatiâ sepultus est, relictis filiis Boleslao, Mieczislaō, & Conrado, qui quarto decimū post patris mortem anno Silesiam omnem sui iuris fecerunt, eâ lege, ut majestatem Poloniæ Principis comiter obseruarent, inter quos patrui vitandarum dissensionum gratiâ ditiones diuiserunt. Anno pòst millesimo centesimo sexagesimo quarto Boleslaus triplici exercitu instructus, Prutenis, qui iam inde à Boleslai Crivousti morte à fide Principum Poloniæ, & à religione Christiana descierant, bellum fecit, eosq; ad pacem petendam, ac religionem Christianam recipiendam coëgit. Sed vix dum anno circumacto ad ingenium rediēre, Sacerdotes ejecere, ac templo profanavête. Veriti autem, ne eos Boleslaus eo nomine ultum iret, ad eum Legatos mittunt luceulentis cum donis, se in eius fide permanere profitentes, cæteraq; omnia iussu eius facturos, religionis modò Christianæ necessitatem sibi remitteret: multitudinē auitas religiones

neuti-

neutquam velle aut posse abjicere. Placatur Boleslai animus, cùm ij de fide erga ipsum nil mutarent. Pruteni videntes, prima ausa impunè sibi cessisse, confessim omnem obedientiam ac fidem Polonis promissam abjiciunt, a communi hostilitatem in eos exercent. Eius rei indignitate permotus Boleslaus anno sequente maiore apparatu in Prutenos expeditionem fecit. Verùm perfidiā perfugarum quorundā nobilium, qui sic fidem suam Boleslao probārant, vt iis ducibus in illa expeditione maximè vteretur, Poloni ad syluestria quædā, palustria & viginosaloca prædæ spe perducti, à Prutenis in insidiis collocatis, circumdati atque concisi sunt. Multi ibi cæsi sunt: longè plures voraginibus absorpti sunt. Ibi Henricus Sandomiriensis Dux frater Boleslai inter primos pugnans fortiter occubuit: ibi omne penè robur Polonorum afflictum ac debilitatum est. Edixit post Cracoviam comitia Boleslaus, in quibus Casimiro fratri minimo natu Sandomiriensis Ducatus mandatus est. Quod cùm Silesij Duces ægrè ferrent, à quibusdam factiosis instigati, Boleslao bellum parabant. Sed Boleslaus eos ad se vocatos facilitate benignitateq; sua deliniuit ac placauit. Erant & in Cracoviensi ditione homines potentes ac factiosi, qui conspiratione facta ad Casimirum Sandomiriensem Principatū summum deferebant, Boleslaum perosi, quòd imbellem ad obcunda Principatus munia esse dicerent. Verùm hoc dissidium integritate, modestiâ, & constantiâ Casimiri hoc detrectantis sospitum est. Aliquot deinde annis, quibus vixit Boleslaus, quiete res fuerunt in Polonia, nec memoratu dignum quicquam gestum. Moritur tandem Boleslaus, & Cracoviæ sepelitur anno Christi 1173. cùm Polonię Principatum annos A N N O viginti septem tenuisset, vixisset quadraginta sex, reliquo vni C H R. eo filio L E S C O, cuius tutelam moritus Casimiro fratri 1173. commendauit, eumq; hæredem filio substituit.

ICONES ET HISTORIA
MIECZISLAVS. III. COGNO-
MENTO SENE X.

A N N O POST Boleslaum Crispum **MIECZISLAVS** cognominatus **SENE X** ob morum grauitatem, prudenteriamq; senilem, quâ præditus fuit adhuc puer, Princeps eligitur, partim quod natu maior, partim quod morum peculiari quadam grauitate commendabilis esset. Verùm is Principatu suscepto hominum spes fefellit. Nam initio statim aspero & auaro dominatu hominum voluntates offendit: noua onera, noua vectigalia, & varias exactiones subditis imponens: iudicia & alia munera publica quæstuosè conferebat. Ob quæ à Gedeone Episcopo Cracouensi admonitus, monitorem contempsit, omniaq; pro libidine egit. Proinde cùm Gedeon priuatis admonitionibus nihil profecisset, publicè cum eo expostulat, materia orationis ei subministrante occasione mulieris cuiusdam, quæ contra priuignum coram ipso querelas protulerat, exemplo Prophetæ Nathanis, qui ficta narratione de oue erecta Dauidem criminis conuicerat: ipse quoque, ut se Mieczislaus agnosceret, ac resipisceret, efficere conatus est. Verùm frustra omnia. Quâ oratione offensus Mieczislaus in maiorem Poloniā profectus est: vbi dum hæret, proceres Casimirum fratrem eius, Anno post Christum natum millesimo centesimo septuagesimo septimo, Mieczislawo deiecto Principem creârunt.

A N N O
C H R.
1177.

Exauctoratus Mieczislaus Ratiboriam cum coniuge ac liberis se recipit, ac Principum exterorum auxilia nequicquam implorat. Conatus est postmodum Principatum recuperare, defuncto presertim Casimiro, cui filius L E S C V S cognomento Albus successit. Vnde bellum ciuale, & mox prælium ad Mosgavam fl. exortum, in quo Mieczislai filius Boleslaus occubuit, ipse saucius domum lecticâ reportatus.

Quarto

Quarto anno post Mieczislaus inquietis animi Princeps Lesco Cuiaviam intercipit, ac pollicitationibus Helene Lesci matris, penes quam tunc erat rerum summa, animum expugnat, transactionemque cum ea huiusmodi facit, sive ad dominatum sibi concedat, redditum se filiis Cuiaviam, eosque adoptaturum, successoresque sibi designaturum. His persuasa mulier credula, Mieczislai postulatis annuit, qui hoc modo fascibus rursus potitus est. Cum verò paettis conuentis non staret, cuncti quasi signo sublato in eum conspirant, Lescoq;

scoq; principatum debitum deferunt. Quo deturbatus Mieczislaus, ad consuetas artes iterum confugit, Helenamque blanditiis ac dolis adoritur, non sibi imputandum, quo minus promissa impleret, sed proceribus Cracoviensibus, pretendens. Nec difficulter persuasit Helenæ omnia credenti, omniaque timenti. Interim dum tertio dominatum adipiscitur, nec pactis & iurecurando stat, mors cum inopina oppressit, cum iam ageret septuagesimum ætatis annum septimum anno Christi millesimo ducentesimo secundo, Calissij in Templo Diui Pauli, à se fundato, sepultus.

ANNO
CHR.
1202.

CASL

CASIMIRVS II. COGNOMEN-
TO IVSTVS.

ANNAL
CHI
XVII

EX autorato MIECZISLAO CASIMIRVS Sen-
domiriensis Dux ad suscipiendum Principatū adactus
est. Mieczislaus verò Ratiboram cum coniuge ac liberis se
recepit.. Inde ad Fridericum Imp. affinem profectus est, fru-
strà opem eius implorans, eō quodis & Italicis rebus distin-
retur, & in Asiam expeditionem pararet. Reuersus, & omni
auxilio destitutus ad fratris Casimiri misericordiam per in-

ternuntios confudit. Nec sanè difficilem se Casimirus fratri calamitoso præbuit. Indignum enim iudicabat, fratrem nil malè vñquam de se meritum exulare, & egere, à filio Ottone fortunis omnibus exsutum, qui maiorem Poloniā ipsi eripuit, missisq; ad Casimirum Legatis in eius potestate se fore recepit, iratus patri, quòd is præcipua quæq; ditionis suæ natu minoribus filiis è tertia uxore suscep̄tis destinabat. Commouit Casimirum ingens illa in fratre fortunæ mutatio, & inconstans rerum humanarum mutatio. Itaque ad Seniatum de reuocando Mieczislao, & ad Principatum suum reducendo refert, qui postulationem eius reiecit. Indulget tamen vincente misericordia ac pietate Casimirus, quo conniuente Mieczislaus Pomeraniā ac Gnesnam intercepit, ac plures munitiones alias partim vi, partim deditio[n]e recepit. Quibus consternatus Otto filius, veniā impetratā se suaq; omnia patris potestati permisit. Sic Mieczislaus post biennium rursum omni maiori Poloniā potitus est. Casimirus verò initio Principatus sui vestigalia illa, cæteraq; onera, quibus instituendis Mieczislaus Nobilitatem offenderat, sustulit, iudicia correxit, magistratum licentiam coercuit: barbaricos Nobilium mores, quibus ij subditos opprimebant, sustulit. Duxit postmodum ad Haliciam exercitum, vt Mieczislaum Haliciensium Ducem, sororis suæ filium, à fratre pulsum reduceret, & cum Russis concurrit, quos fundit fugatq; & Haliciam capit. Molestè ferebant id plerique Proceres, mussitabantq; se ad externum atque iniustum bellum procul domo educi. Interim Mieczislaus senex Casimiro absente Lescum Boleslai fratris filium blanditiis prensat, curatoremq; ipsi à Casimiro datum promissis ingentibus induxit, vt ipse à Lesco hæres scriberetur, tutorque reiecto Casimiro nuncuparetur. Cuius rei deinceps ytrumque pœnituit. Itaque ad Casimirum proficiscuntur, peccatum fatentur, erratiq; veniam

niam petunt. Ignoscit illis Casimirus, Lescumque ad sua recipienda reuerti iubet, qui biennio post obiit, ac Casimirum heredem constituit. Interea Halicienses iterum deficiunt, Vngarorum opem implorat, qui Vladimiro in vincula coniecto, missoque celeriter Andrea Belae Vngariae Regis filio valido cum manu Haliciam in potestatem redigunt, & sibi hunc tractum, non Vladimiro, acquisuerunt. Ceterum Vlodomirus, cum biennium ferè in custodia afferuaretur, corruptis custodibus elapsus, Haliciam peruenit. Verum cum eâ potiri nō posset, defendantibus eam Vngaris, ad Casimiri gratiam confugit, cuius ope Haliciam annonā deficiente occupauit. Diphicebat Proceribus Vlodomiri illa restitutio, & bellum Vngaricum; ideoque cum Casimirus forte in Russiam controversiarum de finibus inter Russiae Duces componendarum causā profectus esset, conspiratione quorundam Mieczislaus ad Principatum recipiendus accersitur, qui nullā morā interpositā Cracoviam venit. De quo Casimirus certior factus, Russorum copiis stipatus, Cracoviam rediit, pulsoq; Mieczislawo Principatum recuperauit, Mieczislawo etiam in gratiam recepto. Cum Vngaris deinde certa pax facta, ac Principum congressu confirmata. Pacatis domi rebus, Prutenis bellum intulit, vt cladem sub Boleslao Criſpo acceptam vlcisceretur, missoque in Prussiam exercitu, omnia incendiis ac cædibus vastabat. Quibus malis vieti Prussi, pacem à Casimiro petunt, superiorum annorum tributum perfoluunt, imperata se facturos promittunt, captiuios Polenos dimittunt, signa bello præterito de Polonis capta reddunt: nam ad religionem Christianam, quam repudiabant, reduci se passi non sunt. Ex Prussia reuersus, pacis artibus, oppidis, & arcibus instaurandis, moribus ac legibus emendandis operam dedit. Tandem in conuiuio quodam exhilaratis conuiuis, ac multa de præteritis bellis ac periculis

inter se conferentibus, ac Principis res gestas celebrantibus, cùm de animæ immortalitate differuerisset, hausto poculo subito concidit, breuique post extreum vitæ spiritum edidit, non sine pharmaci à muliercula, quam deperibat, propinata suspicione. Princeps optimus, moderatus, sincerus, seuerus

A N N O iuxta & clemens, bello paceq; clarus ; anno Christi 1194.
C H R. Principatum gessit annis septendecim ferè, vixit quinquaginta sex, Cracoviæ conditus. Reliquit filios Lescum cognomine Album, & Conradum, autorem omnium Masouïæ Principum ; Boleslaus enim puer viperæ morsu antè extintus est.

LESCVS VI. COGNOMENTO A L B V S.

A N N O **M**ortuo Casimiro LESCUS ALBVS à colore capillorum cognominatus, ob patris merita Princeps eligitur, consilio atque auxilio Fulconis Episcopi Cracouientis. Sed interim dum adolescit, penè matrem eius Helenam imperium omne, & summi Principis autoritas Procerum voluntate fuit, eâ lege, ne quid sine consilio Episcopi Cracoviensis & Palatini eiusdem loci, qui curatores ac moderatores puero dati sunt, faceret. Mieczislaus senex hæc cùm acceptisset, excanduit, ac Silesiæ Principes ad arma concitat, quòd & illi ad creandum communem Principem neque vocati, neque exspectati essent. Colligitur utrinque exercitus ingens, & ad Mosgavam fl. configlitur. Sauciatus Mieczislaus, fugâ sibi consuluit : sed superuenientibus Silesiæ Ducibus Mieczislaw & Iaroslao cum recentibus copiis iterum pugnatum est, sed vincuntur minores Poloni, qui capto Gor-

vori-

voricio Palatino Sendomiriense exercitus Duce, non nihil
perturbati, qui terga vertere. Mieczislaus cum apertâ vi ad
Principatum peruenire non posset, astu rem tentauit: bis va-
nis promissis Helenæ animum expugnat, bis Lescus Princi-
patu cedit, bis Mieczislaus Principatum intercipit. Quo
mortuo, Vladislaus cognomento Lasconogus à gracilitate
crurum sic dictus, Mieczislai filius, Lesci patruelis, Princeps
creatus est ope Nicolai Palatini Cracoviensis, cuius magna
tunc erat autoritas & potentia, eò quod LESCVS Princi-

H iij patu

patu potius carere , quām Gevoricum Consiliarium benē
merentem , qui cum Palatino Cracoviensi captales gerebat
inimicitias , relegare , quod Palatinus Crocoviensis vrgebat ,
mallet . Vladislaus ad Lescum mittit , postulata Cracoviensis
Conuentus exponit , negat se quicquam aduersus eum factu-
rum , ad quem longè antē delatum esse Principatum sciret .
Cui Lescus : Eā lege , quæ sibi à Cracoviensi conuentu dice-
retur , Principatum se accipere noluisse , nolleque : nec aduer-
sus animi sui sententiam facturum Vladislauum , si eum dela-
tum susciperet . Quo responso accepto , Vladislaus Craco-
viam profectus , Principatum iniit , magna que felicitate , iusti-
tiā , ac liberalitate studia voluntateq ; hominum adiungere
sibi cœpit . Interim Romanus Vlodomiriensis & Haliciensis
Dux iuris iurandi sui immemor Lesci ditionem hostiliter in-
uaudit , Lublinensem tractum à Lesco & Conrado poposcit
mercedis nōmine , ob stipendia facta aduersus Mieczislaum ,
arcem Lublinensem obsidione cingit , &c ad Poloniæ inte-
riora contendit . Verū Lescus & Conradus fratres duce-
Cristino Gol'dovio Palatino Plocensi ad Zavichostum exer-
citum hostilem fundunt fugantque , Romano Duce ipso in
fuga interfecto . Quā de Russis victoriā Lescus tantam vir-
tutis opinionem cōfecutus est , ut summo omnium consensu
Vladislao amoto Principatus iterum ad eum delatus sit , de-
fancto præsertim Palatino Cracoviensi , & Vladislao Princi-
pe modesto ac quietis amante non agrè ferente , qui ei vñtrò
cessit , ac Posnaniam se contulit , nec villā re postea Lesco mo-
lestus fuit . Principatu denuò Lescus potitus , in Russia per
Legatos res quasdam vario Marte gesit , siue excursionibus
Russorum in Poloniam prouocatus , siue ad ferendam Col-
manno Regis Vngariæ filio opem inuitatus . Nullum deinde
Lescus , quoad vixit , bellum gesit , otio paceque impensius
delectatus . In pace verò clementer ac juste Principatum
gesit ,

gescit, ædificia partim collapsa instaurauit, partim noua excauit. Pomeraniæ citeriori Sventopelcum præfecit. Masoviam & Cujaviam Conrado fratri in sortem patrimonii concessit. Duodecimum deinde annum agens uxorem duxit Grimislavam, Iaroslai Russorum Ducis filiam, ex qua Boleslaum, qui post PV DIC VS dictus, & filiā Salomeam suscepit. Indixit ad extremum Lescus comitia ad Gansvam ob Sventopelcum Pomeraniæ Præfectum, quod is ad defectionem spectare videretur, eò quod Ducis Pomeraniæ nomine ac honore eum Lescus non dignaretur, ad quæ etiam Sventopelcum citabat. Verum is moras necesteret. Tamen cum suis adevit, & Lescum in balneo obtruncat. Admistravit autem regnum Lescus à morte patris annos 1226. triginta tres ferè; sed in his Mieczislaus duos, Vladislaus Laconius tres.

•S:O:O:20:

BOLES-

ICONES ET HISTORIA
BOLESLAVS V. COGNOMEN-
TO PVDICVS.

A N N O **C H R.** **1227.** **I**Nterempto LESCO ALBO, delatus est Principatus ad filium eius BOLESLAVM, sed cum puer septem duntaxat annorum esset, de eius tutela orta est magna controversia, dum Procerum quidam iure Conradum patrum eius, quidam Conradi sanguis perosi mores, saeuitiamque reformidantes ad Henricum Barbatum Vratislauensem Ducei pueri tutelam ac Principatus administrationem deferrent. Sed vicerunt, qui Henrico favebant. Conradus comparatis copiis vi tutelam inuadere conatur, cui Henricus occurrit, ac bis eum profligat. Verum non multo post Conradus Henricum in villa Spiticoviensi sacris vacantem capit, inque Masoviam asportat. Quem Hedvigis coniunx Henrici Pii prudentiâ suâ liberat, ac parricidiale illud bellum inter Principes cognatos componit. Henricus vero tutelâ ac Principatus administratione se abdicavit. Boleslaus iam pubertati proximus, & à Conrado patruo alienus, in Henricum proximo studio pariter cum matre ferebatur, siue adeo sui iam iuris esse cupiebat. Quo accepto Conradus Boleslaum cum matre colloquii specie euocatos, Circum in Masoviam primum asportat, dehinc in Secechoviense monasterium eos transfluit, ibique asseruari iussit: qui Abbatis operâ breui elapsi in Silesiam ad Henricum profecti sunt: cuius auxiliis adiutus Boleslaus ditiones amissas recuperat, & Henrico, quia magnos ipsius causâ sumptus fecerat, Cracoviensem ditionem vnam cum Principatu summo concedit. Sendomiriensem vero ac Lublinensem sibi retinuit. Conradus re intellecta in Henricum arma mouit, expeditisque copiis Cracoviensem oram inuadit, eam vastat vexatque, arcem obsidione cingit: sed infecta Masoviam reddit. Actum post hac de pace, conuenientumque,

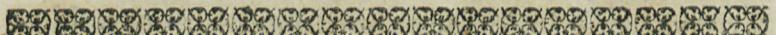
rumq; vt vterque se Principatus gubernatione abdicaret , ac
Boleslai arbitrio permitteret , vtrum ipse sibi curatorem su-
meret. Is è vestigio patruo præterito Henricum sibi delegit,
qui multa salutaria constituit , leges quasdam malas sustulit,
meliores nonnullas sanxit , immunitates Ecclesiarum con-
firmauit , magistratus bonis viris mandauit , totamq; Rem-
publicam reformatu. Boleslaus porrò cum Bela Vngariæ
Rege nouis foederibus ictis , siue adeò antiquis firmatis filiam
eius Cunegundim vxorem duxit , cum qua in perpetua con-
tinentia vixit , ex mutuo religionis consensu , vnde illi Pudici-

cognomen inditum. Anno millesimo ducentesimo quadragesimo Tartari Russiā pervastatā Lublinēsem oram magno impetu invaserunt, exustaq; arce Lublinensi omnem illam regionem ad Vistulam usque longè lateq; depopulati Zavichostum incenderunt, indeque in Russiam reuersi, depositā tuto loco prædā, curriculō in Poloniā hyeme reuersi sunt, trajectāq; Vistulā, Sandomiriam expugnauere, monasteriū Coprivicense diripiūre, progressiūq; longius Scarbimiriam usque pervenire. Quos initio quidem Palatinus Cracoviensis coactā aliquantā manu abeentes insecuritos, & ad Tursum ex improviso adortus, magnam in perturbatis stragem dedit: sed dein Tartari collectis viribus victores Polonus paucis post superarunt, inq; fugā verterunt. Paulò mox Tartari auctis copiis in Poloniā revertēre, omnia ferro igniq; populantes: quibus Nobilitas Cracoviensis ac Sandomiriensis obuiam it, ac pugnandi copiam ad Chmielnicum pagum, non longè à Sidlovia, ipsis facit, initio prosperā fortunā, verùm deinde à Tartaris magnā clade affecti. Quā re turbatus Boleslaus tota cum familia atq; supellestile in Ungariam ad ficerum profugit. Tartari vero post Chmielnicensem vietiam Cracoviam contendunt, & cūm vacuam defensoribus reperissent, flammis in tecta sæviērunt. Exin in Silesiam ingressi, à Mieczislawo Duce Ratisboriensi primū malè excepti sunt, sed post ad Legnicium cum Henrico Pio Duco Lignicensi congressi Silesios cum Polonis incantationibus superarunt, atq; ad internectionem trucidarunt, Henrico ipso Duce cum cæteris Principibus occiso. Quo in prælio interfectorum Christianorum tantus numerus fuit, ut singulis singulæ auriculæ à Tartaris præcisæ nouem ingentes saccos explerint. Boleslao nusquam comparente, Proceres inito consilio Boleslaum Calvum Henrici Pii filium ad Principatum accersunt. Quod Conradus Masoviæ Dux ægrè ferens, auxilio

Ilo Sventopelci Pomeraniæ Ducis Boleslaum Principatu deturbat, occupatāq; Cracoviā in Masoviam rediit. Verūm asperiori imperio vtens à Cracoviensibus ejicitur, & Boleslaus Pudicus ex Vngaria ad gubernationē reuocatur. Hinc noua bella inter Padicum & Conradum orta; iam victor, iam vietus Pudicus, tandem Conradum vincit, sē suaq; strenuè defendit, donec Conradus extreum vitę diem clausit. A Conradi morte Boleslaus pacem nactus, collapsa & vastata bello instaurare, depravataq; corrigere instituit, magnā mansuetudinis & probitatis laudem etiā apud exterros adeptus. Sub idem tempus maior Polonia & Silesia ciuilibus bellis ardebat. In Masovia verò Lituani Vishensem oram devastarunt, ac tertio deinde anno Lublinensem tractum depopulati sunt. Anno deinde millesimo ducentesimo quinquagesimo octauo Polonia ciuilibus bellis agitata, ac Tartarorum excursionibus afflita & defœdata est. Tartari etiam Russis ipsis adiutoribus in Poloniā irruptionem fecerunt, Sendomiriam ceperunt, ac plurimos mortales incautos oppresserunt, in eorumque cæde promiscuè grassati sunt. Boleslaus nuntio hoc accepto in Vngariā denuò cum vxore profugerat, cætera multitudo partim in silvas se abdidat, partim munitionibus sese defendebat. Reuersus ex Vngariā Iazygas gentem finitimam ac sibi infestam bello adoritur, quos ad internacionem delevit, ac religionē Christianam suscipere coëgit. Russos quoq; Duce Palatino Cracoviensi ad Pietam campum fudit, & victoriā eā Russos repressit. Moritur tandem Princeps optimus ac religiosus Cracoviæ sine prole, ibique ad D. Francisci, quod monasterium ipse cōdiderat, sepultus, cùm regnâisset, seu vixisset potius qui inquaginta duos post patrem annos, vxore relicta virgine, quæ post mariti obitum, destinatis atque in pauperum usus cunctis facultatibus suis distributis, D. Francisci profes-

ANNO
CHR.
1129.

fioni se addixit, ac veterem Sandeciam commigravit, ibiq; reliquum vitæ tempus peregit.

LESCVS NIGER.

BOLESLAO Pudico successit LESCUS NIGER ex patruele natus, quem ipse sibi Boleslaus successorem designârat. Cui nemo aduersatus est, bello à Russis ingruente. Nam Leo Russorum Dux post Boleslai mortem ingenti Tartarorum ac Lituanorum exercitu in Lublinensem ac Sendomiriensem oram invaserat, vastaratq;. Quem tamen Lescus Duce Castellano Cracoviensi apud Goslice pagum paruâ cum manu temerè quidem, sed prospero tamen euentu repressit atque fugauit, cæsis octo millibus, & captis duobus. Neque contentus eâ victoriâ Lescus, breui maiores copias in Russiam duxit, ac Leonem vltus est, Russiam ad Leopolim, quæ à Leone condita nomen habet, vsque pervagatus, ingentem prædiam abegit. Contra Henricum Ducem Vratislavensem cognomento Probum, quod ille tres Principes patruèles suos, sub amicitia spe ad se vocatos, captos detinebat, expeditionem fecit, eiusq; ditionem omnem misérè pervaftavit. Lituanos cum lazymum reliquiis subitâ excursione Lublinensem oram iterum depopulantes infestus, inter Narvam & Nemenum fluvios cruentâ clade affecit, captivosque liberavit. In eo prælio reliquiae lazymum ad internectionem deletæ sunt, ac de Lituanis, quorū quatuordecim millia fuisse dicitur, pauci evaserunt. Pace partâ, civiles motus Lescum exceperunt. Sendomirienses enim Palatino & Castellano autoribus à Lesco defecerunt, ac Conradum Masoviæ Ducem acciverunt. Verùm Lescus coacto

tumultuario exercitu in Sandomiriensem oram cōtra Con-
radum profectus est. Qui de Lesci aduentu certior factus,
cūm non satis crederet Sandomiriensibus, in Masoviam fu-
git. Lescus verò, autoribus defectionis in gratiam receptis,
omnem prouinciam suę potestatis fecit, gliscensque bellum
ciuale oppressit. Sequenti anno in Lituanos, qui per Luco-
viensem oram in Sandomiriensem tractum excurrerūt, ma-
gnisq; calamitatibus illum affecerunt, expeditionem fecit,
eos vincit fugatque. Dum hęc ita geruntur, minoris Polonię

I iij Nobi-

Nobilitas autore Episcopo Cracoviensi à Lescu deficit, & Conradum Masovium ad suscipiendum Principatum accer-
fit, qui nullo negotio Cracoviensi ac Sendomiriensi Princi-
patu potitus est. Sola Cracovia, in qua se Lescus cum uxore
continebat, in fide illius permanxit. Desertus ab omnibus,
Cracoviensium fidei arce cōmendatā, ipse in Vngariam ad
Ladislum Regem profugit, à quo non contemnenda Vn-
garorum & Cumanorum auxilia impetravit. Id ubi accepit
Conradus, occurrit ei cum exercitu, collatisque signis ad Bo-
gicicē pagum ad Rabam fl. vincitur, dissipatoq; exercitu suo
in Masoviam profugit, ne alienatis à se aduersio prælio corū
voluntatibus, à quibus accitus erat, in potestatem Lesci veni-
ret. Lescus moderatā vtens victoriā captiuos omnes dimisit,
proceribus culpam deprecantibus ignouit, Cracoviensibus
gratias egit, urbem communiuit, eiusq; regimen Germanis
solis proprium in posterum attribuit. Habitu quoq; & cultu
corporis cum eis conformato, quanti eos faceret, ostendit.
Inde Conradum vltum ire volens in Masoviam se conuertit,
obuia quæque igni ferroq; vastauit, & ingenti cum præda do-
mum reuersus est. Atque ex eo tempore prior illa fortuna
ab eo recessit, & secundæ res aduersis commutatae sunt. Eo-
dem enim tempore Tartari locustarum in morem in Polo-
niā irruentes, eam adeò pervaſtārunt, cædibus incendiisq;
nusquam abstinentes, vt Lescus cum uxore fugâ in Vnga-
riam consulere sibi coactus sit. Vnde reuersus expeditionem
aduersus Conradum Masovium rursus parat: sed cùm diffi-
ciliorem ad eam videret Cracoviensem ac Sendomiriensem
Nobilitatem, Palatino Siradiensi mandat, vt ipse cum Siradi-
ensibus suis populabundus excurrat. Quos Conradus, qui
ditionem suam vaſtari paſſus erat, cum valida ſuorum manu
occultis itineribus fecutus, eosq; incautos ex improuiso ador-
tus, non leui strage vnā cum Palatino fudit ac dissipauit, præ-
dā

dâ omni portus. Lescus autem aduersis rebus & suggillationibus hominum afflictus ex mœrore angoreq; animi in morbum incidit, quo sensim tabescens paulò pôst mortuus est, & in Templo S. Trinitatis apud Dominicanos sepultus, bonus ac moderatus Princeps, si extrema primis respondissent.

HENRICVS PROBVS.

LES CO NIGRO sine prole defuncto, Principatum ANN C
alii jure cognationis, vt Vladislaus cognomento Locti-CHR.
CUS, 1289.

cus, alii gratiâ populari, vt Boleslaus Plocensis, alii vi & potentiâ ambiebant, vt Henricus Vratislavensis Dux. Qui, cùm Nobilitas Cracoviensis ac Sandomiriensis Boleslaum Plocensem Principem elegissent, à Cracoviensibus clām acersitus, iusto cum exercitu venit, eīque portæ vrbis apertæ sunt. Boleslaus in opinatâ re perculsus, ex arce Cracoviensi se proripuit, & ne quicquam retinentibus Proceribus, qui copias ad eiiciendum Henricum cogebant, iratus, in Masoviam rediit, post cuius discessum arx quoque Cracoviensis Henrico tradita est. Ibi tum Proceres, capto ex tempore & re presenti consilio, Henrico leges quasdam, si apud se imperare vellet, præscribunt: quas cùm accepisset, Princeps renuntiatus est. Nec tamen diuturna ei Principatus possessio fuit. Vladislaus enim jam Siradiensis Dux indignum dicens, alienum fratri suo successorem in Principatu quæsitus esse, exercitu coacto, & ope fratris Casimiri, atq; Ducum Masoviæ agnatorum Cracoviam contendit ad deiiciendum Henrici præsidium, qui in Silesia relicto præsidio redierat. Factus autem certior de apparatu bellico Vladislai, cùm ipse decumberet, Henricum Lignicensem, & Premislum Sprottavensem patruelles suos, & Boleslaum Opoliensem expeditis cum copiis Cracoviam mittit. Quorum aduentu cognito, Vladislaus ad Severiam oppidum ei occurrit, ac prælio cōmisso multis vtrinq; cadentibus Vladislaus vīctor euadit, Premislo interfecto, & Boleslao saucio capto. Vīctor Cracoviam profectus apertis portis receptus, omnium acclamatione Princeps renuntiatus est. Sed & hic non diu Principatū obtinuit. Henricus enim Vratislavensis Dux nō dejectus clade priori, nouum rursus exercitum Cracoviam cum Henrico Lignicensi mittit: qui nihil ad celeritate in sibi reliquifaciens, cum nocte intempestâ Cracoviam accessisset, in urbem à consciis recipitur. Clarore sublato à Silesiis, tumultuatur tota vrbis: nox ac tenebræ incerta omnia ac formidabilia reddebant.

Vla-

Vladislaus inopinato tumultu percussus, proditionemq; metuens, ad Franciscanos se recepit, vbi suos passim per plateas cædi, ac se quæri didicit, habitu monachi sumto de muro à monachis demissus evasit. Qui verò partium eius fuerunt in vrbe, partim necati, partim capti, & bona eorū direpta sunt. Quibus malis adacti cæteri, in potestatē certatim redierunt Henrici, qui Principatu consecuto, paulò post veneno à suis propinato, ut creditum est, mortuus anno Christi millesimo ducentesimo nonagesimo fine prole, Principatu Premislo maioris Poloniæ Duci legato.

ANNO
CHR.

1290.

P R E M I S L V S.

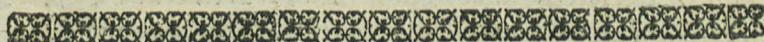
MK

IN.

ANNO
CHR.
1295.

INTERMISSO apud Polonos ducentis quindecim annis regno, Proceres malorū sub tot Principib⁹ pertæsi, ad regnum & vnius imperium respicere. Erat inter Principes Premislus, Premisi Ducis Posnaniensis filius posthumus, vir acer, & ad magnas res patrandas natus, potensque, qui maiorem Poloniā solus obtinebat, & Pomeraniæ accessione auētus, Henricique Probi testamento Cracoviensis ac Sendomiriensis Princeps nominatus erat. His opibus freatus, facile sperabatur & externa bella à Polonia depulſurus, & cæteros Duces ad officium reduciturus, & cum dignitate Regia nomen tuiturus. Indictis igitur comitiis Gnesnam, Premislus Rex creatur annum agens tricesimum octauum, & ab Archiepiscopo Gnesnensi Iacobo Ssvinka diaœina regium accipit. Suscepito regno, mox cogitationes suas omnes eō intendit, vt Poloniā vniuersam pacatam redderet, & in concordiam pristinā vnumq; corpus redigeret. Ac primū omnium offensos ob præsumptum à se regnum cæterorum Ducum animos blandis legationibus demulcere, & ad restinguenda mutua odia, ac dissidia intestina sedanda cohortari instituit. Deinde externis bellis tollendis manum admouit, & quoniam Cruciferos in Prussia de Gedano adipisciendo consultare subolfecerat, Gedanum munire cœpit. Cæterū tam' præclaros eius conatus mors immatura præcidit, dum septimo vel octauo regni suscepit mense à Marchionibus Brandenburgensibus Ottone Longo Electore, Ottonē & Ioanne Conradi fratris filiis, qui veteribus odiis incitati, potentiam vicini Principis regni ac Pomeraniæ accessione auētam metuebant, ad Rogofnum oppidū in vicina Marchia, cùm ipse bacchanalium die genio indulgeret, securus oppressus, pugionibusque confossus, è medio sublatus est. Corpus eius Posnaniā relatum, in basilica cum maioribus suis conditum est. Reliquit filiam vnicam Rixam, ex Rixa Regis

Regis Sueciæ filiâ, decennem, quæ pòst Venceslao Bohemie
& Poloniæ Regi nupsit.

VENCESLAVS BOHEMVS.

SVblato per dolum PREMISLO Rege, VLADIS-
L AVS Locticus in comitis Posnaniensibus inter Duces C H R..
Polonus potissimum idoneus visus est ad regnum capeſſen- 1296.
dum, quippe qui & bellis compluribus acer, ac peritus rei

K. ij mili-

militaris esset, & non parum roboris domesticis opibus suis ad teneras adhuc noui regni vires esset adiecturus, cum Sira-densem, Lenciciensem, ac Sendomiriensem tractu, & Cujaviensis magnam partem ditione teneret. Quare magno con-sensu Rex salutatur. Sequenti anno in minorem Poloniam se contulit, & Bohemorum praesidia fautoresque trebris excursionibus vexavit. Silesiam quoque longe lateque depopulatus est, quod Duces ipsi Boemis fauerent. Postea quieti & otio voluptatibusque se dedit, libidinibus indulxit, militum latrocinia non coercuit, cetera quoque boni Principis munia negligenter obiit, mulierum amoribus irretitus. Quibus de cum frustre admonitus esset ab Episcopo Posnaniensi, toti diecesi ab eo sacris interdictu est. Conuentu deinceps Posnaniæ habito, regnum ibi tunc absenti, & in minorem Poloniæ profecto, post tertium annum abrogatum est, & ad Venceslaum Boemie Regem, quod nemo potentior hostis obiici Venceslao posset, & quod is etiam tunc munitiones quasdam in Cracoviensi tractu retineret, delatum est, Silesiæ suæ stirpis Ducibus præteritis.

Venceslaus igitur accitus fuit sine mora, ac Gnesnæ de more ab Archiepiscopo inunctus, ac regio diadematè cinctus, moxque Posnaniam profectus, Procerum suasu duxit Rixam Premisli Regis defuncti filiam, quod magis eius conjugio regnum apud Polonus stabiliret. Deinde dimissis quoquoversum copiis omnia, quæ dudum in ditione Vladislai fuerat, in potestatem suam redigit. Interim Russi Sendomiriensem tractum infestarunt, & longe lateque depopulati incensâ arce Corcinensi, quæ lignea tunc erat, raptim ingenti cum præda domum serepererunt. Lituani quoque Dobrinium vexarunt: quam iniuriam Venceslaus tunc neglexit, saltem ut Vladislaus persequeretur. Qui ditionibus suis à Venceslao spoliatus, abjecta recuperandi regni spe, & insidias aduer-

aduersariorum declinans, in Vngariam profugit: inde porrò Romam priuato habitu profectus, facinora sua dutiore pœnitentiâ expiauit. Reuersus pòst in Vngariam, Amedei Palatini Vngariæ hospitio vsus est aliquot annis, exspectans occasionem, quâ regnum ereptum repeteret. At Venceslaus Rex subiectis omnibus, quæ in ditione Vladislai fuerant, Gostinum quoq; & Ploscum adortus est, sed re infectâ, agris tantum vastatis e Masoviâ se recepit. Rebus in Polonia constitutis, relictisq; Præfectis Boëmis, in Boëmiam rediit, nec post id tempus Poloniam vñquam vidit. Fuerunt autē eo regnante quietæ res in Polonia, præter quòd minores Poloni aduersus Russos expeditionem suscepérunt, eosque vñ cum Lituanis ac Tartaris ad Lublinum viatos in fugam præcipites egerūt, ac Lublinensem arcem post septimum & quinquagesimum fortè annum, postquam à Russis capta erat, receperunt. Cœpit deinde noua spes regni recuperandi affulgere Vladislao Loetico, cùm Polonis iam exosa esse inciperet Boëmorum superbia & auaritia, & Venceslaus Ungarico se bello implicasset pro filio Venceslao. Non ignarus horū cùm esset Loeticus, Amedei hospitis ope adiutus in Poloniā aliquantā cum manu Ungarorum contendit, & arces Pelciscam, Visli-ciam, Leloviamq; suam in potestatem rededit. Interim non multò pòst Venceslaus Pragæ morbo correptus lentiâ tabe absumptus est anno Christi 1305. Cuius morte cognitâ Nobilitas Cracoviensis & Sendomiriensis fortunam fecuti, cùm Vladislao se coniungunt, eumq; Cracoviam sequuntur. Aduenienti Cracovienses vrbis portas aperuêre, nec morati Boëmi arcem quoq; dedidere, cùm tardiùs ipsis subueniret junior Venceslaus (qui patri in Boëmia successerat) & vietus ac commeatus in opia pressi longiorem obſidionem sustinere non possent.

VLADISLAVS LOCTICVS.

ANNO
CHR.
1306..

CO MITIIS Cracoviæ habitis VLADISLAVS LOCTICVS seu Cubitalis (sic dictus, quod staturæ esset pusilla) magno omnium consensu iterum Rex renuntiatur, Posnaniensibus ac Calissiensibus exceptis, qui ab imperio eius abhorrebat, pristinorum flagitorum atque iniuriarum eius memores, veritique, ne is grauius in se animaduerteret, quod cum prius ejecissent. Itaque à reliqua Polonia tunc ijs se segregarunt, ac Henrico Glogoviensium Duci Premisli ex foro nepoti se subjecerunt. Quare Vladislaus bellum Henrico fecit, sed illo nusquam in aciem prodeunte, vastatis duntaxat hostium agris, villis, atque oppidis in Pomeraniam citeriorem descendens, Gedani ab incolis iusjurandum accepit. Ceterum non diu pacatam tenuit Pomeraniam Vladislaus. Author enim nouorum motuum fuit Petrus Pomeraniæ Cancellarius Palatini Gedanensis filius, qui, quanto plus possidebat, tanto maiori cupiditate atque ambitione flagrabat: & cum repulsam à Vladislao de quibusdam postulatis passus esset, consilium capit prodendæ Marchionibus Brandenburgicis patriæ. Sed proditis re nondum maturâ eius consiliis advolat Vladislaus, captumq; Petrum abducit Cracoviam, quem tamen non multò post à fratribus ipsius exoratus dimisit, cum ijs se obsides obtulissent, qui tamen ipsi negligentius asseruati brevi elapsi sunt. Acciti itaq; ab iis Ioannes ac Voldemarus Marchiones, cum exercitu in Pomeraniam ingressi sunt, protinusq; plerasque eius Provinciæ munitiones deditione accepere, partim expugnauere adjuvante Petro cum fratribus ac clientibus. Ad Gedanum dein castra admoverunt, quibus ciues vrbis portas aperuerere. Arci præfetus erat Bogusla Pomeraniæ judex, is veritus, ne obfessi extrema pati cogerentur, néve aut obfisionis diutine mole-

molestiâ fracti arcem hosti dederent, ad Vladislaum commendatâ aliis arce excurrit in Poloniā, de statu rerum Pomeranicarū, ac de periculo arcis Gedanensis edocet. Pollicetur Vladislaus, brevi se eis ad futurum auxilio; sed quia tardius id fore judicabat Bogusſa, ſuggerit Vladislao, ut Cruciferorum operâ ad defendendam arcem vteretur, tantisper, dum ipſe commode bellum aduersus Marchicos parare posset. Placet Vladislao consilium, confeſtimque Bogusſa cum mandatis ad Cruciferorum Magiftrum proficiſcit. Statuuntur conditiones, ut dimidiā arcem ipſi tenerent, & annum unum ſuis impensis defenderet, deinceps verò anno exacto, quæcunque impendia facerent, eis præſtarentur, nec prius arce cederent, quām exoluta illa ſibi eſſent. His igitur conditionibus in arce in recepti, ac munia cum Pomeranis parti, non contenti erant defendere munitionem, ſed crebris etiam eruptionibus hostem laceſſebant, ita vt ad extreum hyeme ingrueſte obſidionem ſolveret, relictoq; in oppido aliquanto præſidio diſcederet. Verùm id quoque non multò poſt expugnaturn, & præſidium interfectum eſt. Cùm verò Cruciferi lupiores iam ſe Pomeranis animaduerterent, ferocius ſe gerere, ac ſaþe cùm illis rixari: tandem totam ſibi arcem vendicarunt, atque ipsum Prefectum in carcerem coegerunt. Quā necessitate adactus ille, arcem illis confeſſit, ita tamen, vt eam Vladislao ſimul ac poſtularet, redderent, cùm iſ belli impensas iſpis refudiffet. Quāre ad Vladislaum Cracoviam perlatā, coepit eum pœnitere consilii de acciendis contra Marchiacos Cruciferis. Videbat enim, lupis ſe oues commiſſe, & non ſublatum, ſed duplicatum ſibi bellum, duosque ſe pro uno hoſte ſibi conciliāſſe. Conveniunt tandem Vladislauſ & Magiſter Cruciferorū ad Grajovvice pagum in Cujaviensi traſtu cum proceribus vterque ſuis, ex poſtulaturi de arce Gedanensi, quam hypothecæ nomine tene-

tenere se Cruciferi prætendebant, paratos autem eam redere, si impendia sibi persoluerentur. Äquum se postulare affirmat Vladislaus, ac impendiorum summam edere iubet. Ibi Magister conceptum animo dolum detegens, centies mille marcas grossorum Bohemicorum poscit. Negare Vladislaus, iustum esse eam estimationem, bonorumque virorum arbitrio in ea stare velle ait. Recusare id Magister, ac quantum edidisset, postulare. Itaque re infectâ irritatis magis animis disceditur. Subsecuta sunt alia mala. Lituani enim Vladislai ditiones infestabant. Temporis igitur opportunitate sibi vtendum rati, cum Marchionibus fœdus iciunt, eâ lege, ut ij retinerent, quicquid superiori bello in Pomerania occupassent. Gedanum verò, Dersaviam, ac Sueczam in ripa Vistulæ positas bello sibi acquireendas concederent. Potiti Gedano ad Dersaviam ducunt exercitum, eamque perfidè iuris sui faciunt. Paululum tandem proiecti, totam Pomeraniam subigunt. Ne verò id iniuste fecisse videantur, rem suco omnem tegunt, emunt eandem Pomeraniam à Marchionibus decies mille marcis grossorum Bohemicorum, eamque emtionem ab Henrico Cæsare sibi atque Ordini suo confirmandan curant. Quod minus autem tum Vladislaus Cruciferos vltus non sit, suaque ab ipsis erepta repeteret, motibus quibusdam ciuilibus ac Cracoviensis ciuitatis defectione impeditus est. Cracovienses enim Alberto Aduocato autore Duci Opoliensi Boleslao se subjecerunt, eumque accitum in urbem receperunt. Quâ de re certior factus Vladislaus, nil sibi reliqui ad celeritatem fecit; quin manufactâ ad eiendum aduersarium cōtenderet. Boleslaus hoc accepto sponte vrbe excessit, quem Aduocatus & alii secuti, in Silesia deinde exsularunt. Comitia post Craciœ in dicta, in quib. Vladislaus cum vxore Hedvigi in basilica Cracoviensi ab Archiepiscopo Gnesnensi coronatur. Nec longè post Vladislaus

Rex

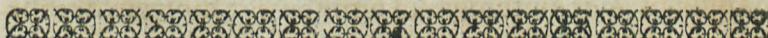
Rex filiam Elisabetham Vngariæ Regi Carolo viduo elocavit, ac Budam ad sponsum misit. Intendit post hæc animum ad purgandā Poloniā furtis latrociniisq; & ad persequendam contra Cruciferos litem : verūm detrectarunt ij judicium delegatorum Brestæ ius dicentium. Damnati tamen sunt, ac Pomeraniā Regi reddere, ac centū quinquaginta marcarum millia pro perceptis frugibus numerare iussi; cumq; non parerent, anathemate iecti sunt. Dum hæc ita geruntur, Silesia ciuilibus Ducum suorum bellis exagitata labefactataq; ad extrellum à Polonis deficiens, Ioanni Bohem

miæ Regis se subjicit. Rex tot tantisq; difficultatibus impli-
citus, cum Lituanis foedus iniit, ac filiam Gedimini magni
Lituaniæ Ducis filio suo Casimiro vxorem dedit. Huius ope
Masoviam ferro ignique adfligit, ac Marchionibus plurima
damna intulit, & Cruciferis, qui ne Pontificis quidem auto-
ritate commovebantur, ut Pomeraniam sibi redderent, bel-
lum mouit: cum quibus in Cujaviam excurrentibus fortiter
feliciterq; pugnauit, cæsis ad interencionem Crucigeris vñâ
cum Commendatore Toruniensi. Sequenti anno, qui fuit
supra millesimum trecentesimum vicesimus nonus, Ioannes
Bohemiaræ Rex à Cruciferis vocatus, valido cum exercitu
in Prussiam advenit, cuius fiduciâ Crucigeri Regi Dobrinū,
Vladislaviam, & Ciechocinum, ditionis Episcopi Cujaviens-
is auferunt: post Racianzum eiusdem Episcopi arcem ca-
piunt, Vislegradum, Naclum, & Radiejoviam incidunt
exuruntq;. Pomeraniam à Bohemiæ Rege jure sempiterno
obtinent. Induciat tandem inter Regem atque Cruciferos
in annum factæ cā conditione, ut Dobrinensem arcem tra-
ctumq;, & Bydgoszcziam Cruciferi Regi mox redderent. De
Pomerania vero Carolus Vngariae, ac Ioannes Bohemiæ Re-
ges arbitri delecti. Comitia deinde Rex Chencini habuit, in
his cùm alia de Republica salutaria constituit, tum quòd gra-
ve sibi bellum cum Cruciferis impendere non ignoraret,
ætatemq; ingrauescentem consideraret, Casimirum filium
viginti & vnum annos natum maiori Poloniæ præfecit, ut
nominis eius fama hostes commoueret: ad hæc ut in tuto is
esset, si quid sibi aduersi in bello Pruslico accideret. Ægrè
tulit Vincentius Szamotulius Palatinus Posnaniensis præfe-
cturam illam sibi ademtam: itaque clam ad Cruciferorum
Magistrum Mariæburgum profectus, & molienti suâ sponte
bellum aduersus Polonos facile persuasit, ut in maiorem Po-
loniam copias mitteret, quòd ibi non solùm luculentâ potiri
prædâ,

prædâ, sed & munitiones plerasque, & Casimirum Regis filium operâ suâ facile in potestatem possent redigere. Faciunt omnia copiarum Cruciferarum Præfecti de Szamotulii consilio, qui Vistulâ traiectâ ad Torunium occultis itineribus in Maiorem Polonię perueniunt, & captâ primo impetu Slupciâ continuato itinere Psidros, vbi Casimirum esse didicerant, contenderunt, oppidoque facilè potiuntur. Verùm euentus eorum spei non respondit. Casimirus enim de hostium aduentu certior factus cum paucis oppido se ejecerat, atque in proximam silvam sē abdiderat. Quamobrem irati Cruciferi immaniter in oppidanos sàvierunt, oppidumque direptū exusserunt. Probauit hîc fidem suam Cruciferis Szamotulius. Itaque & honorificè tunc pro nauata opera muneratus est. Vexârunt rursus eadem æstate Cruciferi maiorem Pôloniam, & oppida non pauca ibidem diripuerunt. Porro Rex non longè suis cum copiis aberat, sed nō audiebat prælio congredi, non ignarus, quantum esset robur exercitus Germanici. Discruciabatur autem maxime, videns, Polonię tam crudeliter à Cruciferis vastari, ac difficile sibi esse eos vl̄cisci, Szamotulium secretò per internuncios horretatur, vt afflictæ patriæ misereatur, impunitatem admissi policens. Qui prodigionis maculam nouo beneficio oblitterare cupiens, stat tempore noctu exploratoris specie è Cruciferorum castris egressus ad R̄gem venit, veniam supplex petit atque impetravit. Exin R̄gem ad configendum cum Cruciferis animat: sibi vero eas pates sumit, vt hostem ab omni suspicione prælii auersum fallat, ac deinceps intentum in pugnam à tergo eum cum suis adortus nouâ re perturbet. His ita constitutis, in castra Cruciferorum redit, nil à Polonis periculi ipsis esse renuntiat. Quod vbi accepere Cruciferi, sublatâ prælii spe, cùm satis iam debacchati in Polonia essent, ac prædam magnâ vix traherent, reuertuntur in Prus-

siam. Iam extreum agmen ad Plosce pagum prope Radecjoviam pervenerat, vbi magna planicies, cum subito illucescente die ij, qui extremas seruabant excubias, renuntiant in castra, Polonorum exercitum adesse. Non creditum est narrantibus, Szamotulio omnia sibi exploratoria affirmante, donec strepitus aduentantium ac hinnitus equorum exaudiatur: nec tamen credebant Cruciferi, Polonus rem vniuersæ dimicationi commissuros, sed tantum abeuntium iter impedituros: vbi verò aciem ad dimicandum instructā adesse sensere, tum demum tumultuari, atq; ad arma conclamare, instructisq; vtcunq; primis ordinibus in aciem prodire. Pugnatur vtrinque summā contentionē. Adebat vbiq; Rex suos animans, ac fessis integros submittens. Ibi Szamotulius à tergo hostium clamore sublato cum suis impetum in extremos auersos fecit. Tum verò illi novā re perculsi: primi quoque exaudito clamore respicere, ac inter se sciscitari, quidnam esset: instant Poloni acrius inspectantibus, ac remissiūs pugnantibus: jamque cæsis Ducibus totas acies ancipiti prælio perterrefactas convertunt. Fit longè maior fugientium strages, quām quæ dudum pugnantium fuerat. Cæsa feruntur Cruciferorum supra viginti millia, de Polonis quingenti. Tentata est denique pax inter Polonus ac Crucigeros Vngariæ & Bohemiæ Regibus arbitris, quæ tamen non conuenit, Cruciferis Pomeraniam non redditibus. Nec multò post ij, cum ex Germania nouis copiis aucti essent, Cujaviam vastarunt, & oppida aliquot potestatis suæ fecerunt. Pacossum autē arcem Albertus Koscielecius Palatinus Brestensis strenuè tutatus est, ac nō paruis incommodis Crucigeros affecit. Postea Rex per Masoviam in Culmensem tractum irruit, eumque longè ac latè vastat. Quo exciti Crucigeri inducias à Rege annuas impetrant. Quibus Rex constitutis, ut Sileios, qui superiori anno Poloniæ arma intentarāt, ylciscerentur, in Silesiam copias duxit, ac nemine pugnandi copiam faci-

faciente quinquaginta & amplius munitiones cepit incenditque. Costenum quoque oppidum cum arce, inter stagna paludesq; positum, quod valido hostium præsidio tenebatur, obsidione cinxit, nec prius oppugnare arcem destitit, quām eam expugnauit. Reuersus inde Cracoviam languere cœpit, ac sensim morbo inualescente, vbi mortem imminere sensit, A N N O
C H R.
Sacrī sumtis mysteriis mortuus, ac in basilica Cracoviensi se-
pultus est. Regnauit pōst coronationem annis tredecim, & 1333.
paulò amplius, Princeps singulari prudentiâ, mansuetudine animi præstans, adeuntibus facilis, staturâ pusillâ, sed manu promptus: virtute atque animi magnitudine tantâ, vt cum magnis Regibus recte comparari possit.

CASIMIRVS MAGNVS.

VLADISLAO patri CASIMIRVS filius, ex Pia- A N N O
C H R.
stæa familia vltimus, omnium voluntate successit, coro-
natus vnâ cum vxore ab Archiepiscopo Gnesnensi. Initio 1333.
regni inducias cum Cruciferis fecit, quas perpetua pax Vn-
gariæ & Boëmiæ Regibus sequestris secuta est, iniquior Regi
quām Cruciferis: quam ille tamen accepit, plus, quām par-
erat, occi quietisque amans, Cruciferis Pomeraniâ, Culmen-
si, ac Michaloviensi tractu cedens. Cruciferi, licet omnia ex
voto à Rege Casimiro obtinuissent, paqtis tamen non stete-
runt. Non enim reddebant ex decreto Cujaviam & Dobri-
num Polonis. Itaque ad Pontificem Rom. Benedictum XI.
de Cruciferorum iniuriis, ad eius iurisdictiōnem propter re-
ligionem pertinentium, missus est legatus, qui Regi Cujaviam
ac Dobrinū reddenda ac decem florenorum millia ad-
iudicata numeranda à Cruciferis curaret: de ceteris verò cō-
trouersiis cognoscerent. Cruciferi verò, vt prætextū iniuriæ
aliquem haberent, & neq; arbitrorum decreto, neq; Pontifi-
cis mādatis parendi necessitate vrgerentur, perfecerūt apud

Ludovicum Cæsarem, ut is Cruciferorum Magistro graui pœnâ interdiceret, ne cuiusquam mandati quicquam de iis Prouinciis, quas ab Imperio haberent, alicui cōcedant, néve apud vlos iudices de iis disceptent præter assensum suum. Cùm verò judices à Pontifice delegati Varsaviæ cognoscendæ causæ aliquandiu operam dedissent, refutatâ friuolâ provocatione Cruciferorum, adjudicârunt Regi Pomeraniam, Cuiaviam, Dobrinum, Culensem ac Michaloviensem ditionem : Cruciferos autem ad centum nonaginta quatuor millia, & quingentas marcas Polonicas pro damnis datis, itemq; ad mille sexcentas marcas impensarum nomine condemnârunt : cumque iudicata non facerent, excommunicati sunt, ac factis interdictum omnibus locis, quæ in ditione eorum. Cùm autem Rex nullos ex vxore marces susciperet, ac de successore in comitiis Cracoviæ cōsultaretur, omnium sententiæ in Carolum Vngariae Regem sororium regium, ac filios eius inclinârunt. Quâ re confectâ, conuentuq; dimisso, mox Visegradium in Vngariam ad Regem se contulit, inibi fœdera renovavit confirmavitq; , & pacta cum Rege ac filiis de sententia totius Conventus Polonici inivit. Ex Ungaria reuersus Russiam meridionalem, in qua mascula progenies Danielis Russiæ Ducis defecit, aggreditur, eamque in Provinciæ formam redigit. Interea Reginâ Annâ defunctâ alteram duxit Adleidam Henrici Landgrauii Hessiæ filiam, quæ cùm deformior esset, mox eam despiciatui habere, & segregatam à se in Zarnoviensem arcem relegare, quo maiore licentiâ libidinibus indulgeret. Profectus est deinde in Vngariam ad funus Caroli Regis ; mox ad voluptates ac libides suas rediit : quæ quidem animū eius adeo dementârunt, vt dignitatis suæ oblitus iniquas pacis conditiones à Cruciferis acciperet potius, quam erupta ab his bello repeteret : facileq; concessit petentibus, vt jure omni, quodcunque à maioribus.

ribus haberet in Pomerania, Culmensi & Michaloviensi di-
tione, se posterosque suos iurecurando interposito, ac litera-
rum monumentis consignatis abdicaret. Iam damnosâ cum
Cruciferis pace factâ, receptâque Cujaviâ ac Dobrino, Rex
Saganensi Duci Henrico bellû intulit, ut recuperaret Frau-
stadiense territorium ab Henrico Glogoviæ Duce interce-
ptum, & à maiori Polonia avulsum. Quod bellum paucis
diebus confectum est captâ Frauſtadiâ & Stinaviâ. Eodem
anno collocavit etiam Rex filiâ Elisabetham Boguslao Po-
méra-

meraniæ Duci in matrimonium , ac foedus cum eo fratribusq; legibus certis iniit. Interea ingentes Tartarorum copiæ in Russiam excitæ à Russis nouas res molientibus Poloniæ vastare. Sed à Rege obuiam eis profecto præpediti, ne Vistulam traicere possent, ad sua reuersi sunt. Sequenti anno Ioannes Bohemiæ Rex bellum Poloniæ intulit , ac tanto quidem animi ardore , ut quamvis lenio confectus , alterum quoque oculum iam amisisset, tum libenter moriturum se affirmaret , cùm Cracoviæ muros manu viètrice palpâisset : sed fortunâ votis non respondentे à Polonis fufus fugatusq; est : Nil postea memorabile in Polonia gestum, præter leges in Comitiis Visliciensibus scriptas , quibus Palatinorum ac judicium infinita potestas certis cancellis coercita est , ut non ex moribus aut libidine sua, sed ex scripto iure deinceps iudicarent. Fecit dein Rex expeditionem in Russiam, & expugnatis Lusco , Vladimiriâ , Chelmâ , ac Brestâ Volyniam omnem , Belsensem ac Brestensem tractum sui iuris fecit. Postea Ludovicum Vngariae Regem successorem in regno designavit, si ipse sine masculis decederet. Ex Russia reuersus, de libidinibus nil omnino remisit : sed palam concubinas alebat, ac se totum libidinibus tradebat. Admonitus primum à Cracoviensi Episcopo, deinde à Vicario Basilicæ Martino Bariczka , eum in præterfluenti Vistula submergi iussit. Ob quod facinus Rex diris devotus est , pœnæ epidemicæ secutæ, pestis, Tartarorum incursions, ac Poloniæ vastatio. His itaque calamitatibus admonitus Rex, cùm tandem pœnitentiam egisset, absolutus à Pôtifice , plurima tempora condidit , multaq; præter ea ad placandam Numinis iram præclara opera edidit. Accessit post annos aliquot Masovia ad ceteræ Poloniæ societatem, Ziemovito Masovia Duce Regis se subiiciente. Nec diu post Rex mortuâ Adleidâ secundâ vxore tertiam duxit Hedvigin Glogoviæ Ducis Henrici filiam,

liam, post cuius nuptias in Valachos ignominiosam suscepit expeditionem, & Stephanum Valachiae Palatinum Principatu à fratre Petro exclusum, qui in Poloniā profugit, hæreditati paternæ restituit: Sed in reditu in silua densa atque impedita Poloni à Valachis ex insidiis oppressi sunt. Quam cladem secuta est pestis, quæ in oppidis & pagis dimidiā fermè hominum partem absūmisit. Missis postea ad Pontificem Rom. Vrbanum Quintum Legatis, obtinuit, ut in Russia cathedra metropolitana Leopoli erigeretur. Anno dein millesimo trecentesimo sexagesimo tertio pace inter Carolum IV. Imp. ac Ludovicum Vngariae Regem restitutā, Casimirus Rex Elisabetham neptem suam Ducis Pomeraniæ Boguslai filiam Carolo Imperatori uxorem dat, nuptiasq; ei Cracoviæ præsentibus Vngariae, Daniæ, ac Cypri Regibus, & aliis Princibus non paucis regias facit. Quibus peractis, ac fœdere sempiterno inter Reges icto, adiecit animum Rex ad recuperandam eam Russiae partem, quam ante annos aliquot Russorum defectione amiserat: indictâq; vniuersitatem Poloniæ expeditione Russiam inuadit, totamque suam facit. Tandem cùm venatum in Siradiensi traçtu ad siluam proximam profectus esset, fugientemq; cervum inter vepres avi- dius persequeretur, lapsò equo, quo vehebatur, vehementer homo carnosus conquassatus est, adcò vt febrili horrore invaderetur. Relatus Predboriam, ac Medicorum ope relevatus Sendomiriam contendit, vbi cùm spretis Medicorum præscriptis intemperantiis viueret, in febrim recidit. Cracoviam aduectus, & magis ac magis languens Medicos rogat, liberè vt dicant, an de vita sua desperent. Sed iis bonam ostentantibus spem nihilominus, cùm destitui se viribus sentiret, accito Episcopo Cracoviensi, atque Vladislao Duce Opoliensi sororis sue nepote, & nonnullis aliis, testamentum condit, in quo multis multa donauit, præsertim Cracoviensi,

A N N O viensi, Gnesnensi, ac Posnaniensi Basilicis: sacris denique acceptis mortuus, & in basilica Cracoviensi sepultus est. Præfuit regno annos xxxvii. vixit sexaginta, pacis quām belli artibus clarior: unde etiam Magni cognomen non tam virtute bellica & victoriis meruisse videtur, quām operibus magnificis & plurimarum arcium atq; oppidorum munitione. Staturā fuit procerā, eāq; corpulentā, capillo crispo, barbā promissā, voce sonorā, sed balbā aliquantulūm: domestica vita impurior: in vi^tu intemperans, in libidine pronus.

A N N O
C H R.

1370.

CASIMIRO Rego defuncto, LVDOVICVS Vngariae Rex Casimiri ex sotore nepos, cui iam antē destinatum erat regnum, ad id capeſſendum ſe parat, matre in Poloniā præmiſſā. Aduenientem notium Regem Poloni ad Sandeciam obviam progressi honorificentiffimè exceperē, Cracoviamq; deduxerē, vbi ab Archiepiscopo Gnesnensi coronatus est. Exequias pōst ſumptuosas avunculo fecit, vbi infinita hominum multitudine lachrymis, planūtū, ejulatuq; desiderium Regis defuncti testata est, præſertim quōd cum eo Regum ſuorum ſucceſſionem iam inde à Piaſto uſque deductam extinctam cerneret, regnumq; ad extērnum Regem devolutum, qui longē abfuturus eſſet. Hoc cūm novus Rex animadvertiſſet, veritus, ne quam filiæ Casimiri nouandarum rerum occaſionem Polonis darent, eas in Vngariam præmiſit, ibiique iudicio conſtituto perfecit, vt exhaeredes pronuntiarentur. In majorem Poloniā poſt paucos dies profectus eſt, ac biduum Gneſnæ moratus, paſratum ſibi in basilica ſolium ascendere, noluit, affirmanſ, neque

neque sibi, neque Poloni id decorum fore, ut coronationem
Cracoviæ peractam quasi in dubium vocaret. Cracoviam
deinde reuersus, mox in Vngariam rediit, regni administra-
tione matri commissâ. Quæ muliebri vfa consilio juvenes
imperitosq; homines in Senatum allegit, ac non paucos vi-
tos bonos magistratu mouit, ac nihil homines eis succen-
turi auit. Filiam dein natu grandiorem Mariam Sigismun-
do Caroli Cæsar is filio nec dum ephebo despondit, &
in aula ipsum sua educauit, cùmque duas haberet filias,

M. ij & duo

& duo quoque regna, vtrique viuens prospexit, alteri apud Vngaros, de altera verò cum Polonis certis conditionibus paciscitur, vt defuncto ipso in Polonia ei succedat. Extiterunt pòst motus noui in Polonia majori, quorum causa fuit Vladislai cognomento Albi, Vladislai Loctici ex fratre Ziemomyslo nepotis, qui Divioni in Burgundia monachus erat, à Proceribus nonnullis nouarum rerum cupidis in Poloniā reuocatio. Hic enim non contentus fortunâ suâ, monastico ordini se addixerat Divioni, cuius memores quidam ex proceribus pœnitentiâ Regis exterri absentisque, & muliebris imperii ducti, hunc Vladislauum, quòd nemo eo propinquior Casimiro ac Vladislao Regibus agnatus viueret, ex cœnobio acciendum curant. Adueniens igitur Inovladislaviam ex improviso occupat, inde Gniecoviam, Zlotoriam, & Sarlejum arcem oppugnat, suæq; potestatis facit. Quæ omnia Sendivojus Subinius Maioris Poloniæ Prefectus haud multò post recuperavit. Pertæsa horum motuum Elisabetha Regis mater, in Vngariam reuersa est: sed brevi pœnitentiâ ductâ in Poloniā rediit. Suscepit pòst Ludovicus Rex bellum contra Lituanos, qui valida cum manu minorrem Poloniā populabundi pervagati sunt, ingenti prædâ abactâ, eosque in ordinem rediget, atque ex Russia eiecit. Cùm verò Regi Russia ob fertilitatem placeret, missis ad Gregorium XI. Pontificem Romanum Legatis effecit, vt duæibi Cathedræ Episcopales, Premisiæ videlicet ac Vladimiriæ, Haliciæ vero Archiepiscopalies, quæ pòst Leopolim translata est, institueretur. Caterūm cùm propensior esset in Vngaros, Russiam eis adiungere voluit, Polonis, à quibus subacta, ademtam. Suspecta & molesta hæc res fuit Polonis. Itaque de ea & aliis domesticis malis cum Rege crebris literis ac nuntiis, & multorum querimoniis actum. Quibus ille motus Vladislauum Opoliensem Ducem, quòd negaret au-

rat

ram Polonicam se ferre posse, gubernatorem atq; vicarium misit: verùm Poloni negárunt se homini, quem ipsi sibi Principem non constituisserent, parituros esse, eò quod id contra leges atq; instituta maiorum suorum esset. Dum hæc fiunt, vestigal rastrale dictum, quod ad duos grossos à Rege redactum est, dimidium eius, quod antiquitus pendebatur, Regis jussu ab Ecclesiasticorum agrorum cultoribus exigi cœptum est: hoc est, seni grossi, & singuli modii siliginis, atque avenæ in mansos: negantibus exactoribus regiis, gratiam illam, quæ Nobilitati facta esset, etiam Ecclesiasticis indultam esse. Quocirca Legatis in Vngariam missis à Rege impetrârunt, ut eodem iure, quod ad illud vestigal, cum Nobilitatis bonis Ecclesiasticorum bona censerentur. Ceterūm cùm Ludovicus Rex assiduis Polonorum querelis fatigaretur, ut Reipublicæ Polonæ rectius constituendæ rationem iniret, Budam eos ad comitia euocauit, vbi paucis approbantibus rerum Polonicarum summa tribus regni Senatoribus, Episcopo Cracoviensi, Castellano item Cracoviensi, ac Palatino Calssiensi mandata. Verùm Triumviris illis male Rempubl. administrantibus Polonorum animi non sunt mitigati. Tandem cùm Rex languere se sentiret, ut viuens adhuc filiarum res stabiliret, comitiis Zvoleni indictis, successores sibi designat, in Polonia Mariam natu maiorem filiam cum Sigismundo sponso eius. Sed Sigismundus nō suo ordine, & ante tempus agens negotium, magnum obicem in adeundo Poloniæ regno sibi ipse posuit. Interim Ludovicus Rex Tirna-
ANNO
viæ, quod conuentum Vngaris edixerat, vitam finiit, cùm im-
perasset in Polonia annos duodecim, in Vngaria quadragin-
ta & unum, vixisset autem quinquaginta sex. Fuit staturā
mediocri, prominentibus oculis ac labris, capillo barbâque
crispâ, humeris paulùm incurvis: moribus temperatis, in
supplices clemens, in doctos propensior: plebis non mino-

M iiij rem,

1382.

C H R.

rem, quam Nobilitatis curam gessit. Itaque nonnunquam dissimulato habitu vicos atque oppida obivit, ut cognosceret, quid de publicanis atque exactoribus, judicibus ac magistratibus suis, ac de se denique hominum vulgus sentiret, multaque ex huiusmodi sermonibus in se suisque correxit atque castigauit.

VLADISLAVS IAGELLO.

ANNO 1384. L VDOVICO Rege mortuo Hedvigis filia Vilhelmo Archiduci Austriae jam antea desponsata, Regina Poloniae designata & coronata est, eâ lege, ut reciperet, se de Procerum consilio nupturam, qui regiam dignitatem molemque rerum maximarum recte sustinere posset. Dum autem de re tota consultant Proceres, Iagello magnus Litvaniæ Dux Legatos amplissimis cum muneribus ad Hedvigin mittit, eiusque coniugium ac regnum dotale expetit, multa magnaque pollicens, quæ ad regni amplitudinem, & ad religionis Christianæ incrementum pertinere videbantur. Abhorret Hedvigis à matrimonio, quod barbarus esset, & quod pacta iam quædam cum Vilhelmo Austriae Duce de matrimonio prius intercessissent adjectâ ducentorum milium florenorum pactione, ni pactis conventis staretur. Responsum ad hoc: Iagellonem Christianâ matre natum, non alienum à religione Christiana animum gerere, quamuis eius sacris nondum initiatus esset: illa vero ducenta millia, si necesse sit, ipsum exsoluturum, thesaurosque suos ac majorum suorum in Polonię importaturum, ac Litvaniam Polonię inserturum. Probabant has conditiones Poloni, camque ob causam missi ab iis ad Elisabetham oratores in Ungariam, optatum responsum retulerunt. De vniuersi itaque

conuentus sententia Litvani dimissi, & à Polonis Legati ad Jagellonem cum eis missi sunt, ut eum ad coniugium Hedvigis & regnum Poloniæ vocarent, si præmemoratas conditiones iureiurando confirmaret. Aduenit interim Jagello Cracoviam, ac priusquam cum Hedvige matrimonium iniret, vniuerso cum comitatu suo ab Archiepiscopo Gnesensi sacro fonte tinctus, & religione Christianæ consecratus Vladislai nomen naetus est, atque ita matrimonium cum Regina solenni ritu contraxit, Litvaniamque omnem cum Samogitia, & ea parte Russiæ, quæ in ditione ipsius erat,

Polo-

Poloniæ iure sempiterno adiunxit, atque in vnum corpus redigit. Quarto post die inunctus ab Archiepiscopo diadema regium suscepit, ac sequenti die iusjurandum à Cracoviensibus de more exegit. Mox ad pacandam maiores Poloniæ animum convertit, Grimaliorum atq; Nalencziorum familias capitalibus inter se odiis dissidentes cum Ducibus suis reconciliavit. Post in Litvaniam cum Regina religionis propaganda se contulit, vbi conuentu Vilnæ habito de religione Christiana suscipienda, ac de exterminando idolorum cultu actum, ipso Rege maximam ei rei operam nante, gentem totam Baptismo initiandam curauit: Vilnæ basilicam ædificavit: septem præterea parœcias constituit ac ditavit. In Poloniam revertens Leopoli Petrum Moldaviæ Palatinum in fidem ac clientelam accepit, cum iij ab Vngaris sub interregno defecissent. In Litvaniam deinde expeditio ne facta Grodnum à Vitoldo interceptū recuperauit, eumq; cum Cruciferis Litvaniā vastantem saepius fudit, qui Regi post reconciliatus est. Vladislao post Duci Opoliensi quod is ditiones regias vastaret, bellum intulit, eumque omnibus munitionibus in Polonia exsuit. Non multo post Regina filiam Elisabetham Bonifaciam primo partu enixa moritur, fœmina singulari pietate ac sanctimoniam vitæ: à cuius obitu Rex vltro se regno abdicare, ac in Litvaniam redire volebat: sed hæc eum agitantem Proceres consolati confirmarunt, suadentes, vt Annam Vilhelmi Ciliæ Comitis filiam secundam vxore duceret, quod Casimiri Regis neptis esset. Missi itaque ad Hermannum puellæ patrum oratores, sponsam anno sequenti Cracoviam adduxerunt, cum quan non multo post nuptiarum solennia celebrarunt. Eodem anno Academia Cracoviensis ex testamento Hedvigis Reginæ, ac Regis liberalitate condita est. Rebus in Polonia tranquillatis, latrocinia quorundam vias publicas infestantium coercuit: vetera

paecta cum Litvanis renouauit : cum Vilhelmo Marchione Misniæ foedus ac societatem pepigit : cum Cruciferis , qui Litvaniam adfligebant, recepto prius Svidrigellone in gratiam, ad Grunvaldum seu Tannebergam prælum atrox cōmisit , in quo hostium circiter quinquaginta millia cæsa ferūtur, in quibus ipse Ordinis Magister Ulricas à Iungingen, capta ad quatuordecim millia, signa militaria relata vnum & quinquaginta. Ex captiuis Casimirus Stetinensis & Conrādus Oleſniciensis Duces, Venceslaus itē Burggravius Dho-
nanus Bœmius , ac cæteri de Crucigerorum ordine in Polo-
niā missi, per arces aſſervandi distributi sunt. His ita gestis,
pleraque Nobilitas Prussica cum Episcopis suis ultrō in po-
testatem Regis venit cum arcibus & oppidis non paucis. Ali-
quoties post hac bellum renovatum est inter Cruciferos ac
Regem, à quo illi vieti! Pace cum Cruciferis constitutâ certis
conditionibus, Rex ad Ioannem Pontificem Romanū ora-
tores suos cum donis misit, eiisque obedientiam suam detulit.
Sequenti anno, qui fuit millesimus quadringentesimus duo-
decimus, Rex cum Sigismundo Imperatore Rege Vngariæ
Luboulæ conuentum egit, ibique pactis iureiurando mutuo
firmatis in gratiam cum Sigismundo rediit, ac dein Budam,
profectus, ab eodem regiis muneribus affectus in Poloniā
revertit, & Grodli Polonorum Litvanorumq; Conuentum
habuit: ibi foedera inter utramque gentem reparata: conceſ-
ſumq; ius Nobilitatis Litvanis, iis duntaxat, qui Ecclesiæ Ro-
manæ ritus servarent, honores verò & magistratus ne alienis
ab Ecclesiæ Romanæ institutis mandarentur. Exin in Sa-
mogitiam profectus, gentem eam, quæ nondum idololatri-
cum cultum penitus abdicarat, ad religionem Christianam
conuertit, & Episcopum Mednicis instituit. Inde post anni
ſequentis initium propter multas Poloniæ iniurias illatas ex-
peditionem in Cruciferos nouam indixit, & in eos exerci-

tum duxit, oppida atque castella multa partim vi expugnauit, partim in dditionem accepit. Sed interim aduenit Legatus à Pontifice, qui à Rege impetrat, ut duorum annorum induciis constitutis Concilii Constantiensis iudicio causam suam cum Cruciferis permitteret. Mortuā interim Annā vxore, Rex tertiam duxit Elisabetham Pileciam viduam effētam, aduersantibus nonnullis Proceribus, eò quod disparem sibi junxisset. Postea comitia Lenczicæ celebravit ad vigesimam quintam Iulii diem, ante quorum diem illa mortua est publicā omnium Ordinum lētitiā. Inconsulto dein Senatu Polonico quartas nuptias cum Zonca Russa, (cui pōst Sophiæ nomen inditum) Andreæ Kiovensis Ducis filia celebravit, quod matrimonium Vitoldus conciliauit. Bellum pōst Regi cuna Cruciferis præter omnem opinionem exarsit, Sigismundo Cæsarē ad id clam incitante. Itaque Rex cum exercitu Cruciferorum regionem ingressus, agros eorum longè lateque populatus est, & hostes ipsos aliquot cladibus affecit. Anno dein millesimo quadragesimo vicesimoquarto natus est Regi filius, ac post quartum mensē religioni Christianæ dicatus Vladislai nomen accepit. Sequenti verò ad Pentecosten conventus Lenczicæ habitus est, in quo Rex successionem filio anno superiori nato tentavit, sed frustrā, quod is promissā anni præteriti comitiis Brestensibus facta non præstaret, promiserat autem confirmaturum & aucturum se Nobilitatis libertatem ac prærogativas. Interim Cæsar Regi Vitoldum interfensum reddere constituit, societatemque cum eo iniit, ac diadēma ipsi regium pollicitus est, vt eum cum Rege ac Polonis committeret. Quod cùm significaret Regi Vitoldus, noluit assentiri Rex, intelligens, quorsum Cæsarīs ac Vitoldi conatus, & noua cum Cruciferis fœdera spectarent, anno

anno millesimo quadringentesimo tricesimo comitia Iedlnam indixit, ut Polonorum voluntates sibi liberisque suis obstringeret, regnique successionem alteri de filiis stabilitaret, veteres priorum Regum donationes atque immunitates confirmaret, permultaq; ordini equestri, nonnulla Ecclesiastico, pauca plebi de pensionibus atque oneribus remisit.

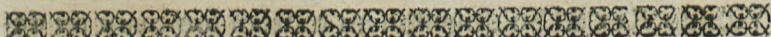
Cum itaque Vitoldus voti se compotem fieri posse desperaret, stratagemate rem tentat, missioq; ad Regem Legato, iam se omnem de regno cogitationem deposuisse ostendit, in Litvaniam Regem ad venationem inuitat. Quo cum Rex venisset, instabat Vitoldus, ne sibi diadema invideret. Quod cum Rex admittere se non posse reclamante Senatu Polono prætenderet, simultas crevit. Interim in morbum incidit Vitoldus, ac breui obiit octogenario maior. Mortuo Vitoldo, Rex ad Suidrigellonem fratrem summam rei deferre volebat. Quod dum præsenserunt Litvani, certatim ad eum omnes concurrere, studiaque ei sua probare velle. Sed eo ob impotentiam animi reiecto Sigismundus Vitoldi frater Starodubiensium Dux Rege consentiente Litvaniæ Princeps creatus est.

Comitia demum Cracoviam indicta, ac Boëmorum auxiliis contra Crucigeros vtendum decretum est, exercitus Duce Michaële Michalovio Castellano Cracoviensi constituto: qui à Rege jussus obsidionibus abstinere, mandati immemor Choiniciam menses duos obsedit, sed nullo operæ pretio. Anno deinde millesimo quadringentesimo tricesimo quarto Rex Corcini comitia habuit, in quibus Legati ad Concilium Basiliense designati sunt ad obtrectationes & criminaciones, quæ aduersus Regem iactabantur, Cæsaris ac Cruciferorum refellendas, ac de yniuersa causa cum Cruciferis disceptanda.

ANNO
CHR.

1434.

Conuentu soluto, Rex Cracoviam contendit; ut inde in Russiam proficiseretur, juriurandum à Stephano Valachia Palatino promissum coram accepturus, dumq[ue] Grodeci est, inter prandendum febri correptus, ac decimo septimo, postquam ægrotare cœperat, die exstinctus est pridie Calendarum Iunii anno millesimo quadringentesimo quadragesimo quarto, cum rerum potitus esset annos quadraginta octo, ac menses ferè tres, anno ætatis supra octogelinum, Princeps sago togâque clarissimus. Fuit staturâ mediocri, facie oblongâ, macrâ, & ad mentum contractâ: capite calvo, parvo, ac fastigiato, oculis paruis, nigris, atque instabilibus, cervice longâ, voce gravi & citâ. Corpus eius magnâ pompâ Cracoviam deportatum, & intra mensem in basilica Cracoviensi funus celebratum.

V L A D I S L A V S I A G E L L O -
N I D E S .

ANNO
CHR.

1434.

POST mortem VLADISLAI IAGELLONIS filius eius cognominis natu maior Rex Poloniæ Posnaniæ renuntiatur atque coronatur. Initio regni Russica & Podolia Nobilitas cum Polonica iure æquo exæquatur, cum Silesiis pax redintegratur, Svidrigello cum auxiliaribus Cruciferis Livonibus profligatur: Bratislavia & Cremenecia Regi redduntur: foedus cum Vngaris & Cruciferis Prussicis ac Lithuaniae Bresta in Cuiavia icatum est. Æstatis initio Russi ac Podolii cladem insignem à Tartaris acceperunt, omni penè Nobilitate Podolicâ trucidatâ. Alberto Cesare Vngariæ Regis mortuo, regnum cum ipsius Reginæ viduæ coniugio, tametsi prægnans ea tunc erat, Vladislao Regi à Proceribus Vnga-

Vngariæ defertur, coronaturque Belgradi ab iis, qui etiam in
verba eius jurârunt : verùm mox ab eo deficientes Ladis-
laum posthumum Alberti filium nuper natum coronant.
Contra quos Vladislaus exercitum ducens victoriam obti-
net. Pacem deinde cum Regina init, & Amuratis Turca-
rum Tyranni exercitum Duce Ioanne Huniade tribus præ-
liis vincit ac profligat, quo usque ad Macedoniæ ac Thraciæ
fines penetrat, arcusque in Rascia ab hostibus occupatas re-
cipit. Indixit póst Ungaris comitia Budam, vbi bellum in

N iij Tur-

Turcam summo omnium Ordinum consensu decernitur: dumque si id comparatur, de pace à Turcis agi cœptum est. Szegedinum itaque Rex profectus Legatos Amuratis dona insignia adferentes audiuit, pacemq; petentibus siue adeò inducias decen' annorum his legibus dedit, ut certas arcus, totamque Rasciam, & eam Albaniæ partem, quæ in ditione Despotæ Rasciæ fuisset, ac duos filios Despotæ captiuos redderet. Interim allatae sunt literæ à Francisco Cardinali Veneto classis Pontificiæ Præfecto, itemque à Ioanne Palæologo Imperatore Constantinopolitano, quibus Rex monetur, ut expeditionem maturaret, ne occasionem commodissimam liberandam Græciæ ac vindicandæ Europæ è manib; elabi pateretur. Pollicebantur autem se præstatiros, ne Turcæ ex Asia in Europam rursus traiicerent: Palæologus verò terrestres etiam copias ac belli societatem promittebat. Adderat & Julianus Cardinalis, qui Regem nomine Pontificis ad bellum instigare, belli præmia longè ampliora quam pacis in imminensum attollere, pacem necessitate expressam, quæ diuturna futura non esset, labefactare, ac temporis causâ simulatam dicere: argumento iam esse, quod exacto iam tempore non implerentur promissa. Quod si quâ religione Rex teneatur, ne iusurandum barbaris datum violet, illo se metu Pontificis autoritate eum prorsus liberare. Hæc inculcando per pulit optimum Principem, vt nouo sacramento se cum Proceribus ad prosequendum bellum Turicum obstringeret. Decretum itaque communi Ungarorum consilio bellum, mittunt auxilia Poloni. Szegedino postea Rex castra mouit, non satis alacer, neque ita firmâ spe animadvertis, quod longè minores copias, quam pro belli magnitudine, duceret: multi enim cum ex Vngaris, tum ex aliis orbis Christiani nationibus non advenerant. Interim Amurates cum validissimo ex Asia exercitu accurrit, & ad Var-

nam Bulgariæ prælium atrox cum Vladislao Rege commisit: in quo Rex fuso fugatoq; iam omni equitatu Turcico in Janiczerorum phalangein temerè cum paucis invectus, inter hostes confertissimos pugnans, ad extremum sub vesperam equo à Janiczaris confosso occubuit, Princeps longiore vitâ dignissimus. Accidit clades hæc anno Christi millesimo quadringentesimo quadragesimo quarto, regni vero **A N N O** Vladislai in Polonia undecimo, in Vngaria quinto, cùm is **C H R.** vicesimum ætatis annum vix dum excessisset. Fuit staturâ 1444. procerâ, facie fuscâ, capillo nigro, laboris inediaq; patiens, religionis ac iustitiæ cultor eximius, probitate & clementiâ etiam in hostes singulari: animi vero magnitudine tantâ, ut nil humile cogitaret: in quo denique summa fuerunt omnia, quæ magnos Principes decent.

• \$:(o):(o)\$.

CASI-

CASIMIRVS IAGELLONIDES.

A N N O
C H R. POST QVAM de clade Vladislai Regis inauditum in
 Polonia fuit, CASIMIRVS eius frater Magnus Lit-
 vaniae Dux à Proceribus regni Poloniæ ad suscipiendum re-
 gnum ex Litvania accersitus est. Qui diu cunctatus seu po-
 tuis tergiversatus, cum videret, ad Boleslaum Masoviæ Du-
 cem regnum deferri, pœnitudine ductus in Poloniā breui-
 se venturum ad paternum fraternaliūque regnum acceptan-
 dum recepit. Itaq; anno millesimo quadringentesimo qua-
 dragesimo septimo Litvanorum ac Russorum comitatu sti-
 patus Cracoviam mense Iunio venit, ac die sequenti ritu so-
 lenni coronatus est. Peractis ceremoniis, in maiorem Polo-
 niā matre comitante profectus est. Posnaniam vbi venit,
 tota incendio fortuito conflagravit: Lublinum quoq; Zne-
 na, Siradia, Bochnia, aliaque oppida eodem anno arserunt.
 Comitia deinde Petricoviæ mense Augusto habita, in qui-
 bus leges quasdam novus Rex condidit, pacta cum Crucife-
 ris approbavit, ac in Litvaniam secessit: quo absente tota Po-
 lonia frequentissimis latrociniis infestata est. Sequenti anno
 comitia cum Litvanis Lublini æta sunt, in quibus postulâ-
 runt Litvani, ut sibi æquo iure foedera cum Polonis essent,
 vtq; caput illud, quo Litvania Poloniæ adiungitur, de foedera
 tolleretur: Podolia item, Olescum, Lopatinum, & Grodnum
 territoria, quæ præter ius sibi admota asseverabant, redde-
 rentur. Ad quæ à Polonis responsum: nullam commodio-
 rem viam ad retinendam concordiam esse, quam ut Litvani
 Russiq; omnes abrogato Principatu suo Polonorum regno
 atque nomine censi se deinceps vellent. Quod ad foedera,
 recte ea à Vladislao Jagellone & Vitoldo constituta, nec esse
 quod querantur foederum iniquitatē, quibus Nobilitatem,
 Libertatem, & multa præclara sunt adepti. Podoliam vero à
 Casi-

Casimiro Magno extermínatis Tartaris occuparam, & Cameneciâ, Chocimo, Cieciuno, Miedzibozo arcibus & quibusdam aliis castellis munitam, à Ludovico posthaec possef-
sam ad Iagellonem quoque vnâ cum regno pervenisse: ab eo
Svidrigelloni fratri, ac tandem Vitoldo ad tempus concef-
sam; morte autem Vitoldi ad ius Polónorum rediisse. Rex
dein in Russiam ad sedandos motus Moldavicos profectus
est, Stephano & Elia Palatinis vitâ defunctis: vix in Litva-
niam venerat, cùm Tartari in Podoliā populabundi se dif-
fude-

fuderant, ferro igniq; omnia vastantes. Mense demum Decembri ad Petricoviensia comitia revertit, in quibus nonnulla salutaria statuebantur: sed ea mox irrita fuere, cum Rex Proceribus iusurandum solenne, quod secundum leges regnum administraturus esset, date, & Regum acta beneficiaque quaevis concessa rata habere recusaret. Sequenti anno millesimo quadringentesimo quinquagesimo conuentum Rex Cracoviæ cum minoribus Polonis egit de inquirendis & cohibendis furtis atque latrociniis. In Valachia Petro Palatino mortuo Bogdanus quidam, qui se nothum Alexandri Palatini filium afferebat, dominatum in Valachia invasit, qui Alexandrum eiecit. Cōtra quem Casimirus Rex Alexandrum iterum reducere Odrovanzo & Konieczpolio ducibus. Bogdanus imparem se animadvertisens in nemora se abdidit, ac pacem à Polonis cā lege impetravit, vt Alexandri nomine, donec is ad decimumquintum annum perveniret, Valachiae præcesset. Revertentes Polonus Bogdanus circumventos aggreditur: cui illi fortiter resistentes insperatâ cruentâq; potiuntur victoriâ. Non multò pōst Tartari magno impetu in Podoliā atq; Russiam populabundi excurrerunt, abactâq; ingenti hominum ac iumentorum prædā, incolumes ad suos redierunt. Anno subsecuto Svidrigelio Dux moriens Luscum Litvanis tradendum mandauit, im-memor & illorum maleficii, & Polonorū bei^g cii. Magni inde motus in Polonia enati, fremabantq; vulgo in Regem tum ob Luscum interversum, tum ob Episcopam Premisliensem homini externo delatam. Eodem anno Tartari iterum in Podoliā irruptionem fecerunt, & cum se recedere simulassent, reversi quater eos, qui è latebris ad messem prodierunt, circumventos in servitutem abduxerunt. Sequentis anni initio idem Tartari in Lucensem & Oleſcenſcm o-

ram

ram excursionem fecerunt, & ad novem captivorum millia ingentemq; aliam prædam abegerunt: iterumque ad Pascha aucti numero Trebouliensem agrum depopulati sunt, quos insecuri vicini præfecti magnâ strage profligârunt, prædamque omnem excusserunt: reliquias verò fugâ dissipatas Braslavenses exceperunt, easq; partim trucidârunt, partim captivas Regi miserunt. Mense Iulio Rex Parczoviæ Polonorum Litvanorumq; simul conventum habuit, ad quem Litvani legationem misere, quæ vſitatem illam de corrigendis fœderibus, reddendâq; Podoliâ ac Volyniâ cantilenam occineret, sed frustrâ. Parczoviâ ad alia comitia Petricoviam ad natalem Ioannis Baptistæ indicta, itum est: ibi à Rege, diplomate regio prolato, postulatum, vt tandem iusfurandum daret: quod facturum se, vti Regem modò Polonorum, non etiam vt Litvanorum Principem, respondit. Captiosum hoc iusfurandum visum. Itaque Proceres instantes tandem iusfurandum importunis postulatis à Rege extorserunt. Circa hæc tempora in Prussia motus à Nobilitate ac Ciuitatibus contra Crucigeros exorti sunt, qui magnitudine iniuriarum moti conspiratione inter se factâ plerasque arces & oppida in suam potestatem redegerunt, missaque ad Regem legatione ea omnia sesequè & omnem Prussiam ei dediderunt. In sequenti anno mense Februario Rex vxorem ducit Elisabetham Austriacam Alberti Cæsaris filiam, ex qua post ei primogenitus Vladislaus. Finitis nuptiis Prutenos in dedicationem accepit: cum quibus comitiis Grudenti habitis, tributum certa in capita constitutum, vnde emerita stipendia mercenariis Bohemis, quos primo motu Pruteni acciverant, exsolverentur.

Pugnatū est postmodùm Cruciferis ad Choiniciam, vbi imperitiâ ducum suorū Poloni fusi. Proscutus est sequenti anno bellū in Prussia Rex, quod xiiii. annis variâ fortunâ cū

O ij. Crucis

Cruciferis gestū est: in quo Poloni tandem superiores summas in angustias Cruciferos redegerunt, atque ad pacem pendentam compulerunt, quæ tandem anno Christi millesimo quadringentesimo sexagesimo sexto mense Octobri confecta est. In Padoliam deinde Tartari improvisò impressiōnem fecērē, in quos Podoliæ Præfectus, & Ioannes Lasczcius cùm impetum fecissent, primumq; agmen fudissent, à Barbaris ad internecionem profligati sunt. Eodem anno Regina filium Casimirum Cracovię peperit quinto Nonis Octōbris, quo Legati Georgii Podebradii noui Boëmorum Regis post Ladislauum defunctūm advenerunt, fœdus petentes, & auxilia contra Crucigeros, regniq; successionem Casimiro Regi pollicentes. Quibus responsū: Regem amicitiam atq; fœdus cum Boëmis semper coluisse: cupere etiam, ut mutuum ab eis fiat. Sub finem anni millesimi quadringentesimi quinquagesimi noni sexto Calendarum Ianuarii Regi filius Ioannes Albertus, & anno millesimo quadringentesimo sexagesimo primo Nonis sextilis Alexāder quartus Regis filius nati sunt. Sequenti anno Glogoviā Rex ivit, vbi fœdus cum Boëmorū Rege Georgio cōfirmatum. Anno dehinc millesimo quadringentesimo sexagesimo septimo ipsis Calendis Ianuarii auctus est Rex filio Sigismundo pacatā Prussiā bono quodam omine confiendarum reliquiarum belli Prussici, quod Cruciferi pōstrenovārunt. Sequenti verō anno quinto Calendarum Maii iterum natus est filius Regi sextus, cui Friderici nomen inditum. Mense Ianuario sub finem Rex in Russiam contendit, ac sesequimensem Leopoli exegit, Stephanum Valachiæ Palatinum exspectans, vt ab eo fidelitatis iuramentum ex pacto acciperet: verū ille multa causatus non venit, iuriurandum tamen Palatino Podoliæ & Succamerario Premisliensi Legatis Regiis dedit. Per ea tempora Tartari Zavolgenses Maniaco Duce in Litvaniam, Podoliā,

liam, ac Valachiam sese infuderunt, Volyniamque impunè depopulati ad decem hominum millia ablegerūt: ex Podolia à Polonis repelluntur, & in Valachia à Stephano Palatino profligantur. Comitia deinde Petricoviæ Rex habuit, quæ in quadragesimum diem extracta erant; ad ea venit Henricus Plavenius Cruciferorum Magister receh̄s creatus, ac fidelitatis iusurandum Regi solenni ritu dedit, breviq; pōst subitā morte extinctus est. Anni sequentis principio Rex Plescum, Vitescum, & Smolenscum (quæ totos sedecim annos non viserat) Litvanis proceribus comitantibus adiit, constitutisq; ibi rebus primo vere in Poloniā revertit, ac mense Octobri Petricoviam ad comitia ivit, ex quib; ad Pontificem Romanum Legati missi, ut confirmationem pacis Prussicæ, ac regnum Boëmiæ Vladislao Regis filio peterent. Legati etiam in Boëmiam ad Regem Georgium missi, qui eum hortarentur, ut de regni sui successore promissis staret. Sed illis vix Boëmiā egressis, Georgitis Rex moritur. Post ciuius mortem Vladislaus Casimirī filius à Boëmis Rex renuntiatur, reclamantibus iis, qui Matthiae Vngariæ Regi fauebant. Haud multò pōst etiam Vngari Casimirum alterum Regis filium sibi dari petierunt, tyrannidis Matthiae pertæsi, quem pater cum non contemnendo exercitu in Vngariam mittit. Verū Vngari partim terrore, partim promissis reuocati fidē mutarunt, ac deserto Casimiro ad Matthiam transiētunt. Facta est deinde pax siue inducia inter Reges annuæ. Anno post millesimum quadringentesimum septuagesimo tertio edixit comitia Petricoviam Rex, sed de minoribus Polonis nemo ferè Procerū adfuit: offensi enim erant honorum distributione superioribus comitiis iniquius facta. Hoc etiam anno æstu & ardore vsque adeò vexata est Polonia, ut aluci fluminum plororumq; arescerent: Vistula ad Toruniūm esset vadabilis, silvæ, saltusque radicitus arde-

rent, segetes squalerent, pecudes & iumenta limo cum herba vorato intestinis oblitis interirent. Anno vero consequenti Matthias Vngariæ Rex exercitum sex millium hominum in submontanam Poloniæ oram immisit, qui longè lateq; populationes faciebat. Paucis post Vngaro cum Polono ac Boëmo triennes induciæ factæ sunt, sed eæ non fuerunt diuturnæ, Matthias enim Moraviam ac Silesiam infestare non cessabat. Itaque Casimirus Rex ad bellum se parat, ac numerosissimum aduersus Mattheiam exercitum ducens in Silesiam ingreditur, cui se Vladislaus filius Bohemiæ Rex adiungit, viginti millia pugnatorum in exercitu habens: verum illi desides atque inertes nil laude dignum tantis copiis praestiterunt. Induciæ tamen triginta mensium inter Reges constitutæ, & captiui, munitionesque interceptæ vtrinque redditæ. Finito bello venerunt Legati à Ludovico Bavariæ Duce, qui petebant eius filio Georgio Hedvigin Regis filiam in matrimonium. In sequenti anno millesimo quadrageentesimo septuagesimo quinto aestate locustarū vis ingens Lencziciensem oram atq; Masoviam pervagata, non modò segetes ac prata, sed etiam arborum frondes depasta est. Mense Octobri Rex cum Regina Hedvigin filiam natu maximam Georgio Bavariæ Duci desponsatam Posnaniam deduxit, & in Germaniam ad sponsum misit. Anno millesimo quadrageentesimo septuagesimo nono Rex in Litvaniam profectus est, quæ eius præsentia vehementer expetebat, Ioannes enim Moscorum Princeps subacto Novogrodo magnō, & cōpluribus arcibus atque castellis reliquæ Russiæ inhiabat, consiliis quietis cum Moscorum Tyranno rem composuit. Quo etiā tempore Stephanum Moldaviæ Palatinum bellatorem acerrimum in fidē clientelamq; suam accepit. Anno post millesimo quadrageentesimo octogesimo nono Rex bellum Tartaricū per Ioannem Albertum filium gesit, quod illi crebris incur-

incursionibus Russiam atque Podoliam infestabant. Eos Ioannes Albertus bipartito agmine revertentes magno animo adortus profligauit, prædam atque captiuos recuperauit : ad ceteros deinde, qui insequebantur, contendit, & in inopinatos drepente impetum fecit, atque in eorum cæde pecudum in morem ad lassitudinem vsq; versatus est. Per ea tempora Rex foedus icit cum Bajazete Turcarum Imperatore per Nicolaum Firlejum hac lege, ne quid alter alterius ditinibus incommodaret. Mortuus est eodem anno Matthias Vngariæ Rex, cuius mors noui belli inter Vladislauum Bohemiæ Regem & Ioannem Albertum fratres, Casimiri Regis filios, causa fuit, dum Proceres in diuersa studia scissi sunt, dum pars ad Ioannem Albertum, pars ad Vladislauum Bohemiæ Regem regnum detulit, qui accitus à suis celeriter Budam regni caput occupauit, fratremque regno cedere patre frustrà succensente coegit : Cum quo pacem his conditionibus fecit, vt Vngariam deinceps missam faceret : acciperet autem in Silesia certa oppida, quæ omnia teneret vnâ cum liberis suis, si quos habiturus esset, maribus, tantisper, quoad Rex factus non esset. Quod si Vladislauus nullis liberis relictis decederet, Ioannes Albertus post eum apud Vngaros regnaret. Interim Casimirus Rex morbo correptus, eoq; invalescente, vbi supremum vitæ diem sibi inaminere sensit, testamentum condidit, quo Vladislauum filium primogenitum exhaeredauit : deinde sacrâ Eucharistiâ acceptâ Mensâ Iu-

ANNO

nio animam D E O reddidit, anno Christi millesimo qua-

C H R.

dringentesimo nonagesimo secundo, cum regnum t 1492.

gubernâsset annos quadraginta quinque,

explêsset sexaginta qua-
tuor.

—S:o:(o):oS—

IOAN-

IOANNES ALBERTVS.

ANNO POST CASIMIRI Regis obitum: IOANNES
 C.H.R. ALBERTVS filius Rex renuntiatur, ac Cracoviæ de-
 more ab Archiepiscopo Gnesnensi solenniter coronatus est.
 B. 4. 9. 22. Cracoviæ paucos dies commoratus, maiorem Poloniā ob-
 iuit: quod ad eum venerunt Venetorum & Baizetis Turca-
 rum Imperatoris Legati, regnum ei gratulantes. Ac Veneti
 præterea, quibus Baizetes Albaniā per illud ipsum tempus
 devastatam propinquo imminebat, ad bellum in Turcas sus-
 cipiendum cohortabantur: Baizetes verò amplis donis ob-
 latis pacem & amicitiam ei deferebat, siue quod Polonorum
 vires eo bello, quod cum Moldavis gessit, exploratas metue-
 bat: siue quod providebat, ne pluribus simul bellis distinere-
 tur. Cum quo Rex novus trium annorum inducias pactus
 est, juramento utrinque intercedente. Cum Vladislao dein-
 de fratre Vngariae Rege Liblij in Scepusio conventum egit,
 vbi publicè redintegrata est inter fratres benevolentia, fœ-
 dulque inter Vngaros ac Polonos. Secretò verò actum dici-
 tur inter solos fratres de ratione belli gerendi contra Turcas,
 ac de ejciendo Stephano Valachiæ Palatino, ac Sigismundo
 fratre in eius locum surrogando.. Soluto conuentu Craco-
 viam Ioannes Albertus Rex se recipit, ibiq; legationem Tur-
 cicam alteram, qua tunc oblatas inducias approbatura ad-
 venerat, audiuit. Mense Septembri Tartari Tauricani in Po-
 doliam ac Volyniam irruptionem fecerunt, ferro flammâq;
 omnia prostridentes, ac Polonos, quos ad reprimendos Tar-
 taros Rex misit, ad Visnoveciam cædunt funduntq;. Anno
 millesimo quadringentesimo nonagesimoquinto Ianusius
 Masovius Plocensium Dux cælebs obiit, secundum quem
 Rex tractum Plocensem iure feudi ad se devolutum regno
 adje.

adiecit. Sequenti verò anno Rex Barbaram sororem Georgio Saxoniæ Duci elocavit, ac transfectionem cum Conrado Masoviæ Duce in comitiis Petricoviensibus fecit. Coëgit post exercitum validissimum in Turcam, ut fama ferebat, eum ducturus. Verùm cum eo Moldaviam ingressus est, metropolim ipsius petens, quam præsidio Stephani firmatam reperit. Eam itaq; oppugnat; ac obsidionem dicit non sine suorum incommodo. Tandem Vladislao Rege deprecatore ac pacificatore induciæ inter illos constitutæ sunt, per quas liberius de pace tractaretur. Induciis publicatis confessim

P.

obsi-

obsidio soluta, iterque in diem certum pronuntiatum. Cæterum cum Rex quartis castris ad Bucoviam peruenisset, vbi silua erat fagina, densa, duum milliarium, angustam & præruptam habens inter aspera saxa montesq; viam : eam majores Poloni sine impedimento vlo emensi sunt. Altera autem die Rex præmissis bombardis cum aulica cohorte subsecutus est : ponè sequebantur minores Poloni & Russi incompositi, & quasi in pacato securi. Ad medium syltae impedimenta regia peruererant, cum ecce Valachi agrestes pedites vndiq; ex insidiis coorti impetum in ea faciunt, currus diripiunt, & facile impulsis arboribus in hoc iam ante succisis, viam impediunt, ne progrederi extrema agmina, neve regredi prima ad ferendam suis opem possent. Nec mora, ipse Stephanus improuisus adest, ac Polonus inopinâ re perturbatos circumvenit, cladeq; ingenti affecit. Multi de Nobilitate desiderati, partim cœsi, partim capti, quos Stephanus, quotquot in potestatem suam redegerat, omnes in conspectu suo trucidari iussit. Rex Cracoviam reversus, quasi rem benè gessisset, conviviis, compotationibus ac choreis impenitiis indulxit. Interim Stephanus acceptam à Polonis iniuriā, bellumq; sibi immerito illatum vlcisci fatagens, primo vere sequentis anni millesimi quadringentesimi nonagesimi octauo cum expeditis suorum copiis Podolię ac Russiam invasit, ingentiq; prædâ abactâ supra centum hominum millia in servitutem abduxit. Nec ita longè post mense Novembrio septuaginta Turcarum millia per Valachiam in Russiam se effuderunt, omnem eam oram, quæ ad Nestrum, ferro igniq; populantes ac prædas agentes : neque progreendi vastandiique modum Turcæ ullum fecissent, nisi cœlitus repressi, atq; oppressi essent. Anno sequenti foedus inter Vngarię & Ioannem Albertū Polonię Reges, & Alexandram Magnum Litvanię Ducem per Legatos iustum est. Cum Stephano quoq;

quoq; Moldaviæ Palatino , ac filio eius Bogdano pax etiam tunc constituta, foedusq; iustum , cum Ioanne quoq; Moscorum Principe pax, amicitia, & societas iuncta. Paulò pòst ipse etiam Baiazetes Turcarum Tyrannus, cùm de confœderatione tot ac tantorum Principum cognovisset, Legationem ad Ioannem Albertum Regem de pace vel induciis prorogandis misit, qui propter domesticas difficultates quasdam, ac præsertim ærarii inopiam sequenti demum anno inducias illi quinquennes concessit. Sub messis tempus frugum hibernarum Tartari per Volyniam, Russiam, ac Poloniam circum Belsum, Crasnißavum, Crasnicū, Turobizum, ac Lublinum ad Vistulam usque immaniter omnia vastârunt. Nec ita magno interuallo iterum Tartari prædā depositâ Mense Septembri reuersi Podoliā ac Russiam depopulati sunt : contra quos Rex bis profectus, nullum operæ pretium fecit. Nec Litvania eo anno meliori fortuna usq; est. Ioannes enim Moscovia Princeps Litvaniā ingressus, aliquot territoria in potestatem suam rededit. Anno millesimo quingentesimo primo, mense Aprili, Rex in Prussiam contendit, à Friderico Cruciferorum Magistro iusiurandum exacturus. Dum autem Magister à Rege euocatus cunctatur, Rex interim vitam apoplexiā finivit cœlebs, cùm ferè nouem annos regnâset, excessisset quadraginta duos. Cuius corpus Cracoviam deportatum in basilica arcis honorificè sepultum est, matre funus prosequente, quæ marmoreum filio monumentum ponendum curauit. Fuit Princeps staturâ proceriore, colore subfuscō, capillo nigro ac raro, magni ingenii, literarum ac præsertim historiarum studiosus, liberalitate erga militares homines, & magnitudine animi non vulgaris.

ANNO
CHR.

1501.

ALEXANDER.

ANNO
CHR.
1502.

IOANNI ALBERTO defuncto successit in regno ALEXANDER quartus Casimiri Regis filius, magnus Litvaniæ Dux, qui à fratre Friderico Cardinale, & ab Archiepiscopo Gnesnensi in basilica Cracoviensi ceremoniâ solenni inunctus & coronatus est. Venit & sequentis anni mense Februario ex Litvania Helena Regina, Ioannis Moscorum Principis filia, quam anno millesimo quingentesimo duxerat: verum illi diadema de more impositum non est, quod Græcæ religioni addicta esset. In Litvaniam dehinc Rex reliktâ regni gubernatione fratri Friderico Cardinali abiit, acceperat enim, Moscum contra Litvanos bellum reparare. Sub id tempus Tartari Tauricani Podoliâ, Russiam, ac Sendomiriensem tractum populabundi pervagati, & oppidis primariis in Russia direptis exustisq; prædâ omnis generis onusti domum reversione fecerunt. Æstate anni subsequentis iterum iidem Tartari Podoliam ac Russiam hostili incursione vexârunt. Stephanus verò Valachia Palatinus immisso in Russiam finitimam exercitu tractum omnem inter Nestrum fluvium & montes Sarmaticos, qui Pocucia vulgo vocatur, nemine resistente subegit. Cōtra quem Alexander Rex vere proximo anni millesimi quingentesimi quarti exercitum ex mercenario milite cōscriptum in Russiam misit, à quo Moldavia infestata est adeò, ut Valachus è munitiōnibus Pocuciensibus præsidia deducere coactus sit, præfertim cùm gravissimo pedum dolore affligeretur, quo tandem confectus obiit vir animi magnitudine, rei militaris peritiā, ac rebus contra Turcas, Polonos, Vngaros, ac Tartaros feličiter gestis memorabilis. Cui Bogdanus filius Luscus in Principatu surrogatus est. Sequentis anni initio millesimo quingente-

gentesimo quinto Rex Brestam , quò Litvanis Conven-
tum indixerat, profectus est, vt eius gentis res turbatas com-
poneret. Nec multò pòst paralysi tactus Cracoviam asporta-
tus est, quò subsecuta est eum legatio Bogdani Valachiae Pa-
lätini, quâ ille coniugium Elisabethæ sororis regiæ postula-
bat. Sed abnuit puella barbari hominis cōnubium, & Lega-
tis ambiguū responsum datum. Moritur interim Elisabe-
tha Reginā, Casimiri vidua, eximiæ prolis mater. Rex verò
morbo liberatus mense Octobri Lublinum profectus est, &

P iij anni

anni sequentis principio comitia ibi habuit. Ibi certatum est inter Proceres Ecclesiastici atque Politici Ordinis de loco in Senatu ac de expeditionibus bellicis. Post longam contentionem Rex controuersiam tandem ita diremit, ut Episcopis prærogatiæ suæ manerent. Constitutum etiam ibidem, ut visitatum tributum ab agrestibus & oppidanis in stipendia militum, qui ad fines Russiæ ac Podoliæ tutandos, ac de pellendum Pocuciâ Bogdanum mittebantur, conferretur. Nam Bogdanus Pocuciam invaserat, ac sui iuris fecerat. Itaque quatuor mercenariorum militum millia comitiorum decreto in Russiam missa, Pocuciam sub signis ingressa sunt: profligatisque Valachis præsidariis territorium omne recuperârunt. Finitum deinceps bellum isto fœdere. Mense Maio quinque millia Tartarorum è Taurica eruperunt, Podoliam, Russiam, ac Litvaniam longè lateque vastârunt, præter aliam prædiam optimam centum circiter hominum millia in servitutem abegerunt: plurimos vicos atque pagos exussi- runt, & in imbecilliorum senum ac puerorum multitudinem desæviérunt. Tam felici successu ille eti distractâ prædâ, quam retulerant, austis viribus, iterum mense Augusto in Litvaniam irruperunt: verùm Michael Glinscius Dux Rus- sus non amplius septem equitum millibus coactis, ac præsi- dio trecentorum equitum Polonorum ex aulico Regis co- mitatu adiutus magnâ strage Barbaros ad Clescum conei- dit, ita ut viginti eorum millia cæsa, totidem equi capti fuisse perhibeantur. Iam Rex desperatâ salute, testamentoq; condito, animam agebat, cum ei de suorum victoria indicium fa- ctum est. Sublatis igitur in cœlum manibus & oculis lachry- mantibus tacitus amissio iam linguæ vsu gratias agere DEO visus est, ac protinus exspiravit die octimanona Augusti, quadragesimum sextum ætatis annum agens, cum non in- tegrum quinquennium in Polonia regnâsse. Cuius obitum

paucis

ANNO

CHR.

1506.

PRINCIPVM AC REGVM POLONIE.

paucis ante diebus ad Septentriones conspectus Cometes portendit. Princeps fuit staturā mediocri, facie oblongā, capillo subnigro, viribus corporis ac lacertis validis: sed ingenio hebetiore, atque ob id taciturnus. Vilnæ in Basilikæ delubro iuxta Casimirum fratrem sepultus anno post millesimum quingentesimum sexto.

FVNEX

ANNO
CHR.
1502.

FVNERE ALEXANDRI Regis peracto, SIGISMUNDVS eius frater Casimiri Regis filius quintus Glogoviæ & Opaviæ Dux, non multò antè Magnus Litvaniaæ Dux designatus, Petricoviæ in comitiis omnium votis Rex Poloniæ electus, & Cracoviæ ab Archiepiscopo Gnesnenensi viceſimā quartā Ianuarii anni millesimi quingentesimi ſeptimi inauguruſus eſt. Postero die cum ornamentiſ regalibus eques in urbem descendit, iuriurandumq; à Cracovienfibus ac claues vrbis accepit. Coronatione finitā, quia Turce, Tartari, ac Valachi regno imminebant, comitia Cracoviæ indixit, in quibus de regni defenſione cumprimis agitatum. Eo tempore Basilius Moscorum Princeps in Litvaniam irrupit, ac Regi bellum denuntiavit. Cui Rex coactis vndiq; copiis obviā ire: Moscus verò eas adventare vbi cognouit, militem nō viſo hofte in Moscoviam reduxit. Anno dehinc proximo Rex comitiis Cracoviæ convocatis advenit, ibique complures de regno defendendo dies consultatum. Menſe Iulio Tartari in Volyniam irruperunt, quos Ioannes Caminecius Castellanus Leopoliensis fudit. Interim Michaël Glinſcius ad Moscorum tyrannum defecit, Moscus verò ſexaginta equitum millium exercitu contraſto Litvaniam invasit. Contra quem Rex, Nicolao Firleio Palatino Lublinensi Duce in Litvaniam præmiffo, ipſe paulo pōſt lectiſſimo cum aulicorum equitatū ſubſecutus, cum Moſcis ad Orſam citra Boryſthenem feliciter pugnavit. Quo ſuccēſſu ſuorum cognito, Moscus inducias à Rege petit. Sub illud tem-
pus Tartarorum eruptio in Litvaniam facta, quorum non contemnendum numerum ad Slufcum Rex duce Conſtan-
tino Ostrogio penè cæcidit. Inſequenti anno Petricoviā Rex ad conuentum contendit, in quo rebus regni ad defenſionem ritè constitutis Cracoviā vere primo venit, ybi de regni conforſte conſilia agitata. Non multo pōſt Bogdanus

Vala-

Valachiæ Palatinus Russiam vastat, in quem Rex maximo belli apparatu profectus est, exercitus duce Nicolao Camie necio Palatino Cracoviensi constituto, qui par pari referens Válachiam igne ferroq; adflxit. Pugnatum est cum iisdem ad Tyram fluvium dubio Marte, donec Polonis cataphractis equitibus ac viribus præalentibus Válachi fusi fugatiq; sunt, in fuga plurimis cælis, ac captis ex Proceribus non paucis. Eiusdem anni mense Octobri Moscus Plescoviam subjugavit. Qui hunc excepit annus, multorum Principum Legatione ad Regem memorabilis fuit. Mense Iunio conuentus Polonorum cum Cruciferis Posnaniæ habitus est, quò etiam Maximiliāni Cæsarī, Vladislāi Vngariae, & Sigismundi Poloniæ Regum, ac Friderici Ordinis Magistri Legati convenere. Sed frustra. Hoc ipso anno Tartari Tauricani in Litvaniam eruptionem fecerunt, & ingentem hominum pecudumq; prædam abegrerunt. Postero anno comitia Petroviae celebrata, in quibus de regni contra Tartarorum incursiones defensione actum. Altero verò Rex vxorem duxit Barbaram Stephani Comitis Scepusii filiam, cumq; eâ mense Februario nuptias celebrauit. Vere ineunte vigintiquatuor Tartarorum millia, qui in Russiam irrupere, eamque atrociter afflixerunt, sexies leuibus præliis, ad extremum totâ acie in abeentes impetu facto ad Visnoveciam profligavit. Sequenti verò Rex Posnaniam cum Regina profectus, illuc motus quosdam intestinos pacavit. Eodem anno Regina prolem primam enixa est, cui Hedvigis nomen inditum. Anno veniente Moscus Smolenscum obsidione cingit, ac proditione capit; ideoque contra illum bellum decreatum, in quo Mosci à Polonis & Litvanis ad Orsam cæsi fugatiq; sunt ad triginta duo millia. In sequenti anno conuentus Viennæ celebratus est, cui Maximilianus Cæsar, Vladislauis Vngariae & Bohemiæ, ac Sigismundus Poloniæ Reges

interfuere, ibique foedus affinitatemque inter se inierunt. Inde reuersus Rex Cracoviam, coniugem male affectam paucis post amisit. Proximo anno Comitia Petricoviæ acta sunt, quibus Alberti Marchionis Brandenburgici Ordinis Magistri electio interuentione Casimiri Marchionis Brandenburgici approbata est cum conditione, ut Albertus intra semestre regna Poloniae obedientiam juraret, quas conditiones ille rejicit. Eodem anno Tartari in Podoliam & Russiam irruperunt, quos Poloni Martinus Camienecio Palatino Podoliæ, ac Stanislao Lanczkoronio infecuti ad Treboulam cruento prælio cæciderunt, & ad Podhaicze quingentos ad internectionem trucidârunt. Proximo post hunc anno Poloni cum Litvanis Moscoviam immaniter vastârunt, quos Mosci ad Opociam arcem munitam magnâ strage affecerunt. Subsequenti verò Conuentus Cracoviæ celebratus est, in quo multa Republicæ salutaria constituta, præsertim verò pecunia agricolis & oppidanis in stipendia militum, qui Podoliæ fines tuerentur, imperata. Mensi Decembri Rex operâ Cæsaris duxit alteram uxorem Bonam Sfortiam Ducis Mediolanensis & Isabellę Arragonię filiam. Sequenti anno Tartari in Poloniam sese infuderunt, qui Polonus viribus impares se infecutos ad Socalum ingenti clade contriverunt. Anno dein proximo Rex bellum in Prussia aduersus Ordinis Magistrum vario successu gessit, & filium ex coniuge Sigismundum Augustum mense Augusto suscepit. Circa illud tempus Tartarorum quinque millia Mosciam oppidum direptum incolis in seruituem abductis exusserunt, ac post Litvaniam ingressi magnam eius partem inter Sluscum ac Pinscum atrociter depopulati sunt. Anno millesimo quingentesimo vicesimo secundo Rex ob continuatas Tartarorum incursions Conuentum Petricoviæ instituit, ut de coercendis illis consilia tractarentur. Itaque pecunia

cunia ad mercenarium militem conscribendum ab agrestibus & oppidanis exacta est. Mense deinde Octobri Mœscus ad Regem Legatos misit, induciasque in quinquennium ab eo obtinuit. Æstate sequenti Turcæ cum Tartaris Podoliæ invaserunt, eamque longè lateq; deprædati sunt. Cras sôloviam arcem expugnare conati multa cum suorum cæde repulsi sunt. Anno verò proximo aduenerunt diuersorum Principum Legati ad Regem fœdus & amicitiam ipsius expertentes, cum quibus utrumque initum. Eâ Æstate Podolia atque Russia à Turcis & Tartaris infestatæ sunt. Veniente anno in Prussia Orientali , cuius Magister vltimus erat Albertus Marchio Brandenburgensis, Regiæ sororis filius, Rex Reipublicæ formam in Ducatum commutavit, Albertumque post inducias quadriennes in fidem atque clientelam accepit, Principatumque illum hæreditarium ei, fratribusque eius Casimiro, Georgio, ac Ioanni in mares duntaxat liberos constituit. In Prussiam deinde anno postero Rex se contulit, ac Gedani in autores religionis mutatae animadvertisit. Quo anno & Masovia defunctis suis Ducibus, post quadringentesimum ferè annum ad corpus Poloniæ rediit. In sequentis anni principio Tartarorum viginti sex milia in Litvaniæ impressione factâ ad Pinscum usque penetrârunt, omniaque vastârunt ac diripiuerunt. Quos abeuntes cum præda, Ostrogius Dux infecutus cæde magnâ editâ p̄figavit. In Podolia item Æstate anni proximi Tartarorum mille equites ad Cameneciam à lasloviecto & Iscricio, ac nō multò post à Lanczkoronio & aliis ad Oczakoviam , quæ tunc Tartarorum præsidio tenebatur, cæsi sunt. Appetente altero anno Rex Petricoviæ Conuentum egit, in quo decretam, vt ad finium Litvaniæ ac Podoliæ defensionem contra Turcas, Tartaros, ac Moldavos pecunia agricolis atque oppidanis imperaretur. Constitutum etiā, vt Podolica atq; Rus-

sica Nobilitas equis armisque instructa ad Tartarorum irruptiones reprimendas opem ferret. Proximo post hunc anno Sigismundus Augustus Regis filius, non multò antè Magnus Litvaniæ Dux creatus, Cracoviæ coronatur à Ioanne Lasco Archiepiscopo Gnesnensi. Anni sequentis mense Augusto Pocucia Moldavis, qui ibi præsidarii erant, à Polonis erupti: postliminio Poloniæ adiuncta est, & ipse Moldavię Palatinus Petrus fines Poloniæ ingressus primùm cum sex millibus ad Gvosdeciam, ac mox ingenti cum exercitu ad Obertinum pagum à Polonis duce Ioanne Tarnovio insigni clade profligatus est. Insequenti anno Poloni ex Pocucia in Moldaviam irrumptentes regionem incautiū depopulantes improviso à Valachis ad Tirasouce cæsi sunt. Postero deinde anno comitia Petricovię celebrata sunt non sine magno propter Nunciorum provincialium dissidium tumultu. Ad ea comitia venit Turcicus, Tartaricus, & Valachicus Legatus de foedere. Proximo anno Tartarorum ac vicinarum gentium Barbaricarum metu complures in Russiam ac Podoliā arces Rex exstrui jussit. Litvani verò in Moscoviam irruptione factā aliquoties cum iis conflixerunt, ac Smolenscum exusserunt. Subsecuto anno Mosci Litvaniā miferandum in modum ingentibus damnis illatis deprædati sunt. Quod Polonicum Litvanis duce Nicolao Radivilio Holmā captā ac Starodubo expugnato atque everso in Moscīs vlti sunt. Exin Rex comitiis ad D. Catharinæ diem Petricoviæ indictis, in Litvaniā se cōtulit ad bellum inferendum Moscis. In illis prima constitutio promulgata erat de executione omnium legum, ac decreta expeditio publica aduersus Moldavum, qui non ita pridē Russiam igne ferroq; populatus est. Anno insequenti comitia Cracoviā edicta erant, quæ in quartum usque mensem anni proximi durabant. In illis Sigismundus Augustus Rex iurandum solenne Nobilitati

Initi dedit, quod secundum leges à patris morte regnum administraturus sit. Veniente anno Poloni ad fines in Podolia tuendos relieti, in Valachiam impetum fecerunt, ac prædā ingenti abatā oppida aliquot flammis deleverunt. Quos Moldavi ad Serethum adorti memorabili clade affecerunt. Altero anno Rex Ioanni Vngariæ filiam Isabellam ex Bonæ Sforciæ coniugio primogenitam elocavit, quæ ab Episcopo Premisliensi & Castellano Gnesnensi magna cum pompa in Vngariam deducta est. Anno deinde millesimo quingentesimo quadragesimo secundo Quadragesimæ tempore Comitia Petricoviæ coacta sunt, in quibus leges complures latæ, tributumque duodenum grossorum in mansum decretum. Sequenti etiam anno Comitia Cracoviam indicta, vbi tributum in mansum dñum grossorum sanctum. Eodem anno Sigismundus Augustus vxorem duxit Elisabetham Ferdinandi Regis Vngariæ & Bohemiæ filiam. Consequenti anno comitia Petricoviæ habuit, in quibus cerevisiale dunctum scitum, & actum non solum de regni aduersus hostes defensione, sed etiam de eius statu recte constituendo. Anno proximo edicta sunt Cracoviæ comitia, quæ ob Ordinum studia diuersa nullo operæ pretio facta soluta sunt. Ne tamen regni fines præsidio militari destituerentur, cerevisiale ex oppidis regiis atque Ecclesiasticis decretum est in militum stipendia, qui in Russia merebant. Aduenit paulò post à Cæsare Legatus ad Regem, per quem ad Concilium Tridenti indictum promouendum eum solicitauit. Sub anni huius finem alia Comitia Cracoviæ edicta erant, in quibus Nobilitatis postulata fuere de Litvaniæ, Prussiæ, Masoviæ, Zatoriensis & Osviecinensis Ducatum cum Polonia coniunctione. Anno verò millesimo quingentesimo quadragesimo septimo misit Rex ad Comitia Imperii Augustam Vindelicorum Stanislaum Lascum negotii Prussici

Q. iij causâ.

ANNO
CHR.
1548.

causâ. Tandem anno subsecuto ipso Pascha Sigismundus Rex vitæ gloriæque jam satur regno Poloniæ pacatissimo relicto ad cœlestè regnum migravit, annum agens octogesimum secundum, cùm supra vnum & quadragesimum corde imparasset, & præter Sigismundum Augustum filias sex reliquisset magnis Regibus ac Principibus elocatas. Princeps singulari pietate, justitiâ, prudentiâ, fortitudine, constantiâ, temperantiâ, injuriarum oblivione, & adversarum rerum tolerantiâ præditus, ingenio ac memoriâ felici, corpore sanus, adeoque robustus, vt ætate florenti ferreas equorum soleas manibus diffingeret, funes canabinos.

crassiores rumperet, balistam manu intendere,
& chartularum lusoriarum faciculos discerperet.

ret.

2:0:0:2

SIGIS.

I VSTIS patri persolutis suscepit regni gubernationem ANNO
SIGISMUNDVS AVGUSTVS, ac non multò C HR.,
pòst vxorem alteram duxit Barbaram Radiviliam Stanislai 1548,
Gastoldi Palatini Trocensis viduam. Mense dein Octobri
indixit Rex Petricoviç comitia, quæ sub anni sequentis prin-
cipium celebrata, in quibus Regis matrimonium à Prouin-
ciarum Nunciis magnâ libertate exagitatum. Mense verò
Septembri Tartari in Russiam irruptionem fecerūt, omniq;
crude-

crudelitatis genere grassati, ingentem hominum iumentorumq; prædam abegerunt. Proximo pōst anno comitia iterum Petricoviæ habita, in quibus iterum de illis ipsiis conditionibus, de quibus antè explendis tractatum. Deliberatum etiam h̄ic de executione legum; quætamen à nonnullis in Senatu impugnata est. In his comitiis Nobilitas, Ordini ecclesiastico propter nimiam eius potentiam infensa, ansam arripuit cum liberiūs exagitandi. Comitiis finitis Rex Cracoviam iter verit, ibiq; Barbaram coniugem suam sub annī finem solemnis coronandam curavit: quæ sexto post coronationem mense anni sequentis vitam & diadema amisit. Veniente anno mense Februarii Rex comitia Petricoviā edixit, in quibus pericula à Tartaris, Turcis, ac Valachis per Cancellarium commemorari, nunciosque Nobilitatis de externa vi reprimenda dēliberare in primis iubet. Illi per Raphaëlem Lefczinum Præfectum Brestensem non tam exteram vim, quam Episcoporum tyrannidem regno formidini esse respondent, qui potestate ad regni perniciem abusi regiam sibi arrogant. Pestem igitur domesticam primū tollendam, deinde de hostibus externis videndum. Conuentu soluto Gedanum Rex splendido comitatu profectus est, qui à Gedanensibus magnificè habitus est. Inibi jura, causas, & vrbes Prussiæ cognouit, & ab Alberto Prussiæ ac Barnimo Pomeraniæ Dūcibus, qui ad eum visendum eò venerant, summo honore salutatus est. Tandem Regiomontum inuitatus à Principe Alberto ivit, qui se ita erga Regem obsequio atque hospitalitate gessit, ut ceteris Principibus Regis colendi illustre exemplum ostenderit. Anno, qui subsecutus est, Rex Lublini comitia habuit Legatione Moscoviticâ, quæ tum primū advenerat, clara. H̄ic de Regis conjugio consultatum. Proponebatur autem iterum ex domo Austriaca Catharina Ferdinandi Imperatoris filia, Francisci Mantuae.

Mantuæ Ducis vidua , prioris coniugis germana : quæ non multò pōst à fratre Ferdinando Austriae Archiduce Cracoviam adducta , & nuptiæ ex dispensatione Pontificis Cracoviæ ingenti pompa celebratæ sunt. Quibus peractis , rursus in Litvaniam se contulit , ac lites Knischini aliquandiu dijudicavit . Proximo post hunc anno in Livonia Magister intestinum Archiepiscopo Vilhelmo Marchioni Brandenburgico Regis cognato bellum intulit , quò Rex Poloniæ primùm ab Archiepiscopo in Livoniam attractus est , eoque vix sedato Moscorum impressiones fecutæ sunt. Anno millesimo quingentesimo quinquagesimo sexto turbata erant in Polonia omnia , & Rex sororē Sophiam Henrico Brunsvicensi Duci nuptiæ dedit. Altero anno comitia Varsoviæ indicta sunt , ybi de inferendo Livonibus bello agitatum. Itaque expeditio in Livoniam fecuta est : sed intercessione Ferdinandi Cæsaris ac Principum Elektorum res sine sanguine transactæ est. His ita gestis , Rex ex Litvania Crasnistavum contendit litium dijudicandarum causā. Pōst Varsaviam concessum , inde Rex ob Reginæ incommodam valetudinem Cracoviam excurrit. Anni millesimi quingentesimi quinquagesimi noni initio comitia Petricoviæ habita sunt , in quibus Ordines de interregno eiusq; remediis aliquid constitui , ac modum futuræ Regis electionis præscribi cupiebant , cùm post tertium Regis connubium de prole ipsius vulgo desperatum esset. Conuentu peracto Rex Cracoviam reuersus , ibiq; per bimestre commoratus , in Litvaniam rursus profectus est , Cracoviensibus , apud quos postremū se ante mortem visendum præbuit , valedicens. Altero ab hoc anno formâ Livonicæ Reipublicæ mutatâ Gothardus Ketlerus ultimus Livonum Magister , Curlandiæ & Semigalliaæ Dux solenniter proclamatus , ac Livoniæ Prorex in Curia Rigensi publicè renuntiatus , & claves arcis ac portæ vrbis ipsi traditæ sunt. Postero

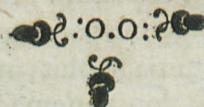
anno Concilium Episcoporum Poloniæ nationale ante oecumenicum Tridentinum Varsaviæ convocatum, ac Legati ad Concilium Regis autoritate missi. Haud multò pòst Petri-
coviaæ comitia acta, vt præter cætera etiam consuleretur, quâ ratione Mosco Astracanis Casanisque devictis insolecenti,
deq; capienda Polocia cogitanti resistendum esset. Erant autem comitia hæc tum ob novam quandam nuper legum
exsecutionem coeptam, tum ob Episcoporū iurisdictionem
odiosa. Hoc ipso anno Rex sororem suam Catharinam Fin-
landiæ Duci Ioanni, qui pòst Rex Sueciæ fuit, Vilnæ eloca-
uit, Regi verò non multò pòst Parnaviam oppidum Livoniæ
maritimum Ericus Sueciæ Rex eripuit, ac sub Decembribus
exitum Moscorum Princeps Ioannes Basilides ingentibus
copiis in Litvaniam expeditionē suscepit, ac sequentis anni
mense Februario Polociam oppugnat, ac tandem expugnat.
Indixit deinde Varsaviæ comitia Rex vnionis seu fœderis
cum Litvanis stabiendi gratiâ. Secuta est pòst Moscorum
in Litvaniâ irruptio, qui à Litvanis magnâ ex parte ad Vlam
fusi sunt, eodemq; anno ad Iezerisciam iterum ab iisdem ad
octo millium Moscorum cæsa. Ad comitia Varsaviam Pro-
ceres Poloni frequentes, ex Litvanis nonnisi Nicolaus Ra-
divilus Palatinus Vilnensis publico nomine venit. Is in Se-
natū oratione patheticâ de Litvaniæ conjunctione cum Po-
lonia adeò Regis animum commovit, vt se à lachrymis vix
abstineret. Comitiis finitis, ineunte vere anni venientis pri-
mùm Bielsci, ac pòst Parczoviæ mense Augusto vnionis
causâ conventum fuit. Verùm Bielsci negotium interturbauit
arx cœlitùs tacta, & Turcici Legati aduentus. Parczovi-
am verò Litvani non accesserunt, turbulentum patriæ statu
causati. Post hæc comitia Rex in Litvania diuersos egit
conventus, & dignitates vacantes etiam sibi aduersantibus
Proceribus contulit. Proximo pòst anno Rex Lublini comi-
tia

tia edixit, in quibus de diuortio cum Catharina coniuge sua deliberatum fuit, prætendens eius sterilitatem. In Livonia verò Parnoviam à Svecis ante triennium occupatam Germanorum equitum operâ, qui Sveco ante militaverant, recuperavit. Consequenti anno Prussiam Ducalem per Commissarios in ordinem rededit, nouis quibusdam consultoribus pravis tanquam pacis publicæ perturbatoribus supplicio affectis. Anno verò millesimo quingentesimo sexagesimo octavo comitia Petricoviæ frequentauit, vbi legum exsecutio, ac maximè earum, quæ de bonorum regalium occupatione sancitæ sunt, ad finem perducta est: ibidem etiam Rex quartam suorum reddituum partem fisco Reipublicæ intulit, & Episcopales annatas siue redditus Episcoparum vacantium eidem destinavit, ut inde miles ad defendendam Russiam, aut aliam quamvis ob causam necessitate urgente aleretur. Ab his comitiis Rex in Litvaniam reuersus, exercitum ad Radoscovitiam aduersus Moscum duxit, sed sine successu. Eodem anno Ulam ac Susam Mosci munitiones Romanus Sangusko Litvaniarum copiarum Præfectorus occupavit, ac saepius eorum copias ingentes parvâ manu fudit. Subsecuto verò anno Lublini comitia habuit, in quibus vnio seu coniunctio Litvaniæ cum Polonia finem fortita est. In iis Alberto Friderico Prussiae Duci feudum atque insignia Ducatus Rex solenni ceremoniâ contulit, deq[ue] privilegiis cavit. In his quoque comitiis ordinem Senatus regni constituit nonnihil ab antiquo mutatum, postquā Litvani cum Polonis se conjunxere. Ab his comitiis Rex cogitasse dicitur de itinere Vratislaviam ad Cæsarem Maximilianum suscipiendo, quod tamen successu caruit. Postero anno Varsaviæ comitia indixit, multis rebus, de quibus ibi actum, memoranda: in primis verò cœptum ibi agi de disquirendis atque in ordinem redigendis priuilegiis, ac veteribus Reipublicæ monumentis.

R ij Proxi-

Proximi anni initio in Livonia Mosci Finlandiam ingressi miserè depopulati sunt, Moscovia verò metropolis à Tartaris Præcopiensibus ex improviso incendio deleta est, arctantum conseruatâ. Mense Februario sequentis anni decessit Catharina Austriaca Poloniae Regina, Sigismundi Augusti coniux, quam quarto mense post Kinschini Rex subsecutus est septimo Iulii anno ætatis quinquagesimo secundo, regni verò post patrem vicesimo quarto : Princeps optimus, pacificus, bonæ spei nutritor, vigilans, prudens, iustitiæ amans, patiens, frugalis sibi liberalis aliis diuersarum linguarum gnarus, musicæ, harmoniæ, concentus, ac modulacionum iudex peritus, Geometriæ, Opticæ, architecturæ, tormentariæ callens, naturæque diligens obseruator, aciei instruendæ, curruum ordinandorum, exercitusque du-

cendi non ignarus. In quo Jagellonum familia desita est, postquam ducen-tis ferè annis in Polonia regnâisset.

HEN-

HENRICVS VALESIVS.

EXEMTO rebus humanis SIGISMVNDO AV- ANNO
GVSTO Rege, habita sunt comitia generalia Proce- C.H.R.
rum ac Nobilitatis ponè Varsaviam ad Kamienum pagum 1573.
nouo Regi eligendo. Quò Legati à Pontifice Romano, Cæ-
sare, Galliæ Rege, ac fratre eius Henrico Andium Duce, à
Sveciæ Rege, & aliquot Principibus advenerunt. Altero de-
inde anno Idibus Aprilis iterum de noui Regis electione ad
R iiij Varsa-

ANNO
CHR.
1574.

Varsaviam in campo patenti, in quo tentorium ingens eretum, agitatum, vbi post diutinam consultationem Henricus Andium Dux, Henrici Secundi Galliae Regis filius, Poloniae Rex designatus, idemque vnanimi suffragiorum consensu renuntiatus est. Conventu nondum soluto, instrumenta electionis confecta, atque ad ea in Galliam perferenda delecti sunt Legati illustri loco nati tredecim: qui Lutetiam decimo quarto Calendarum Septembbris feliciter delati, & à Rege Galliae comiter, perbenigneque accepti Henricum Ducem Andiae Polonorum Regem salutârunt. Omnibus ritè constitutis, cum Legatis Polonicis, ac non paucis Galliae Proceribus in Poloniā secundâ aurâ properans non sine magnâ lætitia atque gratulatione aduenit, Cracoviamque sequenti anno decima octauâ Februarii ingressus, non multò post solenni ritu ab Archiepiscopo Gnesnensi Iacobo Vchanio consecratus atque inaugurus est. Dum ita regnum Poloniae quadrimestre ferè administrat, moritur hoc temporis spatio Galliae Rex frater ipsius. De cuius morte certior factus à Regina matre, consilia de regno auito repetendo agitat. Primùm itaque Proceres conuocat, quibus fratris decepsum exponit, simulq; causas, cur sua in Gallia præsentia requiratur, addit: interea se nil sine Procerum atque reliquorum Ordinum consensu acturum simulans, comitia mensē Augusto indici cupit, in quibus eâ de re tractaretur. Re itaque pendente, clammittit ad Cæsarem Maximilianum, qui fidem publicam ab eo peteret. Quâ non exspectata, nocte intempesta peregrino Nobilis habitu egreditus, paucisq; comitatus citatis equis Plessam Silesiæ oppidum attigit. Vnde post siceræ & aquæ haustum dispositis equis Viennam, inde Venetas profectus, per Sabaudiam in Galliam appulit. Poloni Rege orbat, literas saepius ad eum in Galliam mittunt, redditum eius in Poloniā flagitantes.

Verum

Verum cum ille inani Polonus spelacere videretur, tandem comitiis Varsaviam indictis, certum Henrico Regi diem assignant: quo si non sisteret se ad aliis Regis electionem progressuros se denuntiant. Hac cum ille non admodum curaret, Proceres Stenziciæ conuentum edicunt ad consultandum de nouo Rege eligendo, Henricus enim ad diem dictam non comparuerat. Itaque omnium Ordinum decreto Henricus exauguratur, neque amplius Poloniæ Rex habendus declaratur, haud secus, ac si interregnū esset. Occisus

est duodecennio post à Monacho Iacobo Clemente

cultello praelongo ac venenato, quo ilia eius

petuit, nouissimus ex Valesiorum

familia Galliæ

Rex.

ANNO

CHR.

1586.

STEPHA-

STEPHANVS BATHOREVS.

A N N O POST excessum Henrici Regis ex Polonia conuentus
C H R. Varsaviæ Regi nouo creando ad mensem Decembrem
1575. indictus est, in quo Cæsar Maximilianus à potissima Senatus
 regni parte electus est Poloniæ Rex, & ab Archiepiscopo
 Gnesnensi proclamatus. Cui proclamationi, ut loco & more
 non debitæ factæ, post reclamatum. Aduersa verò Procerum
 pars frequenti Nobilitatis assensu Regem ex genere Polono
 diligendum censens Annam defuncti Regis sororem, vir-
 ginem firmatæ iam ætatis, Reginam declarat, eique Stephanum
 Bathoreum Transylvaniæ Palatinum maritum desti-
 nat, ac publicè renuntiat. Dum verò Cæsar cunctatur, Ba-
 thoreus comitatu stipatus spectatissimo veteranorum in Po-
 loniam iter maturat, ubi Annâ Poloniæ infante ductâ in ma-
 trimonium, cum ea Rex Poloniæ Calendis Maii anni posteri
1576. Cracoviæ inauguratus est. Regno obtento ad intestinos
 motus componendos, ac præfertim Gedanensium conuer-
 fus, Toruniæ prima comitia ad Octobrem edicit, in quibus
 Rempublicam ex turbulentissima tranquillissimam reddi-
 dit. Inde in Moscoviam Legatos pacis tractandæ causâ mit-
 tendos decernit. Hic quoque Gedanensium causâ, qui in
 electione à Cæsare stabant, ventilata est, ac qua ratione ad
 officium reduci possent, deliberatum. Sed cum in iuramen-
 to præstanto Gedanenses moram necterent, sententia pro-
 scriptioñis, quâ perduelles damnati sunt, promulgata, bel-
 lumque contra illos decretum, simulque suscepimus. Quod
 tamen intra anni spatiū intercedentibus pro illis Principi-
 bus, Electoribus ac Hassiæ Landgravio sumpitum est. Rege ad
 Gedanum occupato, Moscus in Livoniam irruit, ac per Ma-
 gnum Holsatiæ Ducem oppida ac non paucas Livoniæ mu-

nitio-

nitiones interceptit. Quare Rex in Ianuarium anni sequentis Varsaviam comitia denuntiat, in quibus bellum contra Moscum sancitum, & tributum in singulos mansos, ut vocant, ac cerevisiale in urbibus atque oppidis scitum. In his etiam judicia tribunalitia à Rege instituta, ut Respublica ex suo corpore in singulis Palatinatibus seu satrapiis quotannis sibi deligeret judices, qui primùm à D. Martini ad Pascha Petricoviæ, dein à Pascha ad messem usque Lublini ius dicebant, ac causas appellationis siue ultimæ, ut nominant, instantiae deciderent. Audit pòst externorum Principum Legati,

S

ac

ac Georgio Friderico Marchioni Brandenburgico Alberti Friderici ægri Prussiae Ducis patruei curatio Ducatus illius commendata est. Aderant & Pomeraniæ Ducum Legati, qui nomine Principum suorum in Bithoviensem Lauenburgensemq; tractum jus maiestatemq; regni agnoscebant. Mōscus cùm Legatos Polonicos indignissimè habuisset, eosq; Moscoviam excedere jussisset, Vendam interim frustrà oppugnabit, eoq; ferè tempore Magnus Holsatus Dux ad Regem à Mosco deficit, crudelitate Mosci deterritus, ac in fidē clientelamque Regis conditionibus certis se dedit. Postquam Mosco Rex bellum denuntiasset, Vilnā ad copias lustrandas Svirum profectus est, ubi de belli summa constituebat. Poloniā itaq; itum est, quam Rex obsidione cinxit, ac decimono die cepit, regnoq; Poloniae restituit, cùm in annos XVII. Mōscus eam tenuisset. Non multò post etiam Socola, Sufa, Toroulia, & Niscerda vñā hac expeditione à Polonis occupatæ sunt. Victoriā potitus Rex, Vilnam ouans cum exercitu rediit, inde Varsaviam pergit, quò comitia ad Ianuariū mensim indixerat, cùm aliis necessariis de causis, tūm ut bellum continuaret. In iis iterum expeditio contra Mōscum decernitur, & quod priori anno sancitum, in hunc denuò tributum jubetur. Præfecti etiam reddituum suorum alteram quartam, qualis Ravam in çarrium publicum inferretur, Regi vltro detulerunt. Postulatum etiam inter alia à Rege, ut per Legatos bellum gereret, ipse à periculo armorū abesset. Quod cùm animi sui magnitudine indignum judicaret Rex, ostensum præter ea fuit, quò plures voluntarii, si in Regis cōspectu operam nauaturi essent, inuitarētur, & ad minuendas cōtrouerrias, quæ ex Polonicorum ac Litvanicorum magistratum æmulatione existere possent, presentiam eius non modò vtilē, sed penè etiam necessariam futuram. Solutis comitiis Rex rursus in Litvaniam se confert, & in Vielicoluci oppugnationem inclinat, quod tamen, quò diutius celaret hostem, sub præ-

þextu Czafniciam exercitui dicim, quo conueniret, edixit.
Hic ad consilium refert, vtrum Vielicolucum, an Smolen-
scum, vel Plescoviam cundū judicarent. Vincente omnium
sententiâ, Vielicolucum itum est. Zamoiscius per aspera iti-
nera ac silvas invias exiguas temporis spatio superatas exerci-
tus partem Velisium duxit, admotisq; tormentis deditio
illius potitus est: inde Vsiatæ deditio fecuta. Rex interim ad
Vielicolucum arcem castra locat, cùm paulò antè vrbs à pre-
sidiario milite incendio deflata esset, eamq; munitionibus ex-
citatis oppugnat, ac tandem Mosci Legatis, qui in castra ve-
nerant, spectantibus potestatis suæ fecit, maiore obsefforum
parte, quorum erant circiter septem millia, à milite cæsa, re-
liquâ in servitutem redactâ. Haud multò pòst Nevela & Ie-
zeriscia, ac tandem etiam Zavolocia in Regis potestatem ve-
nerunt. Hæc dum ita fiunt, Rex in Litvaniam reuersus, Ri-
gam per Demetrium Solicovium certis subiectionis condi-
tionibus in fidem Regis ac regni Poloniæ accepit. Redeunte
ab expeditione Vielicolucanâ Varfaviam ad comitia Rege,
tota ciuitas extra portas effusa est, maiusq; quam ante, gau-
dium obortum. Sequentibus diebus similiter à Nuntiis pro-
uincialibus Regi pro re bene gesta totius Reipublice nomine
gratiæ actæ. Quæ quidem gratitudo non dispicebat Regi,
verum tamen hortabatur Ordines, vt hunc rerum successum
omnibus modis vrgerent. Deinde magnum incommodum
in eo esse ostendit, quod quotannis ad comitia tributi causâ
in Poloniam reuocetur, militem itineribus continuis confi-
ei, hostique se recolligendi spatium interim dari: quodque
tributa tardius exigantur, multas rerum gerendarum occa-
fiones morâ hac impediri necesse est. Quibus incommo-
dis vt obviam eatur, biennii tributum scisci flagitat. Sci-
tum tributum primùm simplex, posteà etiam duplex, cā
lege, vt si pax interim coiisset, tributa quoque cessarent. In

his etiam comitiis promulgata fuit ab Ecclesiasticis correctio Calendarii Româ à Pontifice Gregorio XIII. transmissa. Sub comitiorum finem Nuntii Nobilitatis Regi valedicentes duo petunt ab eo , rationem in posterum eligendorum Regum stabilem, ac compositionem inter status. A comitiis Vilnam Rex proficiscitur, dumq; ibi subsistit , Moscus Plescoviam, quam hoc bello petitam iri persuasum habebat , omnibus ad sustinendam obsidionem necessariis firmat. Rex interim militarē disciplinā prioribus legibus partim emendatis, partim auctis, accuratiū sanxit, duceq; exercitus perpetuo Ioanne Zamoiscio creato Plescoviam cum exercitu magnis itinerum difficultatibus accessit , eamque obsidione cingit, postquam in itinere Ostroviam præsidio destitutam prius occupâset. Dum hęc ad Plescoviam sunt, Sveciæ Rex Narvam cepit, quę res simulatis inter Reges seminarium fuit. Miserat iam antè Moscus Roman ad Pontificem Legatos, operam ei suam contra Turcam Reipublicæ Christianæ politus, ac de Regis Poloniæ iniuriis questus perhibebatur, & vel secrètò, vt ad pacem eum hortaretur, petiisse. His adiunctus est à Pontifice Antonius Possevinus , qui cum illis vnà in Moscoviam iret. Is ad Regem in castra deductus asserbat , Moscum nullis aliis conditionibus pacem accipere, quam quas antea per Legatos Polociæ proposuisset : Rege non se prius ab vrbe exercitum abducturum , quam vel vrbe potitus esset, vel Moscus vniuersâ cessisset Livoniâ. Dat Possevinus eadem de re per expeditum equitem ad Moscum literas, quibus acceptis ille sine mora nuntium vnà cum suo tabellario literisque ad Possevinum remittit , pagum Zapoliā in diplomatum usus & ipsum designatum ad transactiōnem deligit, publicaque fidei literas Legatis suis mitti postulat. Mittuntur à Rege literæ, & locus accipitur. Conueniunt posthac vīrinque Legati, ac de pacis conditionibus disputant,

tant, quæ tandem hoc modo conuenit: vt Livoniam totam, Bolociam, & agrum Velisiensem Moscus Regi cedat: Regis nomine contrâ Vielicoluco, Zavolociâ, Nevelâ, aliisque castellis nonnullis, quæ superioribus annis Mosco ademissæ, Velisio ac Polociâ receptâ, illis cestum. Atque ita post tertium annum grauissimo bello finis impositus anno millesimo quingentesimo octogesimo secundo, ac decennalis pax confecta. Rex triennio receptis omnibus iis, quæ Moscorum Tyrannus triginta ferè annis Polonię regno eripuerat, comitia Varsaviæ mense Octobri indixit, in quibus capita proposita fuere à Rege hæc: de certa interregnorum ac electionum forma constituenda: de concordia inter Ecclesiasticum & ciuilem ordinem: de iudiciorum correctione: de Livonia magistratis ac legibus fundanda, præsidiis, commeatu, instrumento omni bellico, aliisque contra repentina incursiones ad defensionem necessariis prouidenda: de munitiōnibus collapsis instaurandis, ac nouis instituendis: de Narva cæterisque Livoniæ oppidis & castellis à Sveco occupatis, ac de tributis ad ea conferendis. Aderant ad hæc comitia etiam Legati Mosci, vt iuramentum pacis firmandæ à Rege acciperent, quemadmodum regij iam antè ipsorum Principem iurecurando obstrinxerant. Solutis comitiis, quæ ferè nullo operæ pretio acta sunt, Rex in Livoniam profectus stabilem ibidem Reipublicæ formam restituit. Subsecuto anno Gedanenses pendentibus adhuc cum Stephano Rege aliquot controversiarum capitibus integrè cum eo transigunt: Rex vicissim omnes Commissariorum actiones constitutionesq; in præiudicium ciuitatis vergentes, & ipsam placationis formulam irritam pronuntiat. Quæ omnia proximo anno in comitiis Varsaviensibus Senatus regni autoritate roborata & confirmata sunt. In iisdem comitiis Nuntii prouinciales priuilegia Nobilitatis ac Reipublicæ libertatem imminutam

S iij esse

esse cōquesti sunt, multis capitibus de Regis licentia adstrin-
genda, & corroborandis Nobilitatis libertatibus exhibitis.
Ad quæ cum Regis responsum exspectarent, Rex alia capita
ad totius regni salutem spectantia, utpote de induciis Mosci
morte finitis, ac Smolensco recuperando, de Svecis ac Danis
ex Livonia pellendis, de Tartaris coērcendis, de cæde iniusta
Podlodovij Legati Regis à Turcis occisi vindicanda, inpri-
mis verò de concordia omnium ordinum, & publica pace ac
tranquillitate regni conseruanda, de finibus muniendis pro-
posuisse fertur. Itaque hi deludi se putantes, ne huius con-
uentus acta adscriberentur, & ne quid, quod hīc decernere-
tur, ratum haberetur, interpositā protestatione discesserunt.
Eo ipso anno Rigæ in Livonia motus occasione Calendarij
noui exortus est, qui post in apertam seditionem erupit. Se-
quentis anni Februario Rex seditionis autores ciuitatis Ri-
gensis ad tribunal Regium Grodnæ euocat, qui priuilegio-
rum suorum pretextu causam in vrbe cognosci petentes, nec
statutā die comparentes, à Rege proscribuntur. Interea Got-
hardi Velingi & Ioannis Tastii Syndicorum trageœdia inter-
venit, qui proditæ religionis ac libertatis patriæ à plebe insi-
mulati capite plexi sunt. Quâ re erga ciuitatem adeò com-
motus est Rex, vt, nisi arbitrio regio absque vlla exceptione
totam se permittat, nullam gratiæ spem superesse declararit.
Sed ecce, dum inter spem & metum ciuitas constituta versatur,
Rex à venationibus Grodnam reuersus, ex magnis illarū

A N N O regionum frigoribus repentinis horrores sentire cœperat,
C H R. tandemq; epilepticis pàroxysmis prostratus, Idibus Decem-
1586.bris regno atq; vitâ defunctus est, anno ætatis suæ quinquage-
simi quarto, cùm regnū gubernasset decem annos, menses
septem, & dies duodecim. Princeps virtute, sapientiâ, erudi-
tione, magnitudine animi ac belli artibus præstans, justitiæ
amans, cædibus, libidinibus, atque aliis sceleribus infensiſſi-
mus:

mus: in victu vestitu q; continens ac moderatus, ab omni ja-
ctantia & ostentatione alienus, omnibus comis, aditu & allo-
quio facilis: intelligentiâ sagax , linguâ ad respondendum
promptus, obtrectationibus & adulacionibus infensus fuit,
corpore quadrato, ac staturâ medium paulò excedente, facie
dignitatis plenâ, capillo nigro, colore fusco simul & rubente,
naso subfimo.

SIGISMUNDVS III.

DEFVN-

ANNO
CHR.
1587.

DE FUNCTO STEPHANO Rege, Proceres altero anno Varsaviae noui Regis eligendi causâ mense Junio conuenerunt. Missi eò sunt à Pontifice Romano, Imperatore Rodolpho, Hispaniae ac Sveciae Regibus, à Turcarum, Moscorum, atque Tartarorum Principibus Legati. Mense post Sextili habitâ deliberatione, ut in re ardua, bene longâ in partes secesserunt, quorum alii Sigismundum Sveciae Principem, Ioanne III. Sveciae Rege, & Catharinâ Iagelloniâ Sigismundi Primi Poloniae Regis filiâ, natum, alii Maximilianum Austriæ Archiducem Maximiliani Cæsaris filium Règem elegerunt. Tandem tamen Sigismundus Sveciae Princeps solenni ritu à Stanislao Karnkvio Archiepiscopo Gnesnensi Cracoviæ vi. Calend. Ianuarii diademate insignitus regno potitur, cum ætatis annos viginti & vnum, mensesque duos excessisset. Qua in re maximè spectata tum stirpis Iagellonicæ proxima cognatio, intercedente præsertim pro ipso Reginâ viduâ materterâ ipsius; tum vtriusque regni sublatis omnibus controversiis exoptata coniunctio. Cui nunc rerum feliciter potienti Respublica vniuersa vitam, felicitatem, victoriamque aduersus hostes votis communibus precatur. Res autem gestas olim Lecto cupidus alibi DEO volente habebit.

F I N I S.

INDEX PERSONARVM ET RERVM.

A

- A**CADEMIAE Cracoviensis initium. 59
 Acadie Boleslai III. Pol. Princeps ut instru-
 da. 46. Basilius Mosc. Duci in Lituan. irruptio. 120.
ADLEIDA Hassa Poloniae Regina. 86. Bela Vng. Rex ex alio regnum restituitur.
 In monasterium detruditur. ibid. 40.
 Aestus in Polonia magnus. 109. Bellum Prussicum. 122.
ALBERT. Koscielcius Palatinus Brest. 84. Vngaricum. 41.
 Pacossum arcom viriliter defendit. ib. Boemii in Poloniā sibi vendicant. 44.
 Alberto Frid. Pruss. Duci feudum confertur. BOLESLAVS I. Rex Pol. ab Imp. Rom.
 131. creatus. 31.
ALEXANDER. Rex Polonie. 116. Immunis à iurisdictione Imp. 32.
 Paralyse tactus. 117. Obitus ipsius. 33.
 Vitā fungitur. 118. BOLESLAVS II. cogn. Audax Rex Pol. 40
 Alienis iniuste occupandis propria iniuste amittuntur. 50. Expeditiones ipsius. ibid.
 Alvei fluminum astu exsiccati. 109. Occidit Diu. Stanislaus Episcopum
 Ambitionis & avaritiae exemplum. 78. Craiovien. 42.
 Amuratis Turc. Imp. exercitus vincitur. 101. Excommunicatur & Regno privatur.
 Andreas Kiovensem Dux. 89. ibid.
 Anarchia & ataxia in Polonia. 38. Fugit in Vngariam. ib.
 Archiepiscopalū cathedrali in Rusia. 92. Amentia coruptus mortem sibi in-
 Arx Gedanen. periclitatur. 79. fert. ib.
 Crucigeris deditur. ibid. BOLESLAVS III. cogn. Crivoustus Prin-
 Astus Iaropelci Halicien. Ducis. 47. ceps Pol. 45.
 Avaritia Boemorum Polonis exosa. 77. Crivoustus unde dictus. 48.
 B.

- B**AIAZETES Turcarum Tyrannus. 111 BOLESLAVS IV. Crispus Pol. Princeps. 51.
 Init fœdus cum Casimiro Rege. 52.
 Pol. ibid. Expeditiones ipsius.
 Eiusdem legati ad Ioan. Albert. Regem. 53.
 112. Prutenos ad religionem Christianam
 adigit. ibid.
 Mortem cum vita commutat. ibid.

T BOLES-

INDEX PERSONARVM

BOLESLAVS V.	<i>Pudicus Pol. Princeps.</i>	64.	Prutenos in deditio[n]em accipit,	ib.
	<i>Captus à Conrado Masoviæ Duce.</i>	ib.	Pugnat cum Cruciferis,	ib.
	<i>Transfertur in monasterium.</i>	ib.	Fædus cum Boem. Rege cōfirmat,	108.
	<i>Elabitur inde.</i>	ib.	<i>A Palatino Valach. iusfirand. exigit,</i>	
	<i>Redit ad Principatum.</i>	65.	<i>ibid.</i>	
	<i>In Vngariam fugit.</i>	66.	<i>Ad bellum séparat,</i>	110.
	<i>Naturæ concepit.</i>	67.	<i>Filiam Bavar. Duci elocat,</i>	ib.
			<i>Moldav. Palatinum in clientelam ac-</i>	
			<i>cipit,</i>	ib.
			<i>Bellum Tartaricum gerit,</i>	ib.
			<i>Finem vita facit,</i>	111.
			Casimirus Dux Sctinen. <i>captus,</i>	97.
			Catharina filia Sigism. I. Regis Pol.	130.
			<i>Ioanni Finlandie Ducinupta,</i>	ib.
			<i>Cometes</i> in Polonia,	40. 119.
			<i>Concilium nationale Episcoporum,</i>	130.
			<i>Conradus Masoviæ Dux,</i>	66.
			<i>Occupat Cracoviam.</i>	67.
			<i>Ejicitur inde,</i>	ib.
			<i>Ad plures abiit,</i>	ib.
			<i>Copriu[m]icen se Monasterium direptū,</i>	66.
			<i>Consilium de Gedanen. arce recuperan.</i>	79.
			<i>Cracus Princeps Poloniae,</i>	35.
			<i>Eius regimen,</i>	4.
			<i>Cracovia a quo condita,</i>	ib.
			<i>Munitur,</i>	70.
			<i>Deficit à Vladisl. Loetico,</i>	80.
			<i>Ibi comitia,</i>	80. 120. 122. 124.
			<i>Cruciferi de Gedano ad ipsen. consultant;</i>	
			74.	
			<i>Vexant maiorem Poloniam,</i>	83.
			<i>Ceti,</i>	84.
			<i>Condemnantur,</i>	86.
			<i>Eorum ingens numerus casus,</i>	97.
			D	
			<i>Elegati Pontificis Romani,</i>	86.
			<i>Deriavia à Cruciferis occupata,</i>	80.
			<i>Disciplina militaris,</i>	50. 140.
			<i>Disc repates de novo Principe sentētie,</i>	72.
			<i>Disfidia,</i>	

ET RERUM.

Dissidia intestina sedantur.

Dobrinum rastatur.

E

E Bricratis odium.

Electio in Polonia modus.

Eruptio Tartarorum in Litvaniam, 120

Eorum excusione in Russiam, 106

& seq.

Excusione Polonorum in Boëm.

Litvanorum in Lublinen. oram. 68

Vladislai Regis Pol. & Vng. in Turcam, 102

Polonorum in Livoniem, 129

Eorundem in Moscoviam, 138

Casimiri M. Regis in Valach. 89

Exemplum humilitatis.

F.

F OEdus Beleflai cum Bela Vng. Rege, 65.

Vladisl. Iagellonis cum March. Misniae, 97

Inter Casimirum & Baizetem, 111

Inter Pol. & Vng. redintegratiū, 112

Inter Pol. & Vng. Reges, 114

Polonorum cum Mescis, 115

Fidei Christianae in Polonia initium, 30

In Prussia itidem, 52

In Litvania, 96

Forma Reipubl. Livon mutata, 150

Fortunæ inconstititia, 67

Fratrum primitiiorum prærogatiua, 50

Fraustadien. tractus à Polon. avulsus, 87

Fridericus Barbarossa Rom. Imp.

Fuga Polonorum,

Litvanorum ac Tartarorum,

Fulco Episcopus Cracoviensis.

47

76

G

E

74

123.

14

11

102

14

76

129

138

108

2

129

17

38.74

92

44

ib.

129

ib.

97

96

H.

58

ib.

59

92

48

116

52

ibid.

52

ibid.

64

ib.

66

ibid.

71

72

73

ibid.

T

2

Henri-

INDEX PERSONARVM

Henricus Glogovia Dux,	78	Copias Vladislao Regi promittit,	ib.
Henrico Duci Sagan. bellum infertur,	87	Ioannes Moscorum Princeps,	110
Henricus Plauenius Crucifer. Magister,	109.	Nouogrodum iuris suis facit,	ib.
<i>Iuramentum fidelitatis praefat Regi Pol.</i>	ib.	Ioannes Laszczius Tartaros inuidit.	108
<i>Rex Poloniae designatur,</i>	ib.	Ioannes Albertus Rex Polon.	112
<i>Eius Cracoviam adventus, coronatio,</i>	134	In Prusiam proficiscitur,	115
<i>fuga,</i>	ib.	à Magistro Crucif. iuramentum exi-	ib.
<i>Exauguratur,</i>	135	git,	ib.
<i>A monacho occisus,</i>	ib.	apoplexiā moritur,	ib.
Hospitalitatis exemplum,	ib.	Ioan. Kamenecius Castellanus Leopolien.	ib.
I.	120.	Tartaros profligat.	ib.
Jacobus Suinka Archiepiscopus Gnesnen.	ib.	Ioan. Zamoyscius dux exercitus creat.	140
74.	106.	Irruptiones Tartar. in Poloniam,	67. 70.
Ianusius Masolius Dux Plocensis,	112	Tauricanorum in Podol. & Volyn.	112.
Iaroslau Ruffus Dux,	32	In Litvaniam, Russiam, Podoliam,	118.
Iaropelcus Haliciensium Dux,	74	Judicia tribunalitia instituta.	177.
<i>Russos ad defectionem solicitat,</i>	ib.	K.	ib.
<i>Eos profligat,</i>	ib.	Kiovenses Izaslauum ducem pellunt,	40
<i>Captus dimissus,</i>	ib.	ibid.	ib.
Iazygæ ad internacionem fusi,	67	Fame domantur.	42.
<i>ad religionem Christi. adacti,</i>	ib.	L.	ib.
<i>Eorum reliquia deletæ</i>	68	Echus I. Polon. Princeps,	ib.
Iedlnæ comitia.	99	Leges sancit,	2.
Iezerisciæ in potestate Polonorum.	139	Eiusdem gubernatio.	ib.
Impressio Tartarorum in Podoliam.	108	Lechus II. Polon. Princeps,	5.
Imperium multorum perniciosum.	50	Succedit patri Craco,	ib.
Induciatæ inter Pol. & Cruciferos,	82. & 85	Fit fratricida,	ib.
<i>Triennales inter Ioan. Albertum Regem</i>	ib.	In exilium pellitur.	6.
<i>Pol. & Baizetem.</i>	112. & 113	Legati Regis Boemie,	108.
Insigne Regum Poloniae.	2	Caroli V. Caesaris.	152.
Ioannes Boem. Rex. bellum Poloniæ mouet.	88.	Lenczicæ comitia.	198.
<i>Ab illis funditur.</i>	ib.	Leo	ib.
Ioannes Palaeologus Imp. Constantinopol.	102.		

ET RERVM.

Leo Russorum Dux,	68	Mart. Camienecius Palatinus Podoliae.	122
Lublin. & Sendom. oram vastat.	ib.	Maslaus Masoviorum tyrannus,	39
Leopolis à quo condita.	ib.	Laqueo vitam finit.	ib.
Lescus I. Polonorum Princeps.	9	Masovia Iuris Polonici facta,	ib.
Lescus II. Polon. Princeps,	11	ad corpus Poloniae redit.	123
<i>Eius strategema ad Principatum,</i>	12	Matthias Vng. Rex Poloniæ populatur,	
<i>Eiusdem interitus.</i>	ib.	110.	
Lescus III. Polon. Princeps,	13	Moravia & Silesiam item,	ib.
<i>Cur creatus,</i>	ib.	Mortem obiit.	111
<i>Eiusdem gubernatio,</i>	ib.	Maximilianus II. Imp. eligitur Pol. Rex.	
Lescus IV. Polon. Princeps,	15.	136.	
<i>Carolum M. Imp. agreditur,</i>	ib.	Michael Glinscius Dux Russus,	118
<i>Perit in prælio,</i>	ib.	ad Moscorum Ducem deficit.	120
πολ. 7 xv. & eius.	ib.	Mieczislaus I. Polon. Princeps,	25
Lescus V. Polon. Princeps.	25	Vxores septem habuit,	29
Lescus VI. Polon. Princeps,	60	Propagator Religionis Christianæ.	30
<i>Bis cedit Principatu,</i>	61	Mieczislaus II. Rex Poloniae,	35
<i>Principatum recuperat.</i>	62. & 70	Expeditiones ipsius,	36
Lescus VII. Polon. Princeps,	68	Impos mentis, moritur.	ib.
<i>Expeditiones ipsius,</i>	ib.	Mieczislaus III. cogn. senex Pol. Princeps,	
<i>In Vngariam profugit.</i>	70	34.	
Libili conventus Vng. & Pol. Regum.	112	Principatu deicxitur,	54
Lis inter proceres de loco in Senatu.	118	Eorursus potitur,	55
Litvani Visensem oram vastant,	67	Tertium Principatum adipiscitur, ib.	
<i>Lublinensem item.</i>	ib.	Iterum exauditoratur,	ib.
Litvania Polonie vnitur.	96	Tandem moritur.	ib.
Livonia bello intestino adflagitur,	120	Moravi tributarj Polon.	32
<i>Eiusdem Reipub. forma restituitur.</i>	141	Moravia à Polonis vastatur.	45
Locustarum vis in Lenciora & Masovia.	Moscus	Plescoviam sibi subiicit,	121.
100.		Smolenscum obsidet,	ib.
Lubovla conventus Cæs. & Regis Pol.	67	Polociam expugnat,	130
Lublini comitia.	128. 130. 131	In Livoniam irruptionem facit.	136
Ludovicus Vngarus Pol. Rex,	90	Moscovia metropolis à Tartaris incendiatur.	
<i>Litranois Russiā ejicit,</i>	92	tur.	132.
<i>Poloniorum querelis fatigatur,</i>	93	Mosco bellum à Rege Polon. denunciatur.	
<i>Natura satisfacit.</i>	ib.	138.	

M.

M. Antonius Caracalla Imp. s. (67.) **N** Arva à Rege Sveciae capti.

140.

N.

T 3

Nico-

INDEX PERSONARVM

- Nicolaus Firleius Palatinus Lublinen. 120. Palatini in Polonia creati. 3.
- Legatus ad Baia zetem Turc. Imp. III. Eorum imperium quale, ib.
- Mittitur in Litvaniam contra Moscum, 120. Iterum administrant Remp. 9.
- Nic. Camienecius Palatinus Cracovien. 121. Parnavia Polonis à Svecis erepta. 130.
- Eadem à Poloni recuperata. 131.
- Nic. Raduilius Palatinus Vilnen. 124. Parczoviae conventus Pol. & Litvan. 107.
- Holmiam capit & St. irodubum expugnat, 120. Pax cum Silesiis redintegrata. 100.
- ib. Cum Palatino Moldaviae, 115.
- Eius oratio Pathetica. 130. Cum Moſco decennalis. 141.
- Niscerda à Poloni capit. 138. Persarum consuetudo Reges eligendi. 11.
- Nobilitatis & Civitatum Pruss defectio ad Regem Pol. 97. Pestis in Polonia ingens. 89.
- Nobilitas minor. Pol. à Lesco nigro deficit. 70. Petricoviæ comitia. 104. 106. 107.
109. 121. 122. 125. 127. 128. 129. & seqq.
- Nobilitatis ius Litvanis Catholicis const. 97. Piastus Poloniae Princeps. 21.
- ced. 100. Eius successio definit. 90.
- Nobilitas Podolica & Russ. Polonie exequatur. 100. Plescovia à Mosco subacta. 121.
- Nummus apud Polonus incognitus. 2. Pocucia Moldauis erepta. 124.
- Nuncii nobilitatis duo à Rege petunt. 140. Podolia à Casimiro M. occupata. 105.
- à Turcis & Tartaris infestata. 123.
- Eorum querela de libertatum immunitione, 141. Polocia à Mosco oppugnata & expugnata. 130.
- Eorum protestatio adversus Regem 142. Eadem à Poloni recuperata. 138.
- Nuptiae Caroli IV. Imp. cum nepte Regis Casimiri Magni, 89. Penitentia Polonis iniuncta. 39.
- Casimiri Regis cum Elisabetha Austria. 107. Polonæ gentis conditor. 1.
- O.
- O TTO III. Imp. reliquias Adalberti visitat. 32. Polonia cedibus mutuis miscetur. 38.
- Boleslaum Polon. Regem facit. ib. à Tartaris ferro igneque vastatur. 66.
- Otto Longus Elector Brandeb. Regem Pol. trucidat. 74. Poloni à Prutenis circumventi & cœsi 53.
- P.
- PACTA Casimiri Regis cum Cruciferis. A Valachis opprimuntur, 89.
104. Moscoviam vastant, 122.
- A Tartaris contriti, ibid.
- A Valachis cœsi. 124.
- Pomerania 16.
- A Poloni desicit, 44.
- ab iisdem vastatur. ibid.
- Popie-

E T R E R V M.

P opielus senior Poloniae Princeps,	17	Russia in provincie formam redacta.	86
<i>Eius mores & imprecatio.</i>	ib.	Russi Poloni obnoxij,	32
P opielus iunior Polonia Princeps,	19	Rebelles sunt,	35
<i>Eius iumentus polluta;</i>	ib.	In libertatem se afferunt;	44
<i>Eiusdem mors portentosa.</i>	20	Sendomirien. oram infestant;	76
P osnaniæ conventus Pol. cum Crucif.	121	Eorum clades ingens,	10
P remislaus sive Lescus I. Pol. Princeps,	9	S.	
<i>Nullos liberos reliquit.</i>	10	S Amogitia religionem Christianam re-	
P rämislia oppugnata & expugnata.	40	cipit.	82
P rämislus Rex Poloniae,	74	Sendomirien. à Lesco Nigro defectio.	68
<i>Confoditur.</i>	ib.	Sbigneus filius notus Vladisl. Pol. Princi-	
P rincipatus Pol. Conrado Masovio defer-		pis,	44
<i>tur.</i>	70	Mittitur in Pomeranos.	ib.
P rinicipum diversorum legati ad Regem		Sendivoius Subinius maioris Pol. prae-	
<i>Pol.</i>	123	fus,	9
P russia Orientalis mutatio.	123	Recuperat Gnievcoriam &c.	ib.
P runeti tributarij sunt Pol. Regi,	32	Siemovitus Princeps Poloniae,	23
<i>à Polonis deficiunt,</i>	44.53	Recuperat amissa,	ib.
<i>ad religionem Christ. adiunguntur,</i>	52	Cum Pomeranis & Cassubiis bellage-	
<i>Sacerdotes ejiciunt,</i>	52	rit.	24
<i>Victi pacem petunt.</i>	59	Sigismundus Rom. Imperator.	97
	R..	Sigismundus Staroduben. Dux fit M. Dux.	
		Lity.	99
R Aphaël Leszczinius Prefectus Breſt.	128	Sigismundus I. Polon. Rex,	120
R epicha coniuncti Piastii Pol. Principis.	21	Vxorem primam ducit,	121
R ichla Regina Poloniae,	37	Alteram ducit,	122
<i>Odit Polonus & despicit,</i>	ib.	Augustus ei nascitur,	ib.
<i>Fugit in Germaniam.</i>	38	Eius obitus.	126
R iga in fidem Pol. Regis sededit,	139	Sigismundus Augustus Rex Poloniae,	127
<i>Ibi motus ob calendarium nouū.</i>	142	Vxorem ducit primam,	125
R itigerus Germania Princeps,	7	Dicit & alteram,	127
<i>Amoris impatiens mortem sibi con-</i>		Gedanum venit,	128
<i>sciscit.</i>	8	Regiomontum invitatur,	ib.
R omanus Vlodimir. & Halicien. Dux iu-		Tertiam ducit vxorem,	ib.
<i>ramenti sui immemor,</i>	62	Valedicit Cracoviensibus,	129
<i>Ditiones Polonorum inuidit.</i>	ib.	Vita & regno defungitur.	132
R omanus Sangusko Dux copiarum Lit-		Sigismundus III. Rex Poloniae,	144
<i>van. Vlam & Susam occupati.</i>	131	Coronatur ab Archiep. Gnesnen.	ib.
		Silesia à Poloni vastatur,	40
		Civili-	

INDEX PERSONARVM

- Civilibus bellis flagrat,* 67.81
à Polonis deficit. 81
Slavi vicini ripa Albis ad Germ. deficiunt. 26
Smolenscum obfessum & proditione cap-
tum. 121
Sobeslaus Boëmia Dux, 50
Sileiam vastat. ib.
Socola à Polonis capta. 138
Sophia Sig. I. Regis filia Ducis Brunsvicen.
nuptiæ data. 129
Stanisl. Szczepanovius Episcopus Cracop.
421.
Minutum conciditur. ib.
Stanisl. Lascus ad comitia Augst. legatus. 135
Starodubi expugnatio. 124
Stenzicij conuentus de nouo Rege. 131
Stephanus Valach. Palatinus. 108
Stephanus Moldavia Palatinus,
Polonus clade afficit. 114
Stephanus Bathoreus Pol. Rex, 135
Gedanenses proscripti, 136
Mosco bellum denunciat, 138
Bellum gerit cum Mosco, ib. & 139.
140.
Mortalitatem exsuffit. 142
Sventopelcus Pomerania citerior: Dux, 63.
Lescum Polon. Principem obtruncat,
ibid.
Svidrigello Litvania Dux, 97.99.105
Moritur. 142
Susa à Polonis capta. 138
- T.
- T**artari Lublinen.oram invadunt, 66
Sendomiriam expugnant, ib.
à Polonis profligantur, ib.
Poloniæ populantur, ib.
- à Duce Ratiborien. male excepti,* 16
Sendomiriam capiunt, 67
Eorum incursions in Poloniæ, 88
Podolian vastant, 105.106.198
Excurrunt in Lucen. & Glescen.oram,
106. & seq.
Volyniam populantur, 109
Russiam & Poloniæ vastant, 115.
121.
Eorum eruptio in Litvan. 120. 121.
122.127
- Tauricanorum in Podolian & Volyniam*
excursio. 112. & 122
Templa à Casimiro M. Rege condita. 88
Terræ motus in Polonia. 36
Tirnaviæ conventus Vngarorum. 93
Toruniæ prima comitia. 136
Tragoedia Syndicorum Rigensium. 142
Transactio cum Conrado Masovio. 113
ib. 137
Tribunal in Polonia institutum. 137
Triumviri in Polonia. 103
Turce in Russiam se effundunt, 114
Cum Tartaris Podolian invadunt,
123.
- Turoulia à Poloniæ capitul.* 138
- V.
- V**alachia inside Polonorum, 96
à Poloniæ igne ferroq; vexatur,
121.
Eius Palatinus Russiam vastat, ib.
Valachicum bellum, 114
Valachorum clades. 121
Vanda virgo Polonia Princeps, 7
Dysse devovens in flumen se precipi-
tat, ib.
Varsavia comitia, 130.131.133.136.138;
ib. & seq.
Veetigal rastrale, 93
- Ven-

ET R E V M.

Venceslaus Boëmus Rex Poloniae,	76	Ad regnum adspirat,	75
Gostinum & Ploscum invadit,	77	Silesiam vastat,	76
Inter homines esse desit.	ib.	Libidini deditus,	ib.
Venceslaus Burggravius Dbonanus.	97	Principatum iterum amittit,	ib.
Venda à Mosco oppugnata frustra.	138	In Ungariam profugit,	77
Victoria Polonorum de Cruciferis.	84	Peregrinationem suscipit,	ib.
Vielicolucum in Polonorum potestate.		Reversus in Poloniā fit Rex,	78
139.		Bellum Glogavien. Duci facit,	ib.
Vieranæ conventus Cæsariorum & Regum Vng. & Pol.	121	Cum Litvanis fœdus init,	82
Vilhelmus Cilia Comes.	96	Masoviam vastat,	ib.
Vincent. Cadlubcus primus Polon. rerum scriptor.	6	Cum Cruciferis bellum gerit,	84
Vincent. Szamotulius Palatinus Posna- nensis,	82	Tandem vitâ defungitur.	85
Deficit ad Cruciferos.	ib.	Vladislaus Albus Dux Gnievcoꝝ fit mona- chus,	92
Vislicia comitia.	88	Turbat maiorem Poloniā,	ib.
Visiensis oratione & ratiō.	67	Złotoriam & Gnievcoꝝ suam fa- cit.	ib.
Vitoldus M. Dux Litvanie,	96	Vladislaus Opolensium Dux.	ib.
Litvaniam regnum constitui cupit,		Vladislaus Jagello M. Dux Litvanie,	94
98		Idem Rex Poloniae creatus,	ib.
Mortem obiit.	99	Fit Christianus,	95
Vistula ad Torunium vadabilis.	109	Vxorem ducit,	ib.
Vla & Susa capta.	138	Litvaniam Polonie adiungit,	96
Vladislaus I. Princeps Poloniae,	42	Religionem Christ. in Litvan. inducit,	ib.
Boëmos clade afficit.	44	Vladislaus Opolien. bellum infert,	ib.
Vladislaus II. Princeps Poloniae,	49	Secundam vxorem ducit,	ib.
Fratribus bellum infert,	50	Cum Cruciferis bellum committit,	ib.
Ab ijs vincitur, & Principatu exsui- tur,	51	97.	
Exul cum vxore & liberis,	ib.	Pontifici Rom. obedientiam defert,	
Natura satisfecit.	52	ibid.	
Vladislaus Lasconogus Princeps Pol.	61	Vxorem tertiam ducit,	98
abdicavit se Principatu.	62	Eā mortuā quartam ducit,	ib.
Vladislaus cogn. Locticus Sirad. Dux,	72	Cruciferos iterum caſligat,	ib.
Henricum Probum Principatu deiſ- cit,	ib.	Mortem cum vita commutat.	100
Ipſe viciſſim deturbatur,	ib.	Vladislaus Jagellonides Rex Polon.	ib.
Ad Monachos confugit,	73	Cum Silesiis pacem init,	ib.
		Fœdus cum Crucif. & Vng. facit,	ib.
		Creatur Vngariae Rex,	ib.

INDEX PERSONARVM ET RERVM.

<i>Amuratem prælio superat,</i>	<i>ib.</i>	
<i>Tandem in prælio occubuit.</i>	<i>130</i>	<i>Z.</i>
<i>Vladislaus Casimiri R. filius Boëmia Rex.</i>	<i>109.</i>	Z Apolia in diplomatum vsus designata.
		<i>140.</i>
<i>Vngari à Matthia Rege alienati,</i>	<i>ib.</i>	Zavichostum à Tartaris inflammatum.
<i>Casimirum Regis Casimiris filium Re-</i>		<i>66.</i>
<i>gem sibi dari petunt,</i>	<i>ib.</i>	Zavolgenfes Tartari.
<i>Fide mutata ad Matthiam transf-</i>		<i>108.</i>
<i>eunt,</i>	<i>ib.</i>	Zavolocia in Polonorum potestate.
<i>In diuersa studia scisi.</i>	<i>111.</i>	<i>139.</i>
<i>Vnius imperium tutissimum.</i>	<i>50.</i>	Ziemomyslus Polon. Princeps,
<i>Volodorus Dux Premisl. periurus.</i>		<i>27.</i>
<i>Volynia iuris Polonici.</i>	<i>47.</i>	<i>ib.</i>
<i>Vratislaus Boëmorum Princeps.</i>	<i>41.</i>	Et filius cœus natus,
<i>Vsiatæ deditio.</i>	<i>40.</i>	<i>28.</i>
		Visum pōst recepit.
		<i>88.</i>
		Ziemovitus Masoviae Dux,
		<i>92.</i>
		Regi Pol. iuramentum prestat.
		<i>ib.</i>
		Zlotoria oppugnata & capta,
		<i>93.</i>
		Zvoleni comitia Polonorum.

E I N I S.

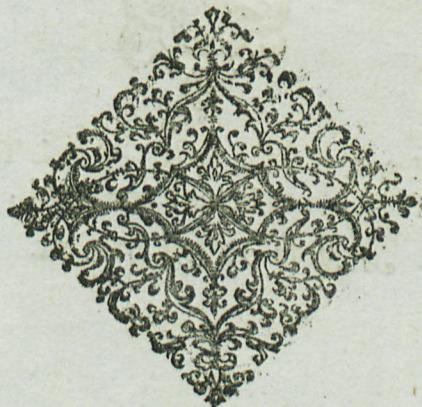

Sphalma-

Sphalma Typographica sic corrigenda.

In p̄fāt 1. p. 1.15. expung. & p. 4 l.7. ære. Pag 10. l. 13. lege salutatur. p 16. l.2.
Spicimurum. p 21. l.2. post procerum adde Ciuviciae. p 25. l.7 Lachinum p.
26. l.1. aliud. p 36. l.3. exercitum. p 39. l.13. post effusa add obviam p 41. l. vlt Vu-
sevolodum. p 53. l.12. Expung. sunt p. 58 l.9. conditio pro mutatio p 61. l.2. Ex-
pung. qui. p. 62. l.3. Cracoviensis. p. 66. l.10. infuscatus. p 67. l.26. post Rus. slos add.
elatos. p. 72. l.18. Silesham. post relieto add Cracoviae p 85. l.26. post legatus add.
qui apud Pontificē perfecit. vt is iudices ea de re in Poloniam & Prūsiā mit-
teret l.28. curarent. p. 86. l.2. mandato. l.6. causā. p 87. l.3. Tam. p. 90. l.9 libidi-
nem. p 99. l.9 strategemate. p 102. l.2. liberandæ p 106. l.25. fremeabant. p. 107. l.
30. post postmodum add. cum. p. 108. l.5. Podoliā. p. 109. l.2 abegerunt l.9. Po-
loscum. p. 113. l.11 Turobinum. p. 116. l.4. expung ab l.20. Pocucie. p. 124 l.18. Rus-
sia. l.19. Podolia. p. 130. l.20. millia. p. 140. l.22. Moſcum. p. 141. l.2. Peſociam.
Reliqua levicula, si quæ occurrent, Lector perſe corriger.

F I N I S.

FRANCOFURTI,

TYPIS HARTMANNI PALTHENII,
Prostat in Officina Lucæ Iennis,

A N N O M. D C. XX.

13878

7795

